

FINANŠU UN KAPITĀLA
TIRGUS KOMISIJA

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU FINANŠU PRATĪBA

Latvijas iedzīvotāju 2019.gada aptaujas rezultāti

Aptauju Centrs
Informācija vērtīgiem lēmumiem

Pētījumu veicis SIA "Aptauju Centrs" pēc Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pasūtījuma.

Projekta vadītājs: Andris Avotiņš

Instrumentārija sagatavošana, datu analīze un atskaites sagatavošana: Māris Brants

Lauka darba vadība: Inese Pretele

Datu statistiskā pirmapstrāde: Igors Lobzovs

SATURS

PĒTĪJUMA APRAKSTS.....	6
VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA	7
TEHNISKIE DATI.....	7
SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR RESPONDENTU SKAITU PĒC SVĒRŠANAS	7
RESPONDENTU SOCIĀLI DEMOGRĀFIKAIS PROFILS	8
PĒTĪJUMU REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOVĒRTĒŠANAS TABULA.....	9
GALVENIE SECINĀJUMI.....	10
FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS	11
FINANŠU PAKALPOJUMI	11
MĀJSAIMNIECĪBAS IENĀKUMI.....	13
BUDŽETA PLĀNOŠANA UN KONTROLE	14
UZKRĀJUMI.....	15
PENSIJAS	15
KREDĪTI.....	16
KREDĪTKARTES	17
INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA	17
UZDEVUMI	19
GALVENIE REZULTĀTI	20
1. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS	21
1.1. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSA STATISTISKIE RĀDĪTĀJI	21
1.2. KOPĒJAIS FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS.....	22
1.3. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: FINANŠU PAKALPOJUMI.....	23
1.4. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: UZKRĀJUMI	24
1.5. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: PLĀNOŠANA/ BUDŽETS.....	25
1.6. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: KREDĪTI.....	26
1.7. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: PENSIJA	27
1.8. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA	28
1.9. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: UZDEVUMI.....	29
2. FINANŠU PAKALPOJUMI	30
2.1. INFORMĒTĪBA PAR FINANŠU PAKALPOJUMIEM	30
2.2. PAŠLAIK IZMANTOTIE FINANŠU PAKALPOJUMI.....	31
2.3. FINANŠU PAKALPOJUMI, KURU LIETOŠANA SĀKTA PĒDĒJO DIVU GADU LAIKĀ	32
2.4. LĒMUMA PAR FINANŠU PAKALPOJUMU IZVĒLI PIENĒMŠANAS VEIDS.....	33
2.5. LĒMUMU PAR FINANŠU PAKALPOJUMU IZVĒLI IETEKMĒJOŠIE AVOTI	37

2.6. GRIEŠANĀS PĒC PADOMA DAŽĀDOS FINANŠU JAUTĀJUMOS.....	39
2.7. SEKOŠANA LĪDZI DAŽĀDĀM FINANŠU JOMĀM.....	40
2.8. DAŽĀDU APGALVOJUMU PAR FINANŠĒM, TO PAKALPOJUMIEM VĒRTĒJUMS.....	41
2.9. BEZSKAIDRAS NAUDAS IZMANTOŠANA	42
2.10. SASKARŠANĀS AR FINANŠU KRĀPNIECĪBAS GADĪJUMIEM.....	43
3. MĀJSAIMNIECĪBAS IENĀKUMI.....	44
3.1. GALVENAIS MĀJSAIMNIECĪBAS IENĀKUMU AVOTS	44
3.2. IENĀKUMU REGULARITĀTE	44
3.3. VISU IZDEVUMU NOSEGŠANA PARASTĀ MĒNESĪ.....	45
3.4. APMIERINĀTĪBA AR SAVU FINANŠU SITUĀCIJU.....	45
3.5. PAPILDUS PEĻŅAS MEKLĒŠANA.....	46
3.6. GADĪJUMI, KAD NAV PIETICIS IENĀKUMU REGULĀRO IENĀKUMU SEGŠANAI.....	46
3.7. RĪCĪBA, JA NAV PIETICIS IENĀKUMU, LAI NOSEGTU REGULĀROS IZDEVUMUS.....	47
4. BUDŽETA PLĀNOŠANA UN KONTROLE	48
4.1. TĒRIŅU PLĀNOŠANA.....	48
4.2. IZDEVUMU UZRAUDZĪBA.....	48
4.3. IENĀKUMU/ IZDEVUMU UZSKAITES SISTĒMAS	49
4.4. BANKAS KONTA PĀRBAUDĪŠANAS BIEŽUMS	49
4.5. FINANŠU DOKUMENTU GLABĀŠANA.....	50
4.6. ZINĀŠANAS PAR PIEEJAMIEM NAUDAS LĪDZEKĻIEM IKDIENAS TĒRIŅIEM.....	51
4.7. FINANŠU MĒRĶIS TUVĀKAJAM LAIKAM.....	51
4.8. RĪCĪBA, LAI ĪSTENOTU FINANŠU MĒRĶI TUVĀKAJAM LAIKAM.....	52
4.9. FINANŠU MĒRĶI	52
5. UZKRĀJUMI	53
5.1. UZKRĀJUMU VEIKŠANA DAŽĀDOS VEIDOS.....	53
5.2. IENĀKUMU NOVIRZĪŠANA UZKRĀJUMU VEIKŠANAI.....	53
5.3. SPĒJA NOSEGT IZDEVUMUS, JA TIEK ZAUDĒTI IENĀKUMI.....	54
5.4. SPĒJA NOSEGT NEPLĀNOTUS UN LIELUS IZDEVUMUS BEZ AIZŅEMŠANĀS.....	54
5.5. INFORMĒTĪBA PAR SAVIEM PEĻŅAS PROCENTIEM NO UZKRĀJUMIEM	55
5.6. APGALVOJUMI PAR IEGULDĪJUMIEM	55
6. PENSIJAS	56
6.1. VECUMS, KURĀ JĀSĀK VEIDOT FINANSIĀLAIS PLĀNS PENSIJAS VECUMAM	56
6.2. FINANSIĀLAIS PENSIJAS PLĀNS	56
6.3. PĀRLIECĪBA, KA IR LABI PASTRĀDĀTS PIE SAVA FINANSIĀLĀ PLĀNA PENSIJAS VECUMAM	57
6.4. PĀRLIECĪBA, KA PENSIJAS PERIODĀ TIKS NODROŠINĀTS DZĪVES LĪMENIS, UZ KĀDU CERĒTS	57
6.5. LĪDZDALĪBA PENSĪJU SISTĒMAS 2.LĪMENĪ.....	58
6.6. IEGULDĪJUMU PLĀNA IZVĒLE	58
6.7. SEKOŠANA LĪDZI IZVĒLĒTĀ IEGULDĪJUMU PLĀNA DARBĪBAI	61

6.8. ZINĀŠANAS PAR IESPĒJĀM SAŅEMT UZKRĀTO KAPITĀLU.....	61
6.9. PENSIJU PLĀNA PĀRVALDĪTĀJA MAIŅA	62
6.10. IESAISTĪŠANĀS PRIVĀTĀ PENSIJU FONDĀ.....	62
6.11. SEKOŠANA LĪDZI PENSIJAS PLĀNA DARBĪBAI.....	63
7. KREDĪTI.....	64
7.1. KREDĪTS, KURŠ PAŠLAIK IR JĀATMAKSĀ	64
7.2. KREDĪTS, KURŠ BŪTISKI IEROBEŽO	64
7.3. KREDĪTS, KURU ATMAKSAS GRAFIKI TIEK KAVĒTI	65
7.4. PĀRSTRUKTURIZĒTS KREDĪTS	65
7.5. "ĀTRO KREDĪTU" IZMANTOŠANA.....	66
8. KREDĪTKARTES	67
8.1. KREDĪTKARŠU DAUDZUMS	67
8.2. PIEREDZE AR KREDĪTKARŠU LIETOŠANU.....	67
8.3. ZINĀŠANAS PAR KREDĪTKARTES LĪDZEKĻU IZMANTOŠANAS PROCENTIEM.....	68
8.4. AIZŅĒMUMA IZMANTOŠANA DAŽĀDIEM NOLŪKIEM.....	68
8.5. AIZŅĒMUMA IZMANTOŠANAS BIEŽUMS	69
9. INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA	70
9.1. INFORMĒTĪBA PAR TO, KUR VĒRSTIES AR SŪDZĪBU PRET FINANŠU INSTITŪCIJU.....	70
9.2. INFORMĒTĪBA PAR FINANŠU PAKALPOJUMU KRĀPNIECĪBAS PAZĪMĒM.....	70
9.3. DOKUMENTU LASĪŠANA PIRMS PARAKSTĪŠANAS	71
9.4. DAŽĀDU IESTĀŽU INTERNETA VIETŅU IZMANTOŠANA IZGLĪTOŠANĀS NOLŪKOS.....	71
9.5. MAKSĀJUMU KARŠU PIN KODU GLABĀŠANA	72
9.6. PIEEJAS DATU FINANŠU PAKALPOJUMIEM PIEEJAMĪBA	72
9.7. PAROLES FINANŠU PAKALPOJUMU VIETNĒM	73
9.8. SAVU FINANŠU ZINĀŠANU NOVĒRTĒJUMS.....	73
10. UZDEVUMI	74

APTAUJAS ANKETA..... 76

INDEKSA APRĒĶINA METODIKA

FINANŠU PAKALPOJUMI	95
UZKRĀJUMI	96
PLĀNOŠANA/ BUDŽETS.....	97
KREDĪTI.....	98
PENSIJA	99
INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA	99
UZDEVUMI	100

PĒTĪJUMA APRAKSTS

VISPĀRĒJA INFORMĀCIJA

2019.gada septembrī un oktobrī SIA "Aptauju Centrs" veica Latvijas iedzīvotāju aptauju ar mērķi noskaidrot Latvijas iedzīvotāju zināšanas par dažādiem finanšu pakalpojumiem, kā arī to izmantošanas paradumus. Šīs aptaujas dati tika izmantoti arī, lai aprēķinātu Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības indeksu. Šī indeksa aprēķina metodoloģija sniegta 95.lpp.

Pētījums veikts, izmantojot metodoloģiju, kas iepriekš izmantota 2014. un 2015.gadā veiktos pētījumos. Ziņojumā sniegts salīdzinājums ar abiem iepriekšējiem pētījumiem. Tāpat 2019.gadā pievienoti atsevišķi jautājumi, kas iepriekš nav uzdoti.

Kopumā tika aptaujāts 1001 respondents vecumā no 18 līdz 79 gadiem. Tie tika izvēlēti atbilstoši vairākpakāpju stratificētās nejaušās izlases metodei. Šāda izlases metode nodrošina ģenerālajam kopumam (Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 79 gadiem) reprezentatīvu izlasi. Aptauja tika veikta tiešo interviju veidā respondentu dzīvesvietās. Atkarībā no respondenta vēlmēm intervija tika veikta latviešu vai krievu valodā.

Intervijas veica īpaši instruēti SIA "Aptauju Centrs" intervētāji. Aptaujā iegūtie dati tika pakļauti svēršanas procedūrai. Pielikumā ir pievienota aptaujas anketa.

Maksimālā iespējamā rezultātu statistiskā kļūda pie 1001 respondenta izlases ir +/- 3,1%.

Pētījuma atskaitei pievienots Excel fails ar aptaujā iekļauto jautājumu atbilžu izvērsumu sociāli demogrāfisko grupu griezumos un iezīmētām statistiski nozīmīgām atšķirībām.

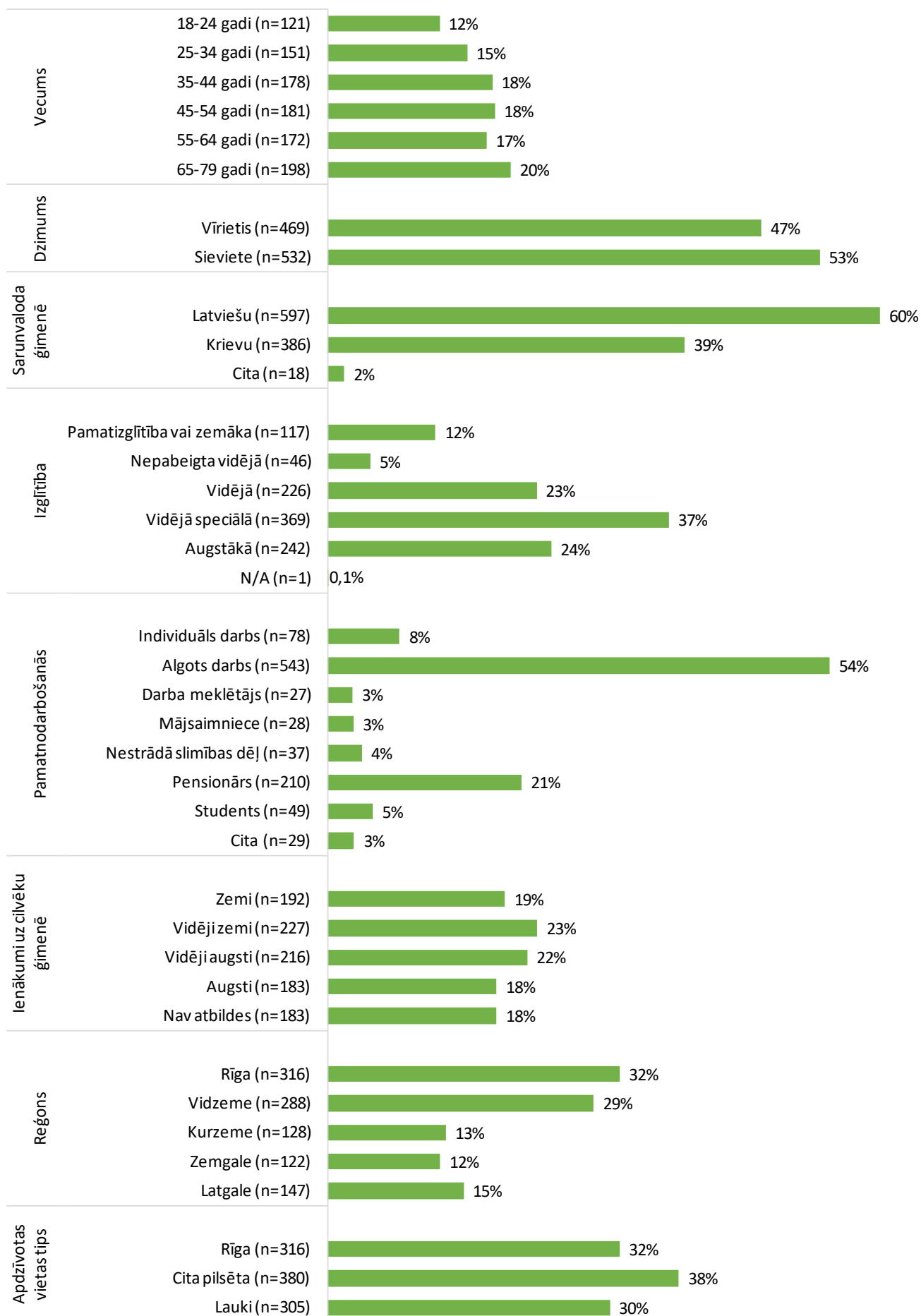
TEHNISKIE DATI

PĒTĪJUMA VEICĒJS	SIA "Aptauju Centrs"
ĢENERĀLAIS KOPUMS	Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 79 gadiem
IZLASES METODE	Stratificētā nejaušā izlase
STRATIFIKĀCIJAS PAZĪMES	Administratīvi teritoriālā
APTAUJAS VEIDS	Tiešās intervijas respondentu dzīves vietās
PLĀNOTAIS IZLASES APJOMS	1000 respondenti (ģenerālajam kopumam reprezentatīva izlase)
SASNIEGTAIS IZLASES APJOMS	1001 respondents
ĢEOGRĀFISKAIS PĀRKLĀJUMS	Visi Latvijas reģioni (101 izlases punkts)
APTAUJAS LAIKS	09.09.2019. – 07.10.2019.

SASNIEGTĀS IZLASES SALĪDZINĀJUMS AR RESPONDENTU SKAITU PĒC SVĒRŠANAS

		Nesvērti dati (faktiskais respondentu skaits)	Svērti dati (respondentu skaits pēc svēršanas)
KOPĀ		1001	1001
REĢIONS	Rīga	316	325
	Vidzeme (t.sk. Pierīga)	288	278
	Kurzeme	128	128
	Zemgale	122	122
	Latgale	147	148
DZIMUMS	Vīrietis	469	458
	Sieviete	532	543
TAUTĪBA	Latviešu	581	600
	Krievu	359	347
	Cita	61	54
VECUMS	18-24 gadi	121	124
	25-34 gadi	151	182
	35-44 gadi	178	170
	45-54 gadi	181	197
	55-64 gadi	172	155
	65-79 gadi	198	173

RESPONDENTU SOCIĀLI DEMOGRĀFIKAIS PROFILS

PĒTĪJUMU REZULTĀTU STATISTISKĀS KĻŪDAS NOVĒRTĒŠANAS TABULA

Pētījuma rezultātos vienmēr pastāv zināma statistiskās kļūdas varbūtība. Analizējot un interpretējot pētījumā iegūtos rezultātus, to vajadzētu ņemt vērā. Tās atšķirības, kuras iekļaujas statistiskās kļūdas robežās jeb ir mazākas par to, var uzskatīt par nenozīmīgām. Statistiskā kļūda tiek aprēķināta pēc šādas formulas:

$$s = t \cdot \sqrt{\frac{P \cdot Q \cdot (N - n)}{n \cdot N}}$$

kur:

s – statistiskā kļūda;

t – koeficients, kas pie 95% varbūtības ir vienāds ar 1,96¹;

P – pētījumā iegūtais rezultāts respondentu atbildēs (kā decimāldaļa);

Q – pētījumā iegūtajam rezultātam pretējais rezultāts (1 - P);

N – ģenerālā kopa (saskaņā ar statistikas datiem par 2019.gadu – 1732152 cilvēki²);

n – respondentu skaits.

Lai ērtāk un ātrāk noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir lietderīgi izmantot statistiskās kļūdas novērtēšanas tabulu pie 95% varbūtības:

Procentuālais atbilžu sadalījums (%)	Respondentu skaits (n) =													
	25	50	75	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100
1 vai 99	3,9%	2,8%	2,3%	1,9%	1,4%	1,1%	1,0%	0,9%	0,8%	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%	0,6%
2 vai 98	5,5%	3,9%	3,2%	2,7%	1,9%	1,6%	1,4%	1,2%	1,1%	1,0%	1,0%	0,9%	0,9%	0,8%
4 vai 96	7,7%	5,4%	4,4%	3,8%	2,7%	2,2%	1,9%	1,7%	1,6%	1,5%	1,4%	1,3%	1,2%	1,2%
6 vai 94	9,3%	6,6%	5,4%	4,7%	3,3%	2,7%	2,3%	2,1%	1,9%	1,8%	1,6%	1,6%	1,5%	1,4%
8 vai 92	10,6%	7,5%	6,1%	5,3%	3,8%	3,1%	2,7%	2,4%	2,2%	2,0%	1,9%	1,8%	1,7%	1,6%
10 vai 90	11,8%	8,3%	6,8%	5,9%	4,2%	3,4%	2,9%	2,6%	2,4%	2,2%	2,1%	2,0%	1,9%	1,8%
12 vai 88	12,7%	9,0%	7,4%	6,4%	4,5%	3,7%	3,2%	2,8%	2,6%	2,4%	2,3%	2,1%	2,0%	1,9%
15 vai 85	14,0%	9,9%	8,1%	7,0%	4,9%	4,0%	3,5%	3,1%	2,9%	2,6%	2,5%	2,3%	2,2%	2,1%
18 vai 82	15,1%	10,6%	8,7%	7,5%	5,3%	4,3%	3,8%	3,4%	3,1%	2,8%	2,7%	2,5%	2,4%	2,3%
20 vai 80	15,7%	11,1%	9,1%	7,8%	5,5%	4,5%	3,9%	3,5%	3,2%	3,0%	2,8%	2,6%	2,5%	2,4%
22 vai 78	16,2%	11,5%	9,4%	8,1%	5,7%	4,7%	4,1%	3,6%	3,3%	3,1%	2,9%	2,7%	2,6%	2,4%
25 vai 75	17,0%	12,0%	9,8%	8,5%	6,0%	4,9%	4,2%	3,8%	3,5%	3,2%	3,0%	2,8%	2,7%	2,6%
28 vai 72	17,6%	12,4%	10,2%	8,8%	6,2%	5,1%	4,4%	3,9%	3,6%	3,3%	3,1%	2,9%	2,8%	2,7%
30 vai 70	18,0%	12,7%	10,4%	9,0%	6,3%	5,2%	4,5%	4,0%	3,7%	3,4%	3,2%	3,0%	2,8%	2,7%
35 vai 65	18,7%	13,2%	10,8%	9,3%	6,6%	5,4%	4,7%	4,2%	3,8%	3,5%	3,3%	3,1%	3,0%	2,8%
40 vai 60	19,2%	13,6%	11,1%	9,6%	6,8%	5,5%	4,8%	4,3%	3,9%	3,6%	3,4%	3,2%	3,0%	2,9%
45 vai 55	19,5%	13,8%	11,3%	9,7%	6,9%	5,6%	4,9%	4,4%	4,0%	3,7%	3,4%	3,2%	3,1%	2,9%
50 vai 50	19,6%	13,9%	11,3%	9,8%	6,9%	5,7%	4,9%	4,4%	4,0%	3,7%	3,5%	3,3%	3,1%	3,0%

Lai noteiktu statistisko mērījuma kļūdu, ir jāzina nesvērts respondentu skaits attiecīgajā grupā un rezultāts procentos. Izmantojot šos lielumus, tabulas attiecīgajā iedaļā var atrast statistiskās mērījuma kļūdas robežas + / - procentos ar 95% varbūtību. Piemēram, ja pēc pētījuma datiem no visiem aptaujātajiem Latvijas iedzīvotājiem (respondentu skaits n=1000) tiek iegūta mērķa grupa 10,0%, kas pauž apstiprinošu attieksmi pret spriedumu vai izteikumu "X", tad ar 95% varbūtību var teikt, ka statistiskā mērījuma kļūda šeit ir + / - 1,9% robežās. No tā izriet, ka mērķa grupa, kura identificē sevi ar spriedumu vai izteikumu "X", ir no 8,1% līdz 11,9%.

¹ Varbūtība 95% nozīmē, ka, identiskos apstākļos atkārtotot pētījumu 100 reizes, 95 no tām rezultāts neizietu ārpus standartkļūdas robežām. Izvēloties augstāku varbūtību, koeficienta un līdz ar to kļūdas vērtība būs augstāka, bet, akceptējot zemāku varbūtību, arī koeficienta un kļūdas vērtība būs zemāka. Koeficienta vērtība ir 1 pie varbūtības 68%, bet 2,58 pie varbūtības 99%. Šeit tiek izmantota varbūtība 95%.

² Ja kļūdas aprēķins tiek veikts ģenerālkopas daļai (piemēram, noteiktai vecumgrupai vai dzimumam), tad N veido tikai šai grupai piederīgie.

GALVENIE SECINĀJUMI

FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS

Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības indekss ir 21,7 punkti (maksimāli bija iespējams iegūt 99 punktus), un salīdzinājumā ar iepriekš veikto aptauju datiem tas ir nedaudz palielinājies.

Izmaiņu cēloņi visdrīzāk saistāmi ar kopējās ekonomiskās situācijas uzlabojumiem, kā ar tehnoloģiju izmaiņām. Par to liecina izmaiņas apakšindeksos. Nedaudz augstākas vērtības, salīdzinot ar 2014. un 2015.gadu, ir finanšu pakalpojumu apakšindeksā (tiek izmantots nedaudz plašāks pakalpojumu klāsts, vispirms jau apdrošināšanas pakalpojumi) un uzkrājumu apakšindeksā (nozīmīgākais ietekmējošais fakts te ir tāds, ka uzkrājumu pietiek mazliet ilgākam laikam).

Nav neviena apakšindeksa, kura vērtība būtu zemāka nekā abos iepriekšējos pētījuma posmos, izņemot plānošanas/budžeta indeksu, kas arī visdrīzāk skaidrojams ar rocības pieaugumu, kas veicina arī mazāk skrupulozu plānošanu un brīvāku rīcību ar finanšu resursiem. Mazliet pieaudzis pensiju apakšindekss, kur viens no skaidrojumiem var būt paaudžu maiņa – kopš iepriekšējiem pētījumiem pagājuši 4-5 gadi, bet būtiskākais pieaugums apakšindeksa vērtībā ir jaunākajās vecumgrupās (18-45 gadi).

FINANŠU PAKALPOJUMI

Informētība par finanšu pakalpojumiem

Būtiskākās izmaiņas, salīdzinot ar iepriekš veiktajām aptaujām, skar apdrošināšanu (dažādus tās veidus) un kredītus (arī virkni veidu) – to, ka dzirdējuši par apdrošināšanu, norāda vairāk respondentu nekā iepriekš, kamēr to, ka par kredītiem – mazāk. Informācijas esamība ir cieši saistīta ar tās nepieciešamību – cilvēki nemeklē un ir mazāk atvērti informācijai, kas viņiem nav būtiska. Savukārt minētās tendences kopumā visdrīzāk saistītas ar izmaiņām ekonomiskajā situācijā kopumā – līdzekļi ir vairāk pieejami, neizmantojot aizņemšanos, bet līdzekļu izmantojums ietver arī zināmas drošības sajūtas radīšanas nepieciešamību, ko savukārt sniedz apdrošināšana.

No tiem finanšu pakalpojumiem, kas ir salīdzinoši jauni un anketā iekļauti tikai šogad, visbiežāk kā zināma norādīta bezkontakta maksājumu karte (visticamāk tāpēc, ka bankas aktīvi tās izsniedz, kad kartēm, kurām bezkontakta funkcionalitātes nebija, notecējies derīguma termiņš). Mazāk nekā puse respondentu minējusi, ka zina ar banku pakalpojumiem saistītās aplikācijas viedtālrunī, savukārt to, ka zina par zibmaksājumiem, norādījuši tikai 29%.

Pašlaik izmantotie finanšu pakalpojumi

Līdzīgi kā saistībā ar informētību arī šeit galvenā tendence saistās ar ekonomiskās situācijas izmaiņām kopumā, kas ļauj retāk nekā iepriekš izmantot kredītus, bet biežāk – apdrošināšanas pakalpojumus. Tas atsaucas arī uz ekonomisko aktivitāti kopumā, jo respondenti biežāk teikuši, ka pēdējo divu gadu laikā ticis pieņemts lēmums par kontu bankā vai par norēķinu karti.

Tomēr nevar apgalvot, ka ekonomiskās situācijas uzlabojums būtu atstājis veicinošu ietekmi attiecībā uz uzkrājumu veidošanu (krājkonts, privātais pensiju fonds, depozīts) – attiecībā uz visiem šiem pakalpojumiem respondenti retāk nekā iepriekš norāda, ka tos izmanto. Tādējādi tendence drīzāk ir finanses tērēt (tūlītējam labumam vai drošības sajūtai, iegādājoties apdrošināšanu) nevis veikt ilgāka termiņa investīcijas.

Lēmumu par finanšu pakalpojumu izvēli ietekmējošie avoti

Attiecībā uz visiem finanšu pakalpojumiem, kuru izmantojais pietiekams respondentu skaits, lai sniegtu iespējas pētniekiem situāciju novērtēt, patiens ir apgalvojums, ka pieaugušas izvēles iespējas (vai arī izvēlīgums) – respektīvi, lielāka respondentu daļa norāda, ka izvērtējuši vairākus piedāvājumus pirms lēmuma pieņemšanas. Un tas vienlīdz attiecas gan uz pakalpojumiem, kas tagad izmantoti biežāk (apdrošināšana), gan uz tiem, kas retāk (kredīti).

Lēmuma pieņemšanas mehānisms, kā secināms no respondentu sacītā, kļuvis racionālāks – biežāk ir runa par to, ka lēmumu izvēlēties konkrēto pakalpojumu ietekmējusi informācija par šo produktu (informācija no pakalpojuma sniedzēja vai internetā atrasta informācija) un labākā pirkuma ieteikumi, kas, vērtējot to saistībā ar faktu, ka biežāk izvērtētas vairākas alternatīvas, liecina par mērķtiecīgiem optimālā pakalpojuma meklējumiem. Retāk respondenti atbildējuši, ka viņu izvēli ietekmējušas reklāmas, tomēr sociālie tīkli gan daudz biežāk.

Tādējādi kopumā runa ir par racionālāku lēmuma pieņemšanas mehānismu, kas visdrīzāk izriet no konkurences radīta izvēles alternatīvu skaita pieauguma nevis daudz rūpīgākas situācijas izpētes. Katrā ziņā apgalvojums "Es

vienmēr rūpīgi izpētu visas iespējas pirms pieņemu lēmumu par kādu finanšu pakalpojumu" šogad novērtēts ļoti līdzīgi kā 2014. un 2015.gadā.

Tai pat laikā nevar apgalvot, ka cilvēkiem finanšu pakalpojumos orientēties būtu kļuvis vieglāk – tieši otrādi – šobrīd mazāk respondentu pilnībā piekrīt apgalvojumam, ka viņiem būtu pilnīga skaidrība par finanšu pakalpojumu veidiem, kuri viņiem ir nepieciešami, tāpēc nav vajadzīga finanšu padomdevēja konsultācija.

Griešanās pēc padoma dažādos finanšu jautājumos

Lai arī palīdzība it kā būtu nepieciešama vairāk, tomēr attiecībā uz tās meklēšanu nav konstatējamas ļoti nozīmīgas izmaiņas, salīdzinot ar iepriekš veiktajām aptaujām.

Ir novērojams, ka nedaudz biežāk nekā iepriekš pēc palīdzības respondenti vērsušies saistībā ar e-pakalpojumiem. Tas visdrīzāk saistāms ar finanšu institūciju pakāpenisku pāreju no klātienes pakalpojumiem uz elektroniskajiem. Turklāt nav konstatējams, ka pēc šādas palīdzības biežāk vērstos vecākās paaudzes pārstāvji (viņi no šiem pakalpojumiem pagaidām iespēju robežās drīzāk izvairās, kā rāda pakalpojumu izmantošanas rādītāji vecumu griezumā) – visvairāk tādu, kas norādījuši, ka vērsušies pēc palīdzības pie ģimenes locekļiem vai draugiem saistībā ar e-pakalpojumiem ir 25-34 gadus vecu respondentu vidū, kā arī starp rīdziniekiem un cilvēkiem ar augstākiem ienākumiem.

Apdrošināšanas gadījumā situācija savukārt ir mazliet paradoksāla, jo uz pieaugoša pakalpojuma izmantošanas fona samazinājies to respondentu īpatsvars, kas norāda, ka vērsušies pēc konsultācijām saistībā ar apdrošināšanu. Ņemot vērā vairuma apdrošināšanas pakalpojumu komplicētību (izņemot tipveida produktus kā OCTA), šāda rīcība visdrīzāk neliecina par finanšu pratības pieaugumu, bet gan par vieglprātīgu apdrošināšanas pakalpojumu izvēli, ko veicina vienīgi apstākļi, ka tagad vairāk klientu šos pakalpojumus var atļauties. Taču par to, ka izvēle bijusi vieglprātīga, iespējams uzzināt, vienīgi iestājoties apdrošināšanas gadījumam (vai arī konstatējot, ka tas, ko klients uzskatījis par apdrošināšanas gadījumu, pēc pakalpojuma sniedzēja domām tāds nebūt nav).

Sekošana līdzī daudzādām finanšu jomām

Visbiežāk (turklāt arī ievērojami biežāk nekā 2014. un 2015.gadā) respondenti norādījuši, ka seko līdzī nodokļu politikai, kas acīmredzot šobrīd Latvijā daudziem ir nepieciešamība nevis finanšu pratības indikators, ņemot vērā biežās un pat pretrunīgās nodokļu izmaiņas kopš 2015.gada (piemēram, plāni attiecībā uz mikronodokli, kas mainījušies teju ik gadu).

Tai pat laikā inflācijai, kā paši apgalvo, seko līdzī mazāk respondentu nekā 2015.gadā, lai arī pati inflācija šobrīd pieaug straujāk (2015.gadā tās rādītāji atsevišķos brīžos bija pat negatīvi). Tā kā samazinājies arī to respondentu īpatsvars, kas norāda, ka seko līdzī procentu likmēm un valūtas tirgiem, var pieņemt, ka šobrīd sabiedrība visdrīzāk apradusi ar eiro un vairs nesaskata tik būtiskus draudus saistībā ar nacionālās valūtas stabilitāti.

Dažādu apgalvojumu par finansēm, to pakalpojumiem vērtējums

Apgalvojumi, kas vērsti uz uzkrāšanas un tērēšanas stratēģiju identificēšanu, atklāj situāciju, ka teorētiski respondenti saprot uzkrājumu veidošanas lietderību ilgtermiņa finanšu mērķu sasniegšanai:

- ir augstāks atbalsts apgalvojumam, ka ir svarīgi naudu krāt tālāku mērķu sasniegšanai;
- mazāks atbalsts apgalvojumam, ka uzkrājumus veidot nav vērts,

viņiem šobrīd būtu arī vairāk iespēju tos veidot:

- biežāk tiek norādīts, ka rēķinus maksā laikā,

tomēr praktiskās darbībās tas nerezultējas:

- biežāk tiek atzīts arī, ka lielāku labsajūtu gūst, naudu tērējot nevis uzkrājot.

Tas saskan arī ar citos anketas jautājumos par finanšu pakalpojumiem (skatīt augstāk) konstatēto – uzkrājumus praktiski veidot iedzīvotāji šobrīd īsti nav gatavi. Acīmredzot pārāk ilgs bijis periods, kad nācies būtiski ierobežot izdevumu pamatvajadzībām.

Bezskaidras naudas izmantošana

Šogad pirmoreiz iekļāvām anketā jautājumus par bezskaidras naudas izmantošanu. Visbiežāk skaidra nauda tiek izmantota, norēķinoties par apģērbu, pārtiku, sadzīves precēm, respektīvi, iepērkoties veikalos un tirgos. Jau retāk skaidra nauda tiek izmantota, iegādājoties biļetes uz izklaides pasākumiem vai norēķinoties par komunālajiem pakalpojumiem. Savukārt pavisam reti skaidra nauda tiek izmantota norēķinos par ceļojumiem un ārzemēs veiktajos

norēķinos (par viesnīcām restorāniem – te gan jāņem vērā, ka tas jau lielā mērā ir atkarīgs no apmeklēto zemju skaidras un bezskaidras naudas izmantošanas īpatnībām).

To, kāpēc izvēlas norēķināties skaidrā naudā, respondenti gandrīz vienlīdz bieži (36-38%) pamato ar trim visizplatītākajām atbildēm:

- pieradumu;
- to, ka nav pieejami bezskaidras naudas norēķini;
- iespēju šādi vieglāk kontrolēt izdevumus.

Citas atbildes sniegtas ievērojami retāk. Neuzticēšanos banku sistēmai (12%) vai nevēlēšanos, lai banka varētu kontrolēt darījumus (8%), piemin salīdzinoši nedaudzi.

Saskaršanās ar finanšu krāpniecības gadījumiem

Attiecībā uz finanšu krāpniecību konstatējams, ka šī problēma iedzīvotāju aptaujā ar 1000 respondentu līdzdalību nav pilnvērtīgi mērāma – ko tādu ir piedzīvojuši tikai ap 3-4% respondentu, kas neļauj novērtēt tendences. Nekādas nozīmīgas izmaiņas, salīdzinot ar 2015.gadu, līdz ar to pamanīt nevaram.

MĀJSAIMNIECĪBAS IENĀKUMI

Galvenais māsaimniecības ienākumu avots un ienākumu regularitāte

Biežāk nekā iepriekš kā galvenais māsaimniecības ienākumu avots šobrīd parādās alga, retāk vecuma pensija, kas liecina par augstāku nodarbinātību un mazāku māsaimniecību, kurās bez pensionāriem ir arī citi ģimenes locekļi, atkarību no tāda salīdzinoši regulāra un paredzama, tomēr apjoma ziņā parasti niecīga ienākumu avota kā vecuma pensija.

Tai pat laikā pārlicība par ienākumu regularitāti mainījies savdabīgā veidā – to respondentu īpatsvars, kas norāda uz šādas pārlicības trūkumu, tiešām ir samazinājies, tomēr uz to rēķina, kas skaidru atbildi sniegt nespēj, nevis uz to rēķina, kas būtu guvuši pārlicību, ka uz ienākumiem var paļauties – respektīvi, situācija daļai respondentu mainījies no paredzami nedrošas uz neparedzamu.

Visu izdevumu nosešana parastā mēnesī

Respondentu atbildes 2019.gadā liecina, ka grūtības nosegt visas izmaksas parastā mēnesī viņiem nedaudz mazinājušās, kas atbilst pārējām pētījumā konstatētajām tendencēm.

Apmierinātība ar savu finanšu situāciju

Likumsakarīgi konstatējams neliels apmierinātības pieaugums ar savu finanšu situāciju, ja salīdzina 2019.gada atbildes ar iepriekšējos pētījuma posmos saņemtajām.

Papildus peļņas meklēšana

Materiālās situācijas uzlabošanās veicinājusi to, ka pieaudzis to cilvēku īpatsvars, kas uzskata, ka meklēt papildus peļņas iespējas viņiem šobrīd nav nepieciešamības, kā arī to īpatsvars, kas nespēj uz jautājumu atbildēt (kas arī zināmā mērā liecina, ka jautājums nav respondentiem īsti relevants). Savukārt samazinājies to īpatsvars, kas saka, ka šādas peļņas iespējas nav atraduši, taču turpina meklēt. Līdz ar to, protams, mazāk ir arī tādu, kas saka, ka šīs iespējas ir atraduši.

Gadījumi, kad nav pieticis ienākumu regulāro ienākumu segšanai un rīcība šādās situācijās

Ja salīdzinām atbildes uz jautājumu, vai pēdējos 12 mēnešos ir bijis tā, ka nav pieticis ienākumu, lai segtu ikdienas dzīvei nepieciešamos regulāros ienākumus, tad 2019. un 2015.gadā tās gandrīz neatšķiras (tiesa, 2014.gadā gan to, kam līdzekļu nepietika, bija vairāk). Taču atšķiras rīcība, ko cilvēki šādās situācijās darījuši.

Ja iepriekš uz tēriņu mazināšanu šādās situācijās norādīja 33-35%, tad šobrīd 46% no tiem, kas norādījuši uz grūtībām "savilkt galus" pēdējā gada laikā. Un otrādi – ja iepriekš naudu vai pārtiku no draugiem vai ģimenes locekļiem aizņēmušies 50-52%, tad tagad 41%. Mazinājies arī to īpatsvars, kas šādās situācijās izvēlējušies vairāk strādāt,

kavēt rēķinu apmaksu vai izmantot esošo kredītlīniju. Tas liecina, ka runa šeit ir par nepieciešamību šobrīd nodrošināt lielākus ikdienas izdevumus nekā iepriekš, ko, ja rodas problēmas, var vieglāk samazināt, neradot sev problēmas ar aizņemšanos vai rēķinu termiņu kavēšanu.

BUDŽETA PLĀNOŠANA UN KONTROLE

Tēriņu plānošana

Līdz ar kopējās ekonomiskās situācijas uzlabošanu to respondentu īpatsvars, kas norāda veic pastāvīgu tēriņu plānošanu, lai izdevumi nepārsniegtu regulāros izdevumus, 2019.gadā ir samazinājies. Attiecīgi pieaudzis to īpatsvars, kas min, ka plāno to dažreiz un pēc nepieciešamības. Respektīvi, daļai sabiedrības situācija ir uzlabojusies tiktāl, ka totālu tēriņu plānošanu var aizstāt ar situatīvu. Mazliet pieaudzis arī to respondentu īpatsvars, kas apgalvo, ka neseko tēriņiem un neplāno tos vispār.

Tomēr, ja ir runa par kontroli kā tādu (nevis kontroli mēneša ietvaros, lai izdevumi nepārsniegtu ienākumus), 2019.gadā saņemtās atbildes no 2015.gadā saņemtajām atšķiras tikai pavisam nedaudz – tajā, ka aptuveni 2% atbildes "es mazliet uzraugu savus izdevumus" vietā izvēlējušies "es vispār nepievēršu uzmanību izdevumiem". Taču kopumā varam konstatēt, ka finanses gan tiek plānotas, tomēr tas notiek mazāk totāli un skrupulozi, salīdzinot ar situāciju 2015.gadā.

Izdevumu uzskaites sistēmas

To respondentu vidū, kas seko līdzi saviem izdevumiem, nedaudz mainījās izdevumu uzskaites sistēmas – mazāk cilvēku nekā iepriekš norādījuši, ka plānošanu veic atmiņā (no galvas), bet vairāk nosauc rakstisku uzskaiti elektroniskā vai papīra formā.

Bankas konta pārbaudīšanas biežums

Daļai respondentu pieaugusi finanšu darījumu aktivitāte, jo uz jautājumu par to cik regulāri pārbauda bankas konta izrakstus vai darījumus internetbankā šobrīd vairāk respondentu nekā iepriekš norādījuši uz ļoti biežu pārbaudi (katru dienu, gandrīz katru dienu, apmēram reizi nedēļā), bet mazāka daļa nekā 2014. un 2015.gadā norādījusi, ka to dara retāk (apmēram reizi divās nedēļās, apmēram reizi mēnesī, retāk kā reizi mēnesī). Pieaudzis arī to respondentu īpatsvars, kas nespēj sniegt atbildi uz jautājumu.

Finanšu dokumentu glabāšana

Nav konstatējamas nozīmīgas vai viennozīmīgi interpretējamās pārmaiņas iedzīvotāju praksē attiecībā uz finanšu dokumentu glabāšanu, salīdzinot situāciju 2019.gadā un iepriekš.

Zināšanas par pieejamiem naudas līdzekļiem ikdienas tēriņiem

2019.gadā samazinājies to respondentu īpatsvars, kas teikuši, kas pārzina savas finanses 1-2 eiro robežās – tā vietā runa biežāk šobrīd ir par pārzināšanu 10 eiro robežās. Otra grupa, kuru skāris īpatsvara samazinājums, ir tie, kas savas finanses pārzina 100 eiro robežās, bet pieaugums savukārt skāris grupu, kas atbildējusi, ka zina virs 500 eiro līmeņa, kā arī tos, kas nav spējuši sniegt atbildi uz jautājumu.

Finanšu mērķi

Izmaiņas atbildēs par to, vai cilvēkiem ir personīgie finanšu mērķi, ir visai niecīgas – par 3-4% samazinājies to īpatsvars, kas norādījuši, ka viņiem mērķa nav, bet pieaudzis to īpatsvars, kas uz jautājumu nav spējuši atbildēt, ko varbūt arī var interpretēt kā mazu situācijas uzlabojumu, tomēr visai specifisku.

Tomēr būtiski izmainījās plānotās stratēģijas mērķa sasniegšanai – daudz retāk (mazāk par 12%) ir runa par taupīšanu un krāšanu, bet biežāk par vēlmi nopelnīt vairāk (vai nu ar to saprotam papildus darbu, citu darbu vai cerības uz algas pielikumu).

Tāpat jārunā par kvalitatīvām mērķa izmaiņām – strauji samazinājies to respondentu īpatsvars, kas atzīst, ka viņiem būtu mērķis līdzsvarot ienākumus ar izdevumiem, bet mazāk straujš, taču arī samazinājums skāris tādus mērķis kā sakrāt kādai precei, pakalpojumam, nomaksāt parādus un sakrāt naudu biznesa uzsākšanai vai paplašināšanai.

UZKRĀJUMI

Uzkrājumu veikšana dažādos veidos

Ir novērojams, ka neliela respondentu daļa šobrīd uzkrāj vairāk tādās formās kā iemaksas krājkontā vai naudas došana ģimenei uzkrājumu veidošanai naudas devēja vārdā, bet retāk tiek norādīts uz uzkrājumiem bankas kontā. Tomēr to personu īpatsvars respondentu kopumā, kas deklarējuši, ka uzkrājumus neveic, visās trīs veiktajās aptaujās ir nemainīgi 48-49% robežās. Taču ir pieaudzis atbildes "grūti pateikt" izvēlēšanās biežums.

Ienākumu novirzīšana uzkrājumu veikšanai

To respondentu īpatsvars, kas atbildējuši, ka šobrīd daļu savu ienākumu novirza uzkrājumu veidošanai, salīdzinot ar 2015.gadu, pieaudzis apmēram par 2% – no 25% līdz 27%. Samazinājies to respondentu īpatsvars, kas saka, ka, pat no ļoti daudz kā atsakoties, uzkrāt nespētu, bet attiecīgi pieaudzis to īpatsvars, kas atzīst, ka šobrīd neuzkrāj un spētu to darīt tikai ar lielām grūtībām, no daudz kā atsakoties.

Spēja nosegt izdevumus, ja tiek zaudēti ienākumi

Šobrīd, salīdzinot ar situāciju pirms 4 gadiem, iedzīvotāji atzīst, ka, zaudējot ienākumus, spētu bez aizņemšanās iztikt ilgāk – to īpatsvars, kas varētu iztikt mazāk par mēnesi, samazinājies no 36% līdz 21%, savukārt to īpatsvars, kas varētu iztikt vismaz 3 mēnešus, pieaudzis no 19% līdz 26%.

Spēja nosegt neplānotus un lielus izdevumus bez aizņemšanās

Ja gadītos neplānoti lieli izdevumi, kas līdzinātos mēneša ienākumiem, 2015.gadā uz savu spēju tos segt, norādīja 29%, bet tagad šādu cilvēku īpatsvars pieaudzis līdz 37%.

Apgalvojumi par ieguldījumiem

Novērtējot to, vai 3 apgalvojumi, kas respondentiem uzdoti (kas visi faktiski ir pareizi), atbilst patiesībai, kļūdainas atbildes saņemtas reti (5-8%), tomēr 15-33% (atkarībā no apgalvojuma) atbildes sniegt nespēja. 2019.gadā atbildes "grūti pateikt" izvēles gadījumu skaits kopumā ir augstāks nekā iepriekš. Uz citām viennozīmīgām tendencēm šeit norādīt nav iespējams.

PENSIJAS

Vecums, kurā jāsāk veidot finansiālais plāns pensijas vecumam

Ja 2014. un 2015.gadā gadā atbildes uz šo jautājumu, lai arī stipri dažādas, tika sniegtas 78-80% gadījumu, tad šobrīd galvenā atšķirība ir tajā, ka gandrīz trešdaļa respondentu atbildi nav sniegusi. Taču, ja vērtējam tos, kas atbildējuši, tad redzam, ka to īpatsvars, kas norāda, ka finansiālais plāns pensijas vecumam jāsāk veidot vēl līdz 20 gadu vecumam, kopš 2015.gada būtībā nav mainījies – tā ir aptuveni ceturtdaļa no visiem respondentiem (interesanti, ka ar respondentu pašu vecumu statistiski būtiskas sakarības šeit konstatēt ir problemātiski – tās parādās, ja salīdzina vidējos rādītājus un izpaužas tā, ka, jo vecāks respondents, jo augstāku vecumu vidēji viņš nosauc).

Finansiālais pensijas plāns

Absolūtais vairums respondentu (85%) norāda, ka, aizejot pensijā, rēķināsies ar tādiem ienākumiem kā valsts pensija. Šobrīd šo atbildi izvēlējušies pat nedaudz vairāk respondentu nekā 2014. un 2015.gadā. Drusku mazāk respondentu šobrīd norāda, ka rēķinās ar bērnu atbalstu vai līdzekļiem no pašu biznesa, bet drusku vairāk – ka ar privātu pensiju plānu uzkrājumiem vai mantojumu.

Pārliecība, ka ir labi pastrādāts pie finansiālā plāna pensijas vecumam

Pārliecība, ka pie sava finansiālā plāna pensijas vecumam labi pastrādāts, šobrīd ievērojami pieaugusi, salīdzinot ar 2015.gadu – vidējā vērtība skalā no 1 (pilnībā pārliecināts) līdz 5 (nemaz nav pārliecināts) mainījies no 4,00 līdz 3,58. Galvenokārt tas noticis, samazinoties pilnīgi nepārliecināto īpatsvaram un pieaugot to īpatsvaram, kas

izvēlējušies vidējo atbildi skalā (3). Tomēr pieaudzis arī to īpatsvars, kas apgalvo, ka pensiju nav plānojuši (turklāt ievērojami biežāk par citiem šādu atbildi snieguši 45 gadus veci un vecāki respondenti).

Pārliecība, ka visā pensijas periodā tiks nodrošināts tāds dzīves līmenis, uz kādu tiek cerēts

To cilvēku īpatsvars, kas ir drīzāk pārliecināti, ka ienākum pensijas periodā nodrošinās cerēto dzīves līmeni, kopš 2015.gada pieaudzis no 11 līdz 17%, savukārt to, kas nemaz nav pārliecināti, īpatsvars attiecīgi samazinājies no 46% līdz 35%. Tādējādi kopumā ir vērojams zināms optimisma pieaugums.

Ieguldījumu plāna izvēle pensiju sistēmas 2.līmenī

2019.gadā jautājumi tika papildināti ar tādiem, kas attiecas uz pensiju sistēmas 2.līmeņa izvēli. To, ka iesaistījušie brīvprātīgi norādīja 22%, savukārt – ka automātiski 31% (2/3 no viņiem VSAA automātiski novirzījusi arī uz konkrēto pensiju plānu). No pensiju sistēmas 2.līmeņa dalībniekiem tikai 1/3 norāda, ka zina, kurā tieši ieguldījumu plānā viņi ir dalībnieki, bet attiecībā uz plāna izvēli dominē drīzāk konservatīvi apsvērumi (67% saka, ka vēlējušies vai nu plānu ar mazāku zaudējumu risku vai sabalansētu plānu – uz to, ka izvēlējušies plānu ar augstāku risku, biežāk norāda respondenti ar augstāku izglītības līmeni).

Līdzīgas preferences paveras arī tad, ja tiem pensiju sistēmas 2.līmeņa dalībniekiem, kuri norādījuši, ka pensiju plānu VSAA vajadzētu noteikt automātiski, pavaicā, kādam šim plānam vajadzētu būt – 60% dotu priekšroku plānam ar mazāku zaudējumu risku vai sabalansētam plānam.

Sekošana līdz izvēlētam ieguldījumu plāna darbībai un zināšanas par iespējām saņemt uzkrāto kapitālu

No tiem, kas apgalvo, ka zina, kurā ieguldījumu plānā ir dalībnieki, 39% minējuši, ka seko līdz ieguldījumu plāna darbībai, kamēr 57% teikuši, ka to nedara. Tā kā šogad tika izmantota respondentu bāze, kam uzdevām jautājumu, korekts salīdzinājums ar iepriekš saņemtajām atbildēm šeit nebūs iespējams.

To respondentu īpatsvars pensiju sistēmas 2.līmeņa dalībnieku vidū, kas apgalvo, ka zina, kādas ir uzkrātā kapitāla saņemšanas iespējas, aizejot pensijā, salīdzinot ar 2015.gadu, samazinājies no 27% līdz 19%.

Pensiju plāna pārvaldītāja maiņa

4% norāda, pēdējā gada laikā mainījuši pensiju plāna pārvaldītāju, kas ir par 1% mazāk nekā šādi atbildējuši respondenti 2015.gadā un par 3% mazāk nekā 2014.gada respondentu atbildēs.

Biežāk nekā iepriekš kā maiņas iemesls minēta sekošana kāda cita padomiem, tomēr šīs atbildes jāvērtē kritiski, jo bāzes (atbildējušo skaits) visos aptaujas veikšanas gados bijušas nelielas (21-36 respondenti).

Iesaistīšanās privātā pensiju fondā un sekošana līdz pensijas plāna darbībai

Šogad lielāka respondentu daļa nekā iepriekš norādījusi, ka veic iemaksas pensiju sistēmas 3.līmenī (šobrīd, ja ticam atbildēm, 10% to dara paši, bet par 8% iemaksas veic darba devējs).

Tomēr līdzdalībnieku skaita pieaugums neliecina par līdzdalības pakāpes pieaugumu – tieši otrādi. Līdzīgi kā ar sekošanu līdz pensiju sistēmas 2.līmeņa ieguldījumu plāna darbībai arī te to respondentu daļa, kas teikusi, ka seko līdz privātā pensiju fonda darbībai, samazinājusies – no 49% līdz 37%. Savukārt ievērojami biežāk šogad izvēlēta atbilde "grūti pateikt".

KREDĪTI

To, ka ir jāatmaksā kāds kredīts, kopš 2014.gada norāda visai konstants respondentu īpatsvars – 26-28%. Līdzīga aina ir ar pārstrukturētajiem kredītiem – uz to, ka šādu kredītu ir vairāk par vienu, konstanti norāda 4-5%, bet, ka viens – 12-14%.

Salīdzinot ar 2015.gadu, biežāk izplatīta kļuvusi atbilde, ka kredīts būtiski neierobežo (tomēr 2014.gadā tādu, kas minējuši, ka kredīts būtiski neierobežo, bijis vairāk nekā 2015.gadā – to izskaidrot grūti).

Līdzīgas īpatnības vērojamas, arī vērtējot atbildes uz jautājumu, vai ir kredīti, kuru atmaksas grafiks patlaban tiek kavēts – 2019.gadā, salīdzinot ar 2015.gadu, vērojams neliels situācijas uzlabojums, tomēr 2014.gada aptauja rāda vēl pozitīvāku ainu.

Biežāka nekā agrāk kļuvusi atbilde "Jā, vairākas reizes" uz jautājumu par "ātro kredītu" izmantošanu, tomēr tas ir tikai loģiski, jo, pirmkārt, vaicāts ir, vai šie kredīti **jebkad** izmantoti (tātad pozitīvajām atbildēm te ir jāakumulējas arī tad, ja šāds kredīts izmantots 2014.gadā), bet, otrkārt, "ātro kredītu" pieejamība kopš 2014.gada ir pieaugusi.

KREDĪTKARTES

Kredītkaršu daudzums un to lietošana

Uz kredītkaršu lietošanu kā tādu šobrīd norādījis mazāks respondentu īpatsvars nekā 2014. vai 2015.gadā. Tomēr, vērtējot atsevišķi to respondentu atbildes, kas teikuši, ka viņiem kredītkartes ir, 74% tāpat kā 2015.gadā norādījuši, ka karte ir viena.

Taču karšu lietošana, pat ja karte ir, bijusi mazāk intensīva nekā 2015.gadā – mazinājusies gan skaidras naudas izņemšana ar kredītkarti, gan rēķinu un pirkumu apmaksa ar to. Tomēr lietošana kļuvusi mazliet mazāk atbildīga – biežāk kļuvusi atbilde, ka piemēroti procentu maksājumi par limita pārsniegšanu, bet retāka – ka vienmēr pilnībā tiek atmaksāti iztērētie līdzekļi.

Zināšanas par kredītkartes līdzekļu izmantošanas procentiem

Šogad mazāks respondentu īpatsvars norādījis, ka spēj nosaukt līdzekļu izmantošanas procentu kredītkartei, bet biežāka kļuvusi atbilde "gūti pateikt". Tas var liecināt gan par kartes retāku lietošanu, gan par vieglprātīgāku attieksmi, gan arī vienkārši par godīgākām atbildēm šogad.

Aizņēmuma izmantošana dažādiem nolūkiem

Kā jau iepriekš minēts, respondenti šobrīd retāk norāda, ka izmantotu kredītkartes. Tas attiecas būtībā uz visiem anketā norādītajiem pirkumu veidiem, izņemot vienīgi impulsa/mirkļa pirkumus, kuriem, iespējams, kredītkarte biežāk ir vienīgais iespējamais apmaksas veids.

Tiesa, tās nelielās respondentu daļas vidū, kas tomēr norādījuši, ka kredītkartes dažādiem pirkumiem izmantojuši, izmantošanas biežums (precīzāk, reižu skaits gadā) bijis augstāks nekā līdzīgiem respondentiem 2015.gadā.

INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA

Informētība par to, kur vērsties ar sūdzību pret finanšu institūciju

Iedzīvotāju informētības pašvērtējums par to, vai viņi zina, kur vērsties ar sūdzību, kopš 2015.gada mazliet pasliktinājies (mazāk to, kas ir pārliecināti, ka zina, bet vairāk tādu, kas izvēlējušies atbildi "nemaz neesmu pārliecināts" vai "grūti pateikt"), tomēr, ja salīdzina situāciju pret 2014.gada, tad izmaiņas ir niecīgākas.

Informētība par finanšu pakalpojumu krāpniecības pazīmēm

Ļoti līdzīgas atbildes un izmaiņas ir arī informētības pašvērtējumam par to, vai spētu atpazīt krāpniecīgus un aizdomīgus finanšu darījumus – novērojums pašvērtējuma pasliktinājums attiecībā pret 2015.gadu, savukārt 2014. un 2019.gada rezultāti izrādījušies ļoti līdzīgi.

Dokumentu lasīšana pirms parakstīšanas

Palielinājies to respondentu īpatsvars, kas norādījuši, ka vienmēr rūpīgi izlasa dokumentus pirms parakstīšanas – 2014. un 2015.gadā šādu atbildi sniedza 55%, bet tagad 60%. Tomēr pieaudzis arī to respondentu īpatsvars, kas uz jautājumu nespēja sniegt viennozīmīgu atbildi (no 2% līdz 5%).

Dažādu iestāžu interneta vietņu izmantošana izglītošanās nolūkos

Ir novērojams pieaugums to respondentu vidū, kas saka, ka izglītošanās nolūkos izmantojuši VID vai VSAA vietnes (īpaši VID – 2014.gadā to atzina 15%, 2015.gadā – 16%, bet 2019.gadā – jau 22%). Savukārt pārējās aptaujā iekļautās vietnes izmantotas vai nu retāk (komercbanku vietnes, PTAC vietne, manapensija.lv) vai arī aptuveni tikpat bieži kā iepriekš (Latvijas Bankas uzziņu vietnes un FKTK klientu skola).

Tomēr kopumā dažādas vietnes izmantojušo īpatsvars ir pieaudzis (iepriekš nevienu no minētajām vietnēm nebija izmantojuši 70-71%, bet tagad 63%), ko var skaidrot, piemēram, ar digitālo prasmju pieaugumu, kā arī, iespējams, ar to, ka pašas vietnes kļuvušas noderīgākas kā informācijas avots.

Maksājumu karšu PIN kodu glabāšana

Iedzīvotāju prakses attiecībā uz maksājumu karšu un PIN kodu uzglabāšanu kopš 2015.gada mainījušās tādējādi, ka šobrīd par aptuveni 5% samazinājies to cilvēku īpatsvars, kas norāda uz PIN kodu atcerēšanos no galvas, bet tā vietā kodi biežāk ir kaut kur pierakstīti, taču glabājas atsevišķi no pašas kartes. To īpatsvars, kas karti un pierakstīto PIN kodu glabā kopā, nav mainījies (joprojām 6%).

Pieejas datu finanšu pakalpojumiem pieejamība

Šobrīd ievērojami biežāk nekā 2015.gadā respondenti norādījuši, ka viņu pieejas dati finanšu pakalpojumiem internetā ir pieejami ģimenes locekļiem (iepriekš 20%, tagad 26%). Šīs izmaiņas ir saistāmas ar internetbankas plašāku izmantošanu (iepriekš 17% norādīja, ka to neizmanto, tagad 10%), un biežāk tie, kuru pieejas dati ir pieejami ģimenes locekļiem, ir gados vecākie finanšu pakalpojumu izmantotāji.

Tas liecina, ka šeit runa drīzāk ir nevis par finanšu prasmēm, bet par digitālajām prasmēm – tehnoloģiju cikli mūsdienās kļūst arvien īsāki, bet paaudžu nomaiņas cikli mazliet pat pagarinās (bērni dzimst vēlāk, dzīves ilgums pieaug). Šī ciklu nesaderība rada paaudzes, kurām finanšu prasmju trūkuma galvenais cēlonis var būt digitālo prasmju trūkums (un mūžizglītība nespēj būt atbilde uz katru izaicinājumu, kuru rada tehnoloģiju ciklu nomaiņa), kas savukārt rada nepieciešamību deleģēt savu finanšu darījumu veikšanu jaunāku paaudžu pārstāvjiem. Tādējādi rodas riski, ka brīdī, kad finanšu intereses šiem dažādu paaudžu ģimenes locekļiem atšķirsies, finansiālie ieguvēji būs tie, kuriem digitālās prasmes izrādīsies labākas.

Paroles finanšu pakalpojumu vietnēs

Tas, vai dažādās finanšu pakalpojumu vietnēs tiek izmantotas atšķirīgas paroles, kopš 2015.gada mainījies minimāli – ka izmanto dažādās vietnēs dažādas paroles, norāda mazliet vairāk par pusi respondentu, kamēr 14-15% atzīst, ka to nedara.

Problēmas acīmredzami saistās ar nepieciešamību salāgot divus riskus – risku aizmirst paroles, ja to ir pārāk daudz, un risku, ka, uzzinot vienu paroli, kāds nelabvēlis to var izmēģināt arī citās vietnēs. Tā kā šai situācijai īsti nav viena risinājuma, tad šobrīd jau mainās autentifikācijas mehānismi (tās vairs nav vienkārši paroles), kas varētu nākotnē atbrīvot cilvēkus no nepieciešamības atcerēties un bieži mainīt neskaitāmas paroles.

Savu finanšu zināšanu novērtējums

Gan aptaujas sākumā, gan tās beigās respondentiem tiek lūgts novērtēt savas finanšu zināšanas. Acīmredzami, ka pievienotās vērtības jautājuma atkārtošanai divreiz nav, jo visās trijās aptauju veikšanas reizēs tās atbildes, kas tika saņemtas aptaujas sākumā, teju vispār neatšķīrās no aptaujas beigās saņemtajām (kopīga tendence ir vienīgi niecīgs standartnovirzes samazinājums aptaujas beigās, kas liecina par to, ka pēc aptaujas atbildes kļūst viendabīgākas, tomēr šīs izmaiņas ir ļoti niecīgas).

Nelielas izmaiņas konstatējamas tad, ja salīdzina saņemtās atbildes nevis vienas aptaujas iekšienē, bet starp aptaujām. Šobrīd respondenti savas zināšanas novērtējuši mazliet kritiskāk nekā iepriekš (vidējā vērtība ir 2,96-2,99, kamēr 2014.gadā tā bija 3,08, bet 2015.gadā – 3,19-3,21), lai arī pētījumā nevaram konstatēt objektīvu viennozīmīgu indikatoru, kas apstiprinātu to, ka šādam pašvērtējuma kritumam būtu objektīvs pamats.

UZDEVUMI

Arī šogad, lai iegūtu pilnīgāku priekšstatu par Latvijas iedzīvotāju izpratni par finansēm, aptaujas dalībniekiem tika uzdoti vairāki uzdevumi. Pārbaudot aptaujas dalībnieku spējas uzdevumu risināšanā, viņi nedrīkstēja izmantot palīg līdzekļus (kalkulatorus, telefonus u.c.).

Pirmajā uzdevumā respondentiem tika uzdots jautājums par to, cik saņemtu katrs no 5 brāļiem, ja viņiem būtu vienlīdzīgi jāsadala 1000 EUR liela naudas summa. Jautājums respondentiem ir viens no vieglākajiem – katrā aptaujas reizē uz to pareizi atbildējuši 92-93% respondentu – atšķirības, salīdzinot trīs aptauju rezultātus, nav konstatējamas.

Uz otro uzdevumu, kurā tika jautāts par to, kādu daudzumu preču varēs nopirkt katrs no brāļiem, ja viņi savu daļu naudas saņemtu tikai pēc gada, kura laikā inflācija sasniegtu 3%, pareizas atbildes iepriekš snieguši 66-68% respondentu. Šoreiz pareizu atbilžu ir mazāk (59%), turklāt kopš 2015.gada pieaudzis gan to respondentu īpatsvars, kas snieguši nepareizas atbildes (no 12 līdz 14%), gan to īpatsvars, kas atbildes nav snieguši (no 12 līdz 16%), gan arī to, kuri snieguši spontāno atbilde "Tas atkarīgs no precēm, kuras pirks" (no 7 līdz 11%), kuru, sīkāk iedziļinoties jautājumā, tomēr arī iespējams atzīt par korektu.

Uz trešo uzdevumu par saņemtajiem procentiem no aizdevuma, ja nākamajā dienā atpakaļ tiek atdota tāda pati summa, kāda tikusi aizdota, pareizi tāpat kā uz pirmo jautājumu atbildējuši 93%, tomēr šajā gadījumā tas ir nedaudz vairāk nekā iepriekšējos gados pareizi atbildējušo.

Ceturtajā uzdevumā, kurā tika jautāts, cik naudas būs krājkontā ar noteiktu ienesīguma procentu gada beigās, ja tiks noguldīti 100 EUR un turpmākā gada laikā ar šo naudu netiks veiktas nekādas darbības, pareizu atbildi katrā nākamajā aptaujas reizē snieguši nedaudz vairāk respondentu nekā iepriekš – ja 2014.gadā tie bija 69%, 2015.gadā – 72%, tad nu jau 74%.

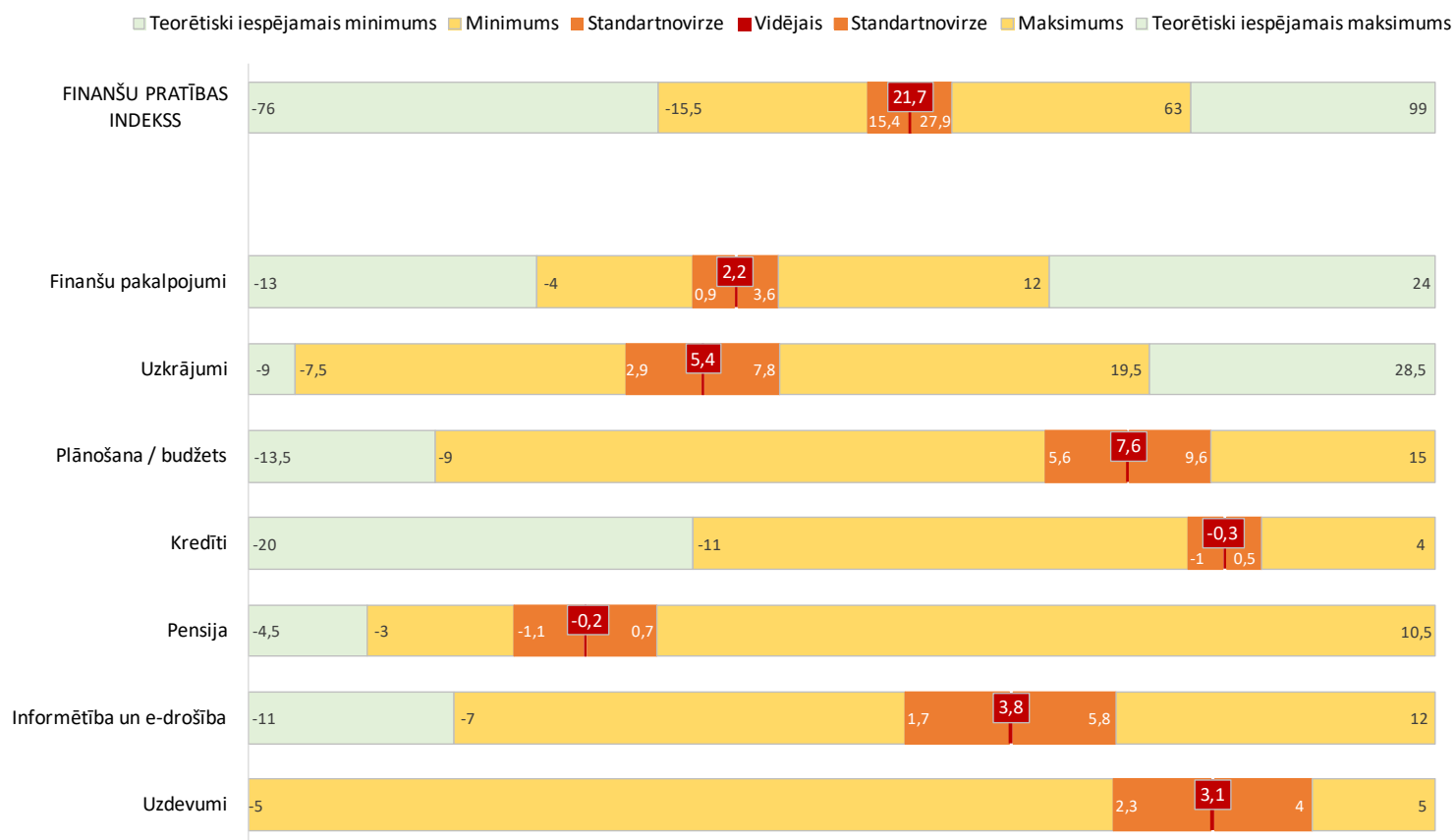
Jautājums par to, cik naudas kontā varētu būt pēc pieciem gadiem, respondentiem izrādījies komplicētāks – pareizas atbildes ik reizi spējuši sniegt 46-48%. Šogad saņemto atbilžu sadalījums atgādina 2014.gadā saņemto, kamēr 2015.gadā bijis vairāk nepareizo atbilžu un mazāk tādu, kas teikuši, ka nezina.

Kopumā konstatējams, ka nozīmīgas izmaiņas respondentu spējā uz jautājumu atbildēt pamanīt nevaram – uz daļu jautājumu pareizo atbilžu īpatsvars pieaug, uz citiem paliek nemainīgs, vēl uz citiem – mazinās. Maz ticams, ka situācija šeit varētu būtiski mainīties arī nākotnē, tādējādi sagaidāms, ka finanšu pratības indeksa, kas atvasināts no uzdevumiem, vērtība saglabāsies statistiska vai arī būs pakļauta nejauša rakstura izmaiņām.

GALVENIE REZULTĀTI

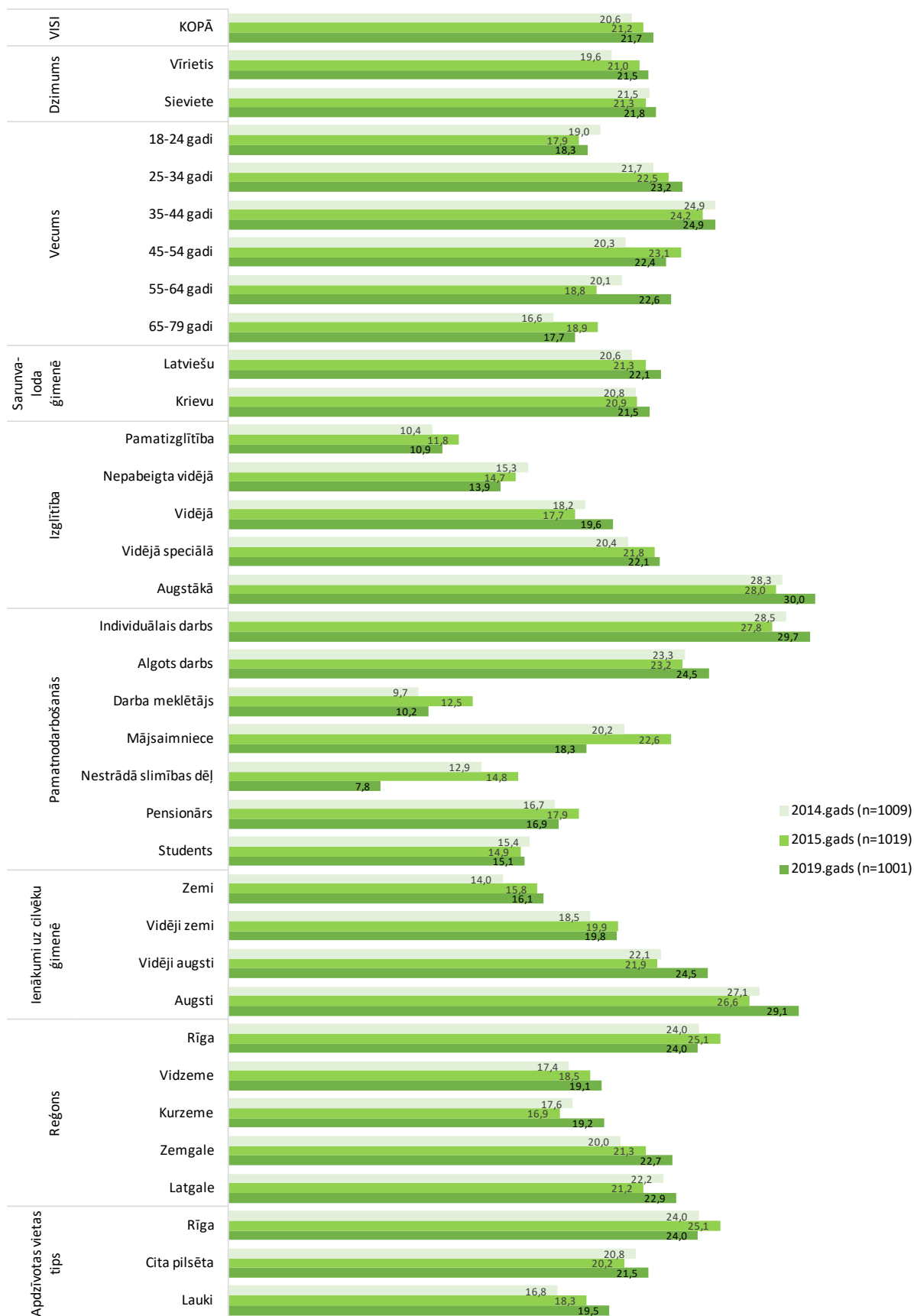
1. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS

1.1. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSA STATISTISKIE RĀDĪTĀJI

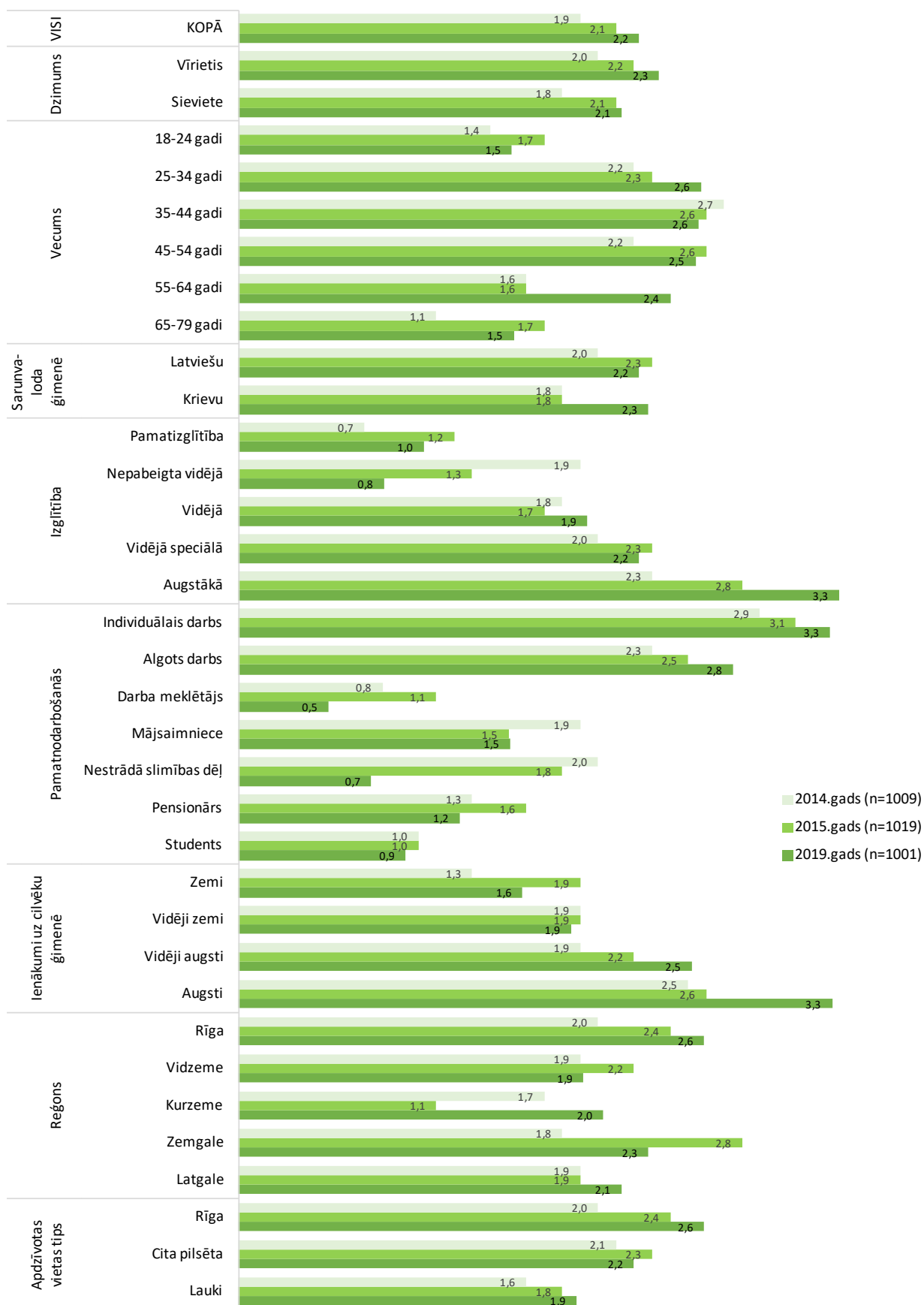
1.2. KOPĒJAIS FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS

Indeksa punktu kopējais skaits svārstās no -76 līdz 99. Minimālo punktu skaitu varēja iegūt gadījumā, ja visām respondenta sniegtajām atbildēm ir mazākā iespējamā punktu vērtība, bet maksimālo punktu skaitu bija iespējams iegūt, sniedzot visas iespējamās atbildes ar lielāko punktu vērtību.

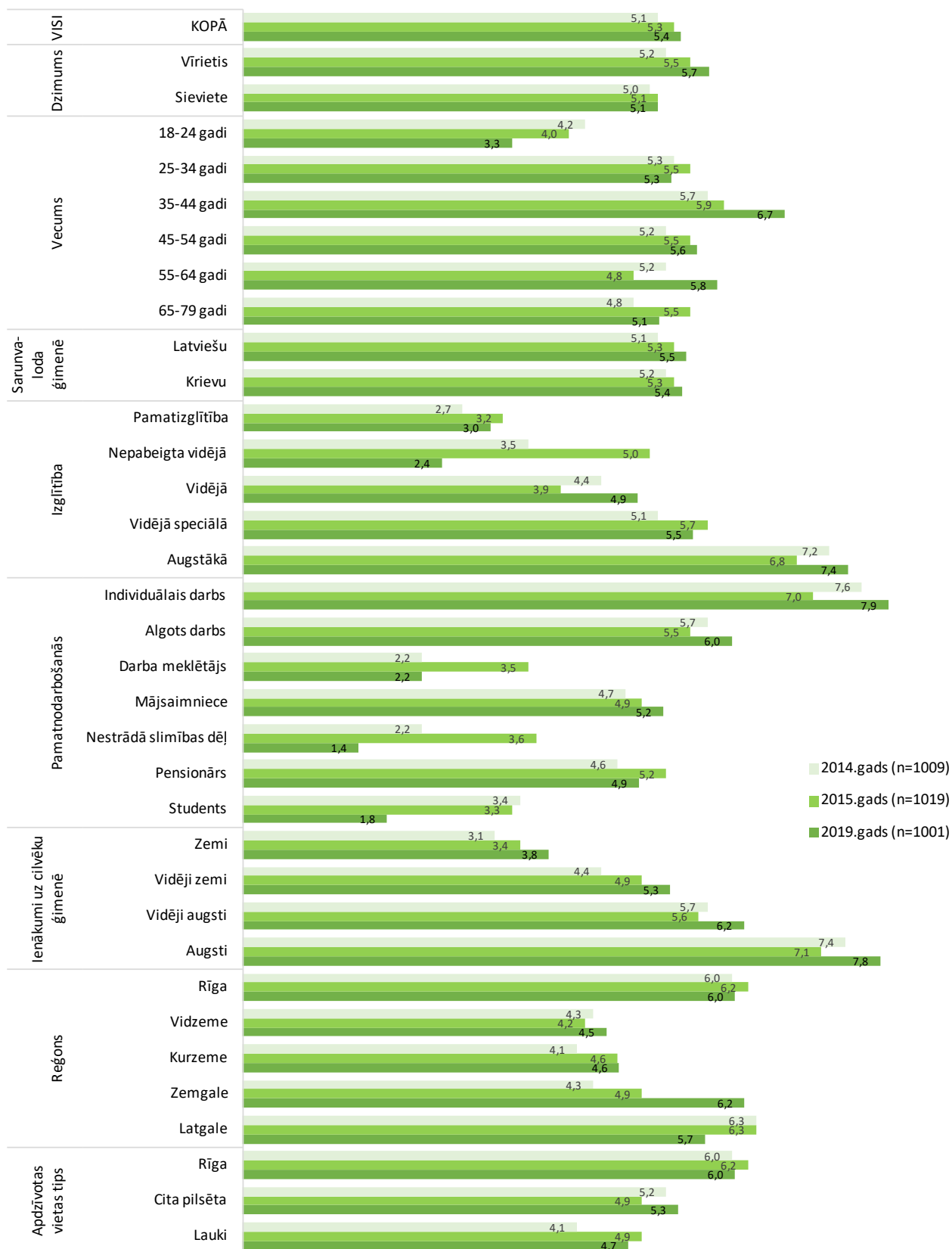
1.3. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: FINANŠU PAKALPOJUMI

minimālais iegūstamais punktu skaits ir -13, maksimālais ir 24

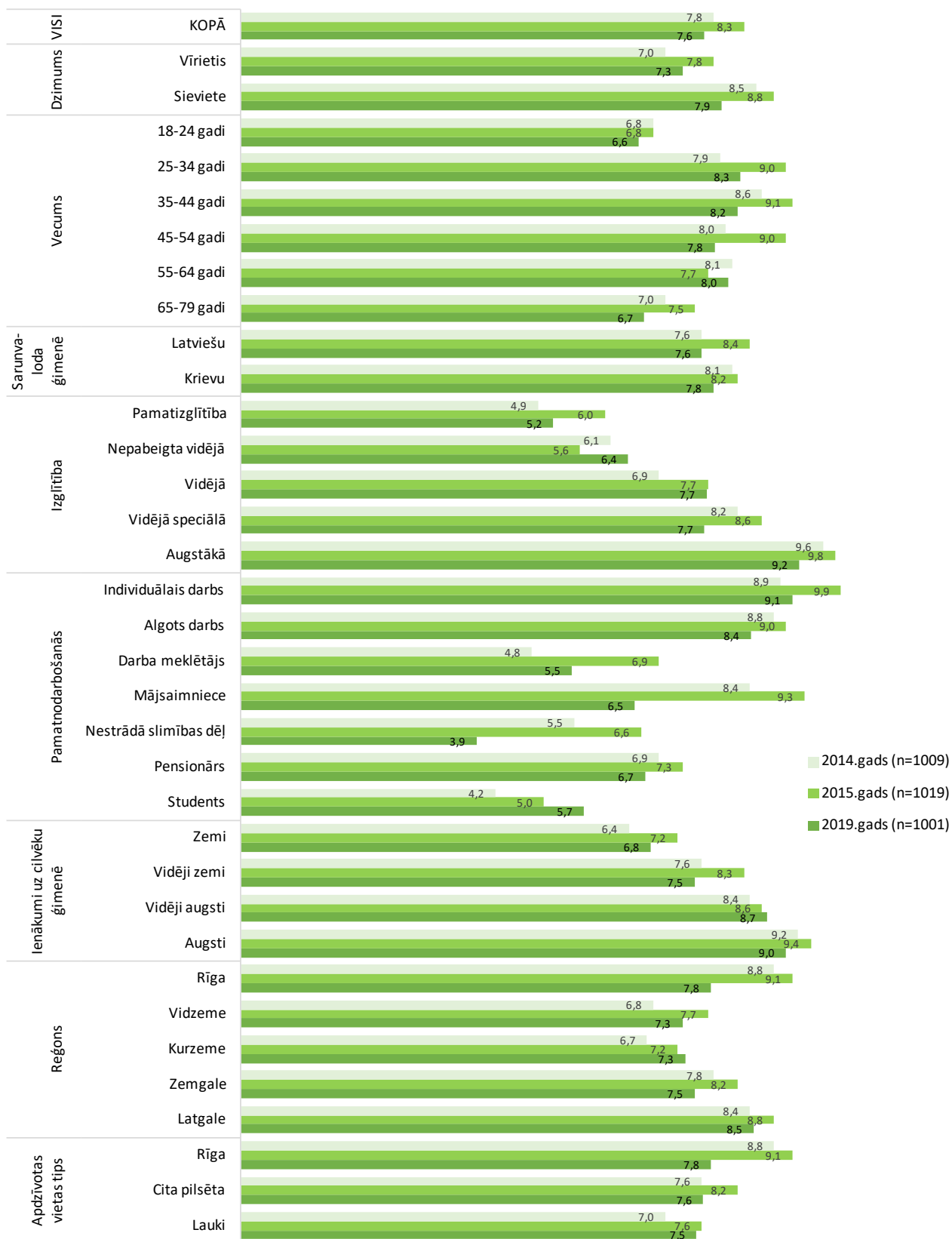
1.4. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: UZKRĀJUMI

minimālais iegūstamais punktu skaits ir -9, maksimālais ir 28,5

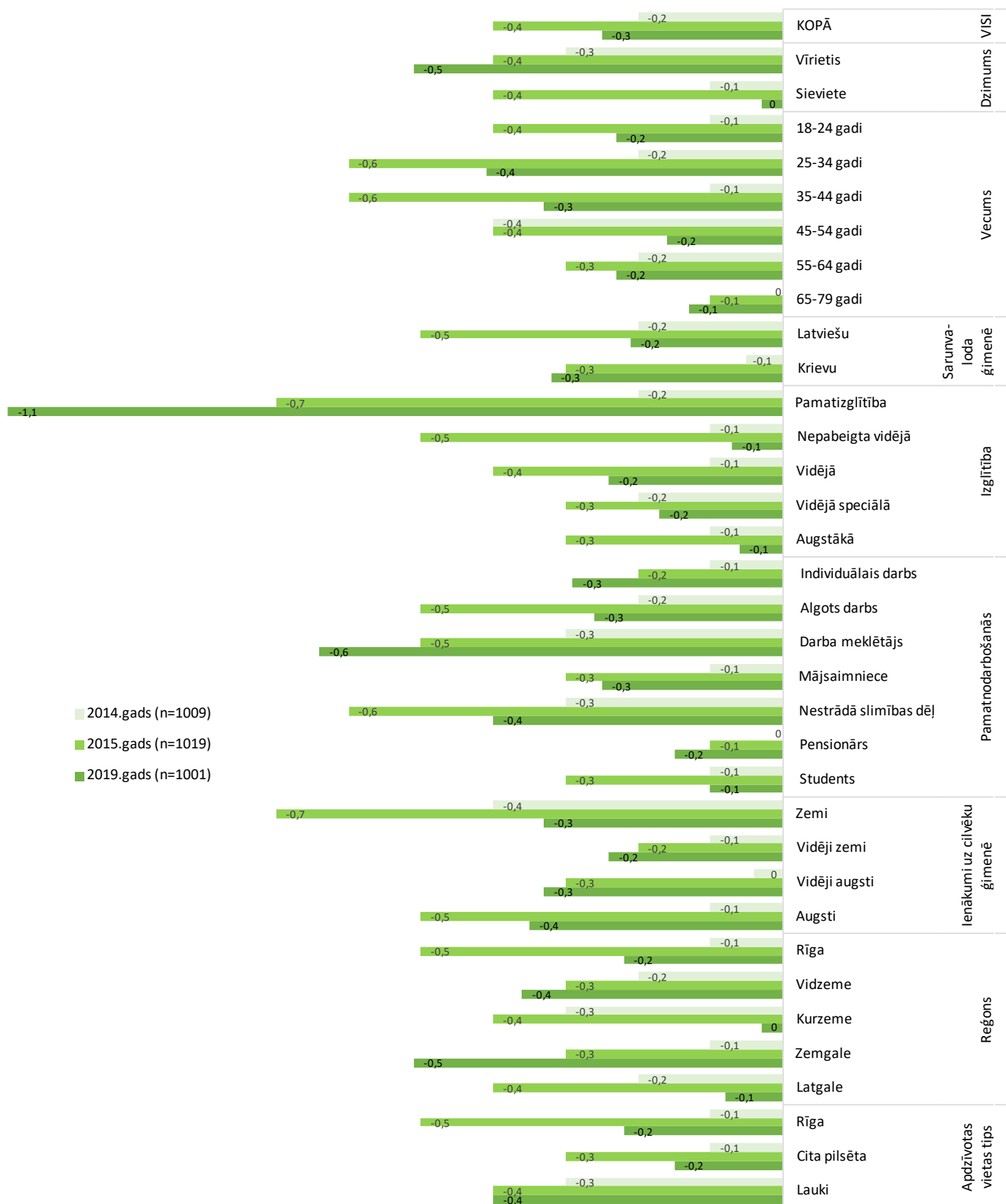
1.5. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: PLĀNOŠANA/ BUDŽETS

minimālais iegūstamais punktu skaits ir -13,5, maksimālais ir 15

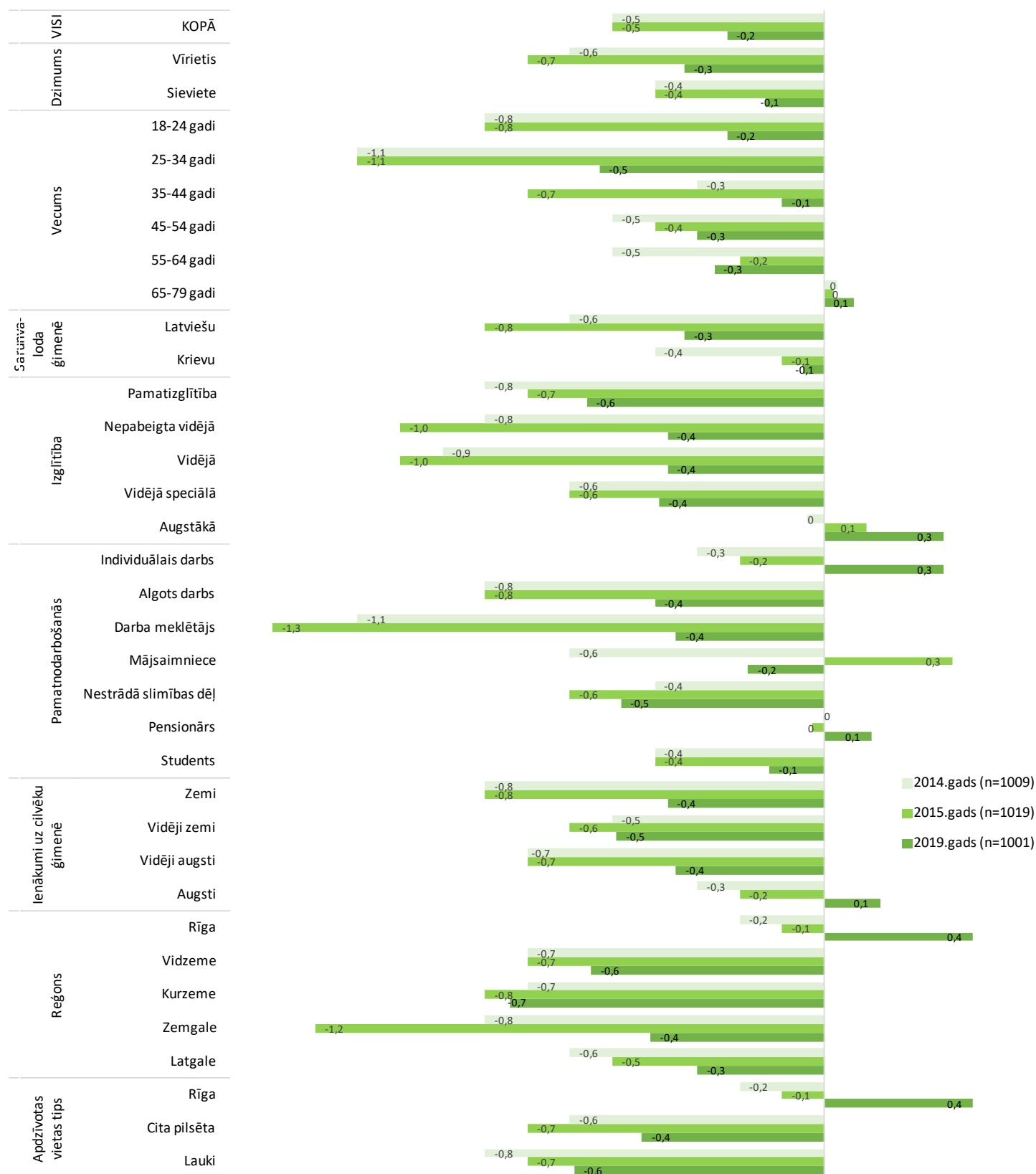
1.6. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: KREDĪTI

minimālais iegūstamais punktu skaits ir -20, maksimālais ir 4

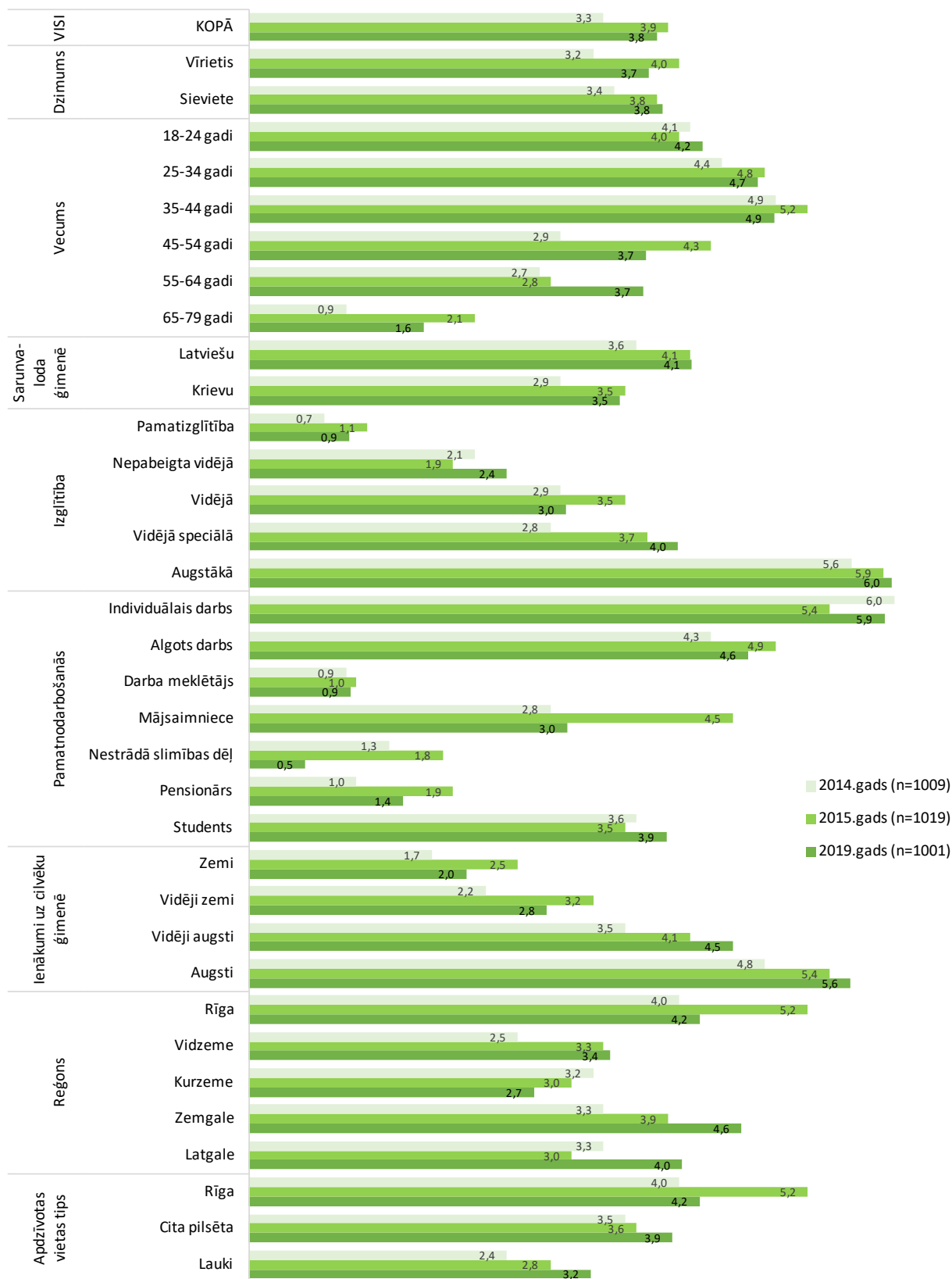
1.7. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: PENSĪJA

minimālais iegūstamais punktu skaits ir -4,5, maksimālais ir 10,5

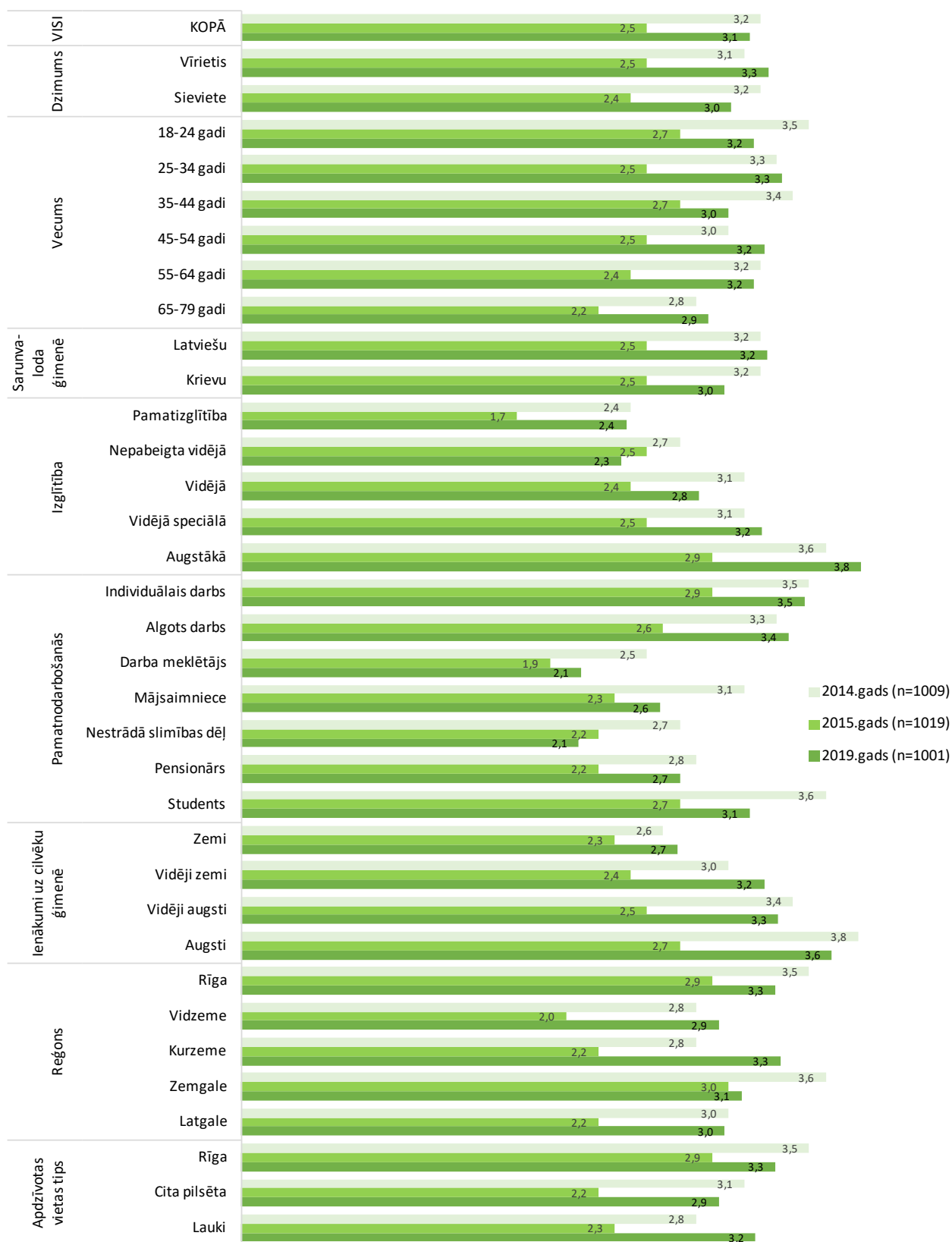
1.8. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA

minimālais iegūstamais punktu skaits ir -11, maksimālais ir 12

1.9. FINANŠU PRATĪBAS INDEKSS: UZDEVUMI

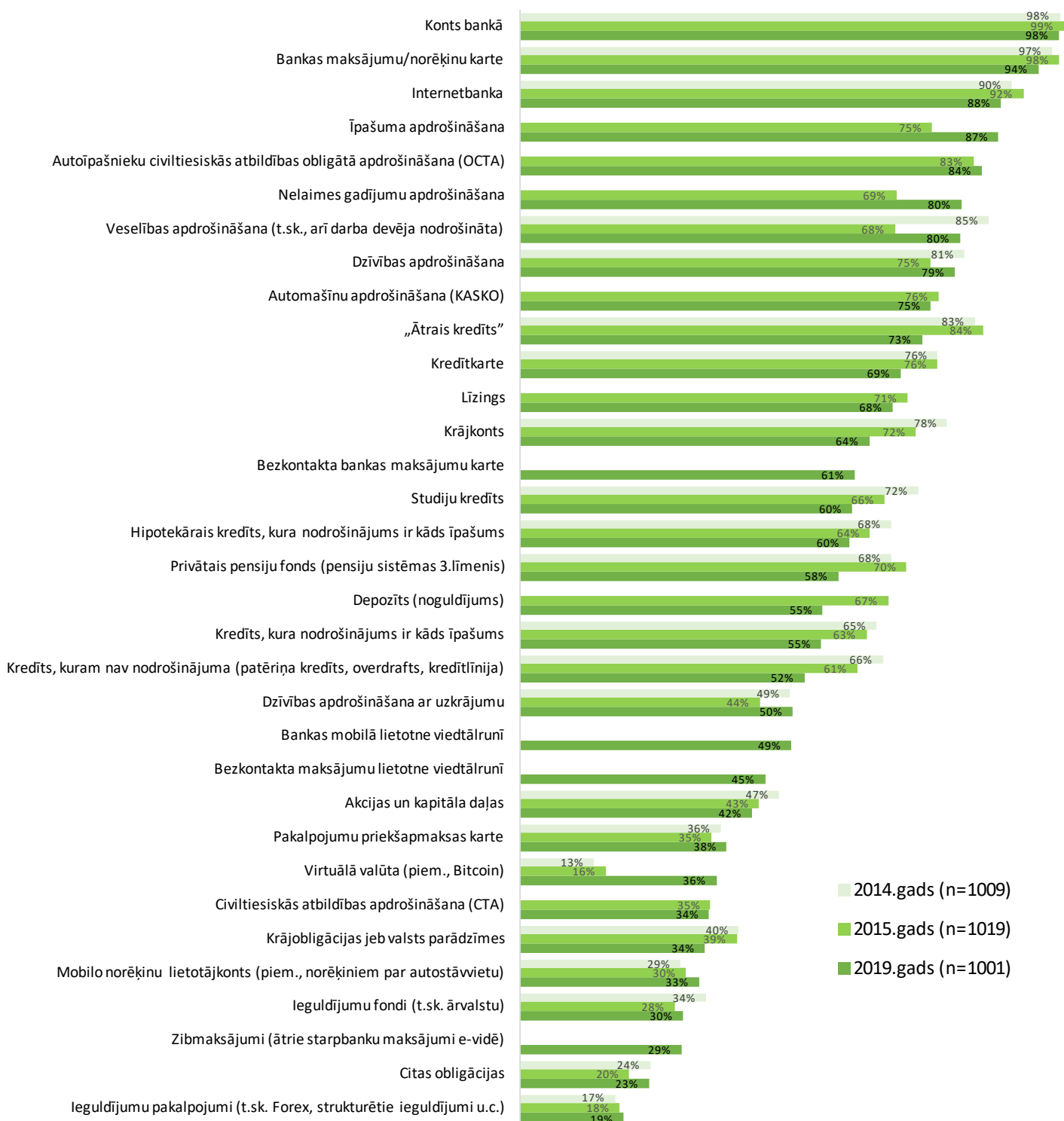
minimālais iegūstamais punktu skaits ir -5, maksimālais ir 5

2. FINANŠU PAKALPOJUMI

2.1. INFORMĒTĪBA PAR FINANŠU PAKALPOJUMIEM

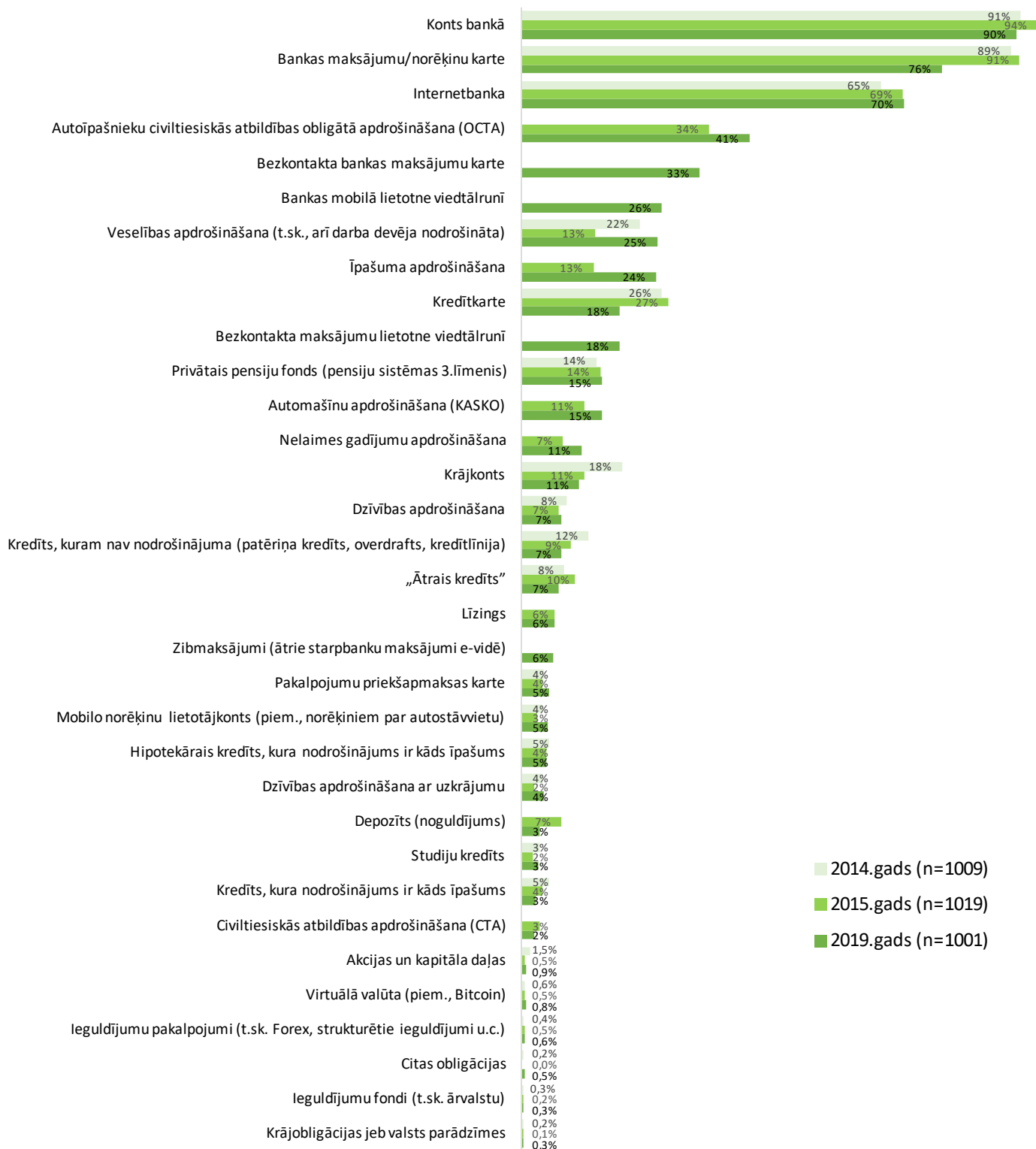
Vai esat dzirdējis par kādu no šiem finanšu pakalpojumiem?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

2.2. PAŠLAIK IZMANTOTIE FINANŠU PAKALPOJUMI

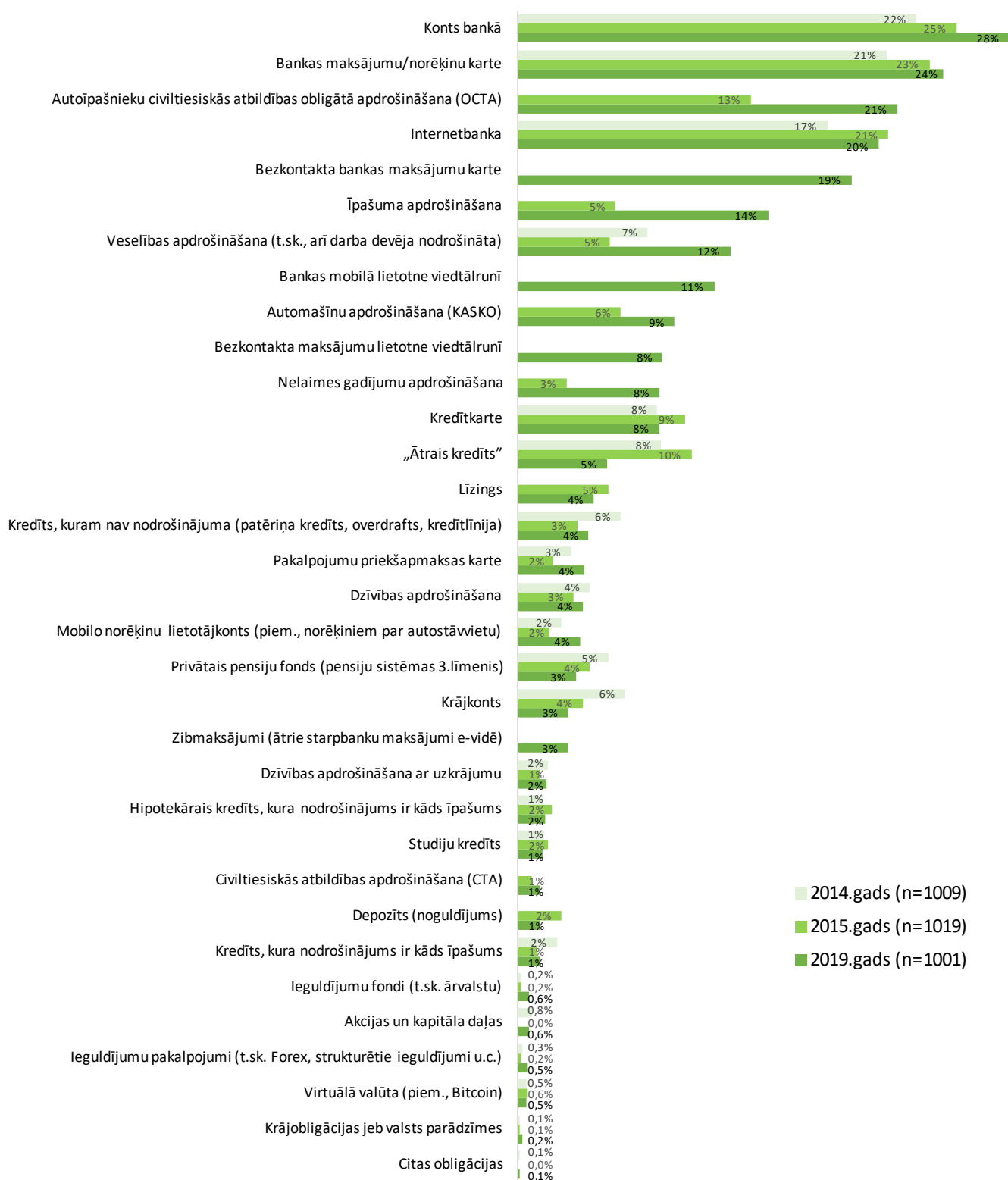
Kurus no šiem finanšu pakalpojumiem Jūs pašlaik izmantojat?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

2.3. FINANŠU PAKALPOJUMI, KURU LIETOŠANA SĀKTA PĒDĒJO DIVU GADU LAIKĀ

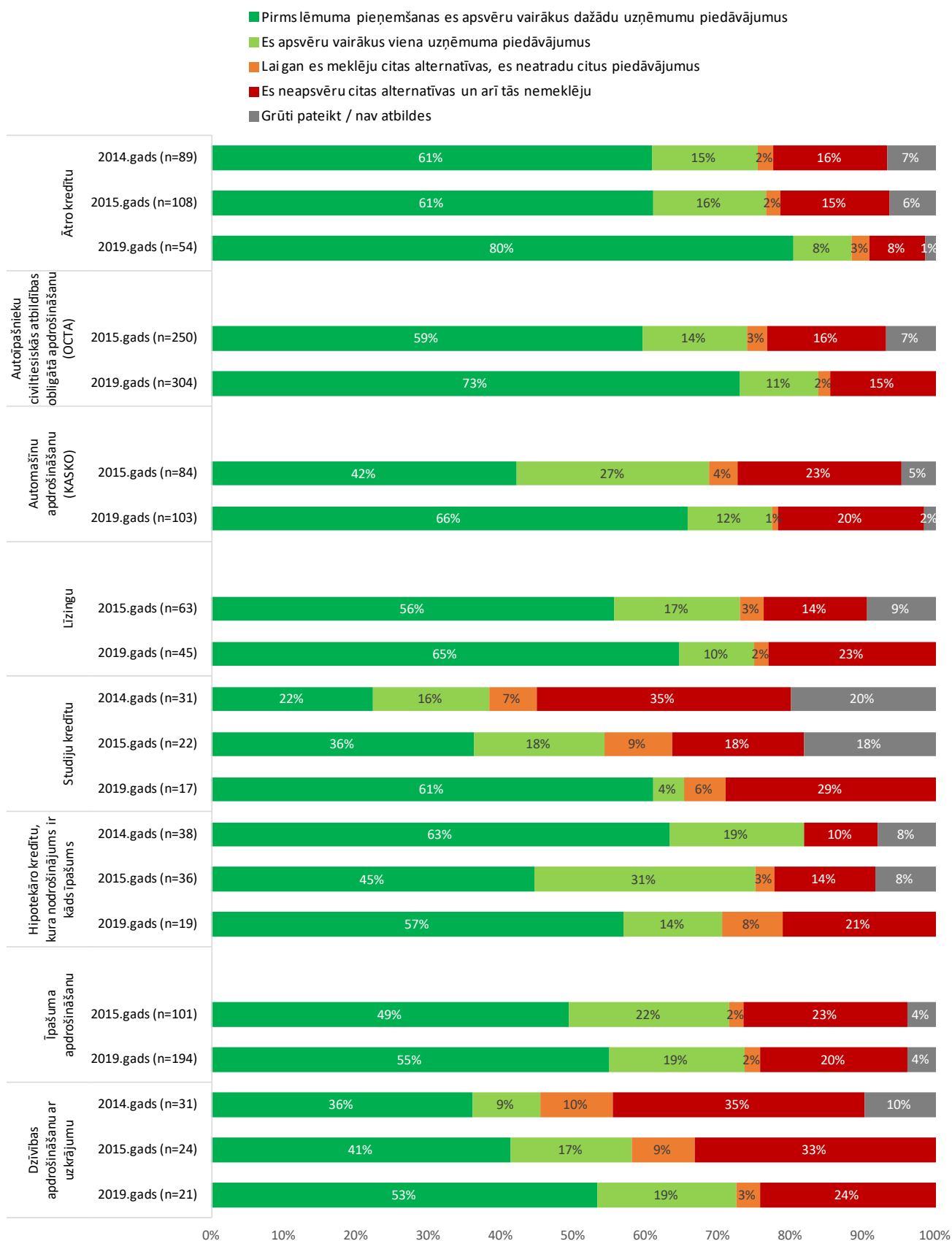
Par kuru finanšu pakalpojumu lietošanu (atsevišķi vai kopā ar kādu citu pakalpojumu) Jūs esat pieņēmis lēmumu pēdējo divu gadu laikā, neatkarīgi no tā, vai Jūs to joprojām izmantojat, neskaitot pakalpojumus, kas tiek atjaunoti automātiski?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

2.4. LĒMUMA PAR FINANŠU PAKALPOJUMU IZVĒLI PIEŅĒMŠANAS VEIDS

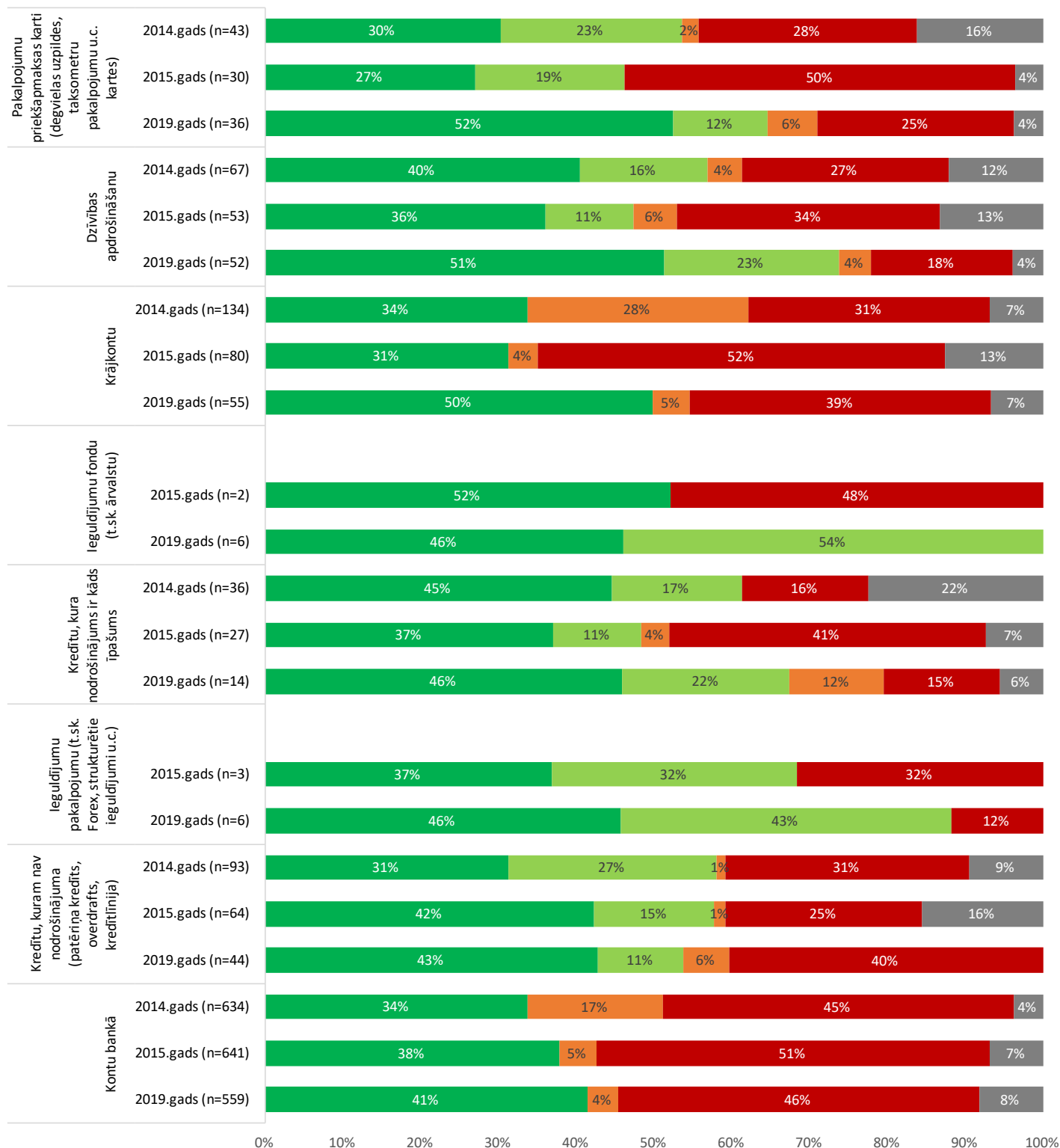
Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem visprecīzāk raksturo veidu, kā Jūs izvēlējāties ...

Bāze: respondenti, kuri pēdējo divu gadu laikā ir pieņēmuši lēmumu par konkrētā finanšu pakalpojuma izmantošanu vai, ja pēdējo divu gadu laikā nav pieņemts lēmums par neviena finanšu pakalpojuma izmantošanu, konkrēto pakalpojumu izmanto pašlaik (skatīt n grafikā)

Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem visprecīzāk raksturo veidu, kā Jūs izvēlējāties ...

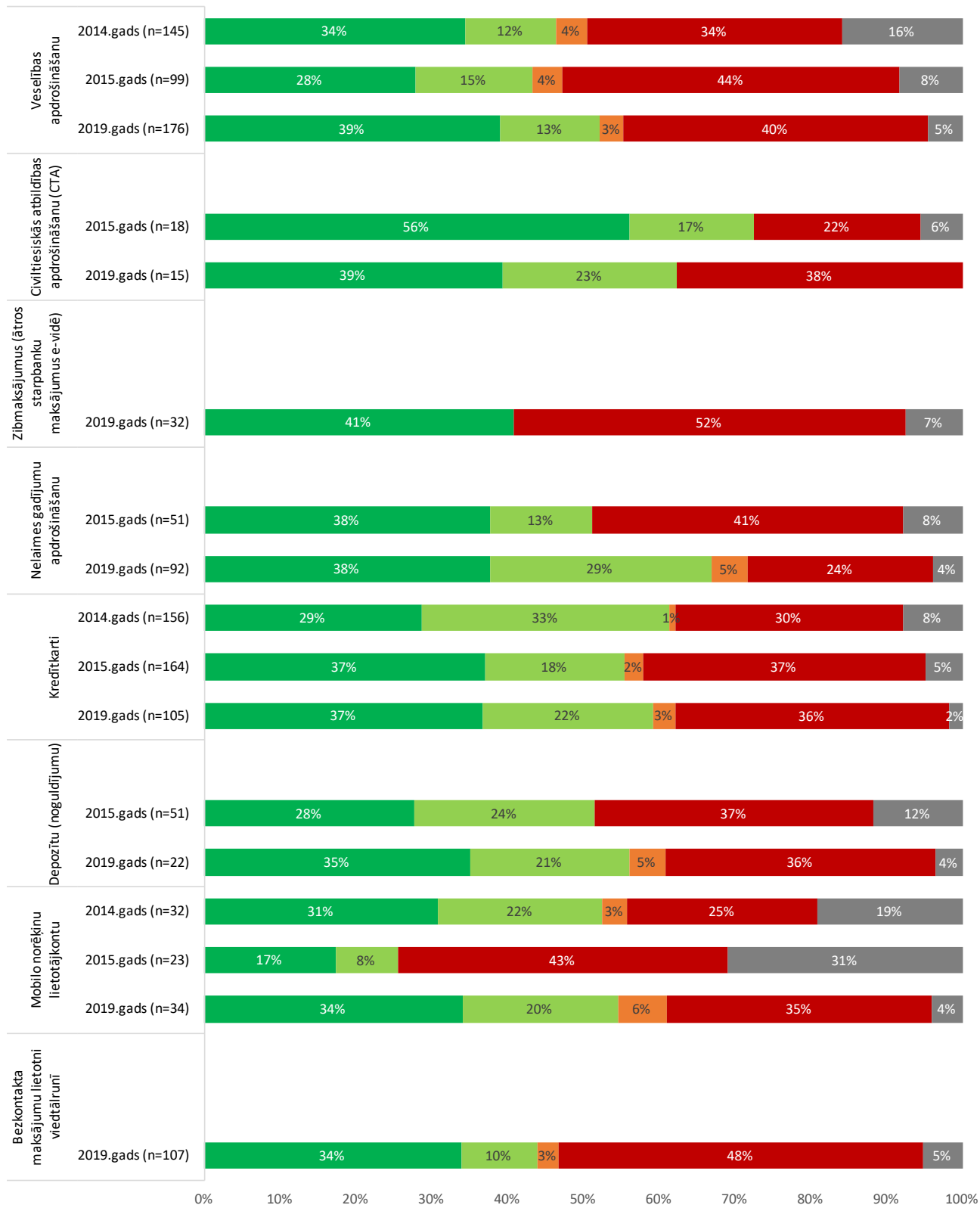
- Pirms lēmuma pieņemšanas es apsvēru vairākus dažādu uzņēmumu piedāvājumus
- Es apsvēru vairākus viena uzņēmuma piedāvājumus
- Lai gan es meklēju citas alternatīvas, es neatradu citus piedāvājumus
- Es neapsvēru citas alternatīvas un arī tās nemeklēju
- Grūti pateikt / nav atbildes

Bāze: respondenti, kuri pēdējo divu gadu laikā ir pieņēmuši lēmumu par konkrētā finanšu pakalpojuma izmantošanu vai, ja pēdējo divu gadu laikā nav pieņemts lēmums par neviena finanšu pakalpojuma izmantošanu, konkrēto pakalpojumu izmanto pašlaik (skatīt n grafikā)

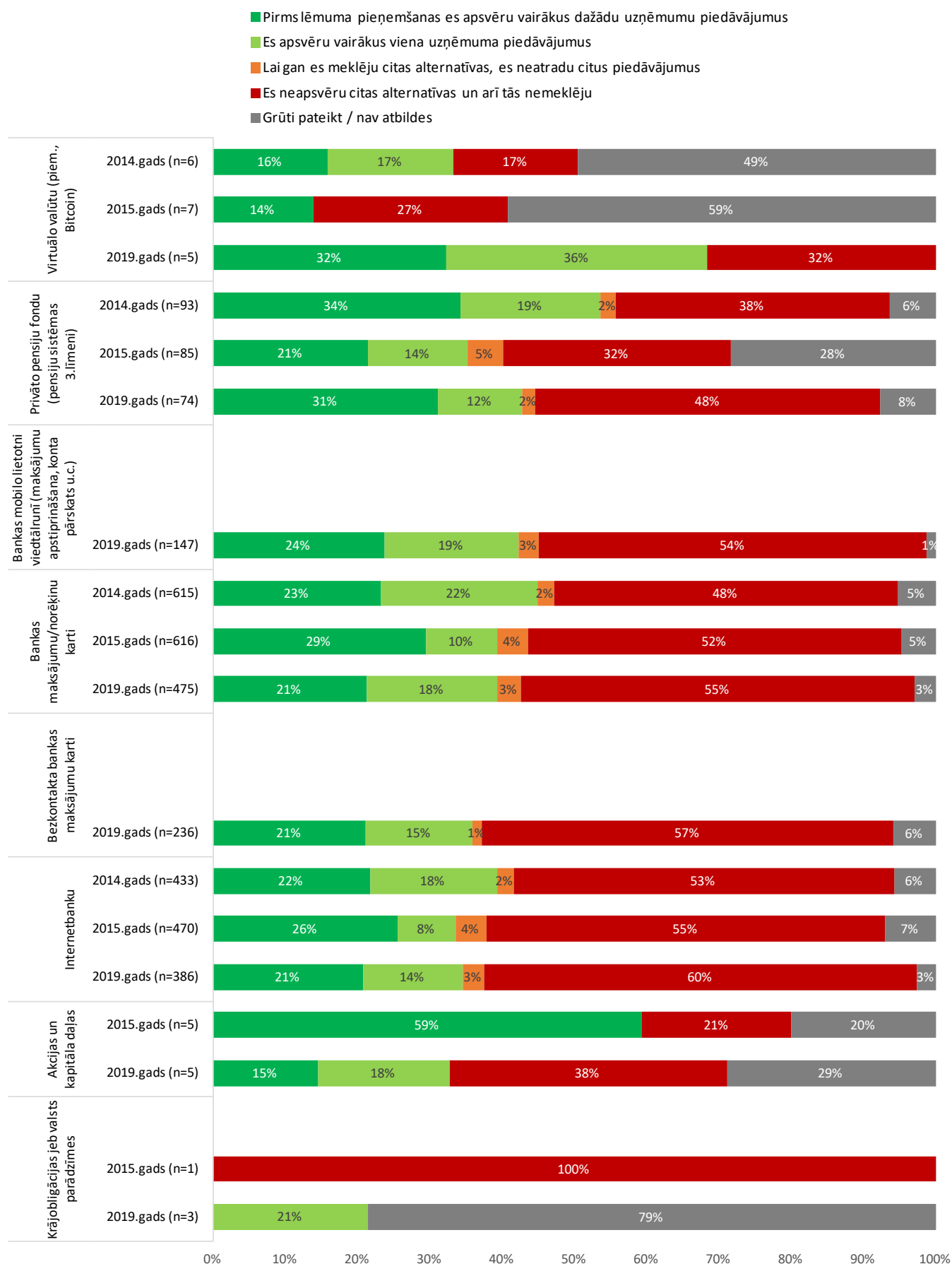
Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem visprecīzāk raksturo veidu, kā Jūs izvēlējāties ...

- Pirms lēmuma pieņemšanas es apsvēru vairākus dažādu uzņēmumu piedāvājumus
- Es apsvēru vairākus viena uzņēmuma piedāvājumus
- Lai gan es meklēju citas alternatīvas, es neatradu citus piedāvājumus
- Es neapsvēru citas alternatīvas un arī tās nemeklēju
- Grūti pateikt / nav atbildes

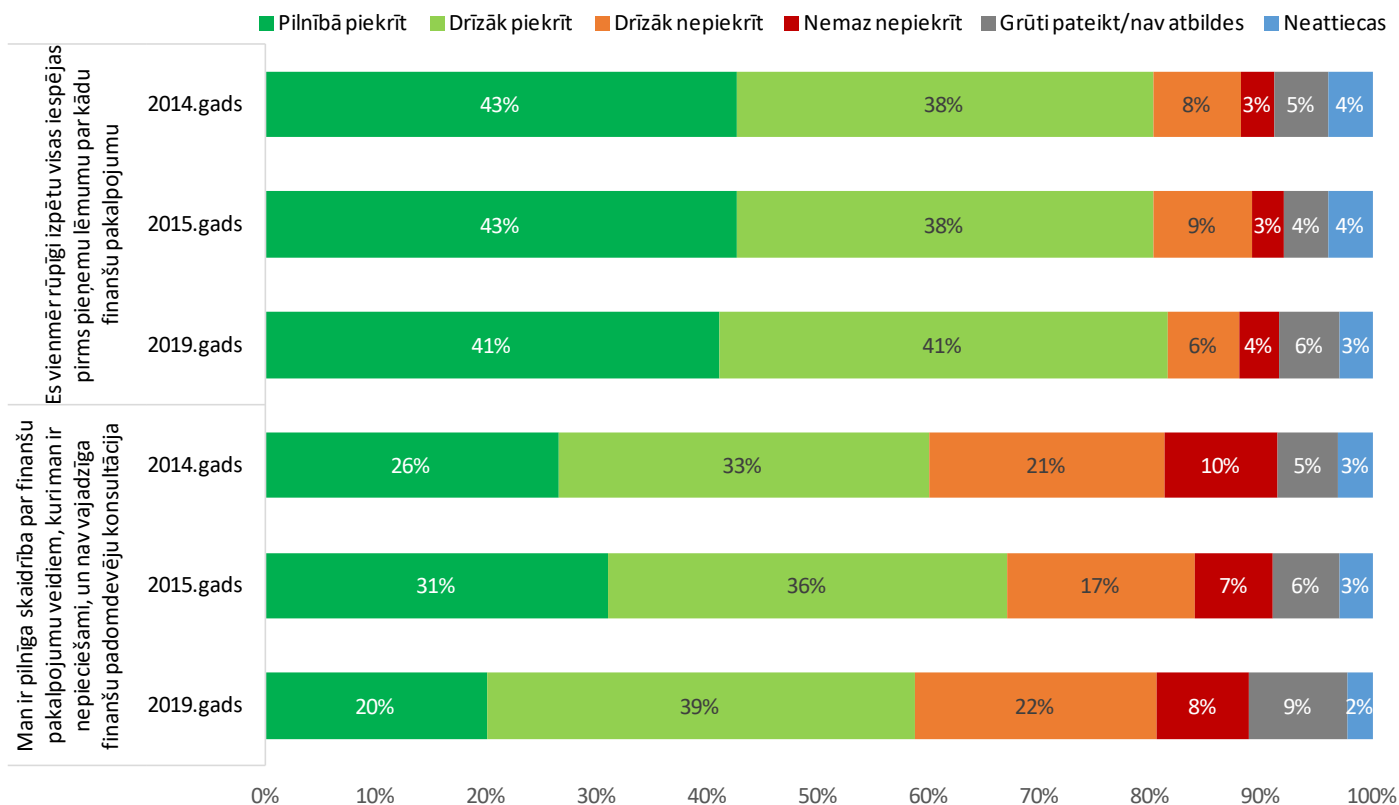
Bāze: respondenti, kuri pēdējo divu gadu laikā ir pieņēmuši lēmumu par konkrētā finanšu pakalpojuma izmantošanu vai, ja pēdējo divu gadu laikā nav pieņemts lēmums par neviena finanšu pakalpojuma izmantošanu, konkrēto pakalpojumu izmanto pašlaik (skatīt n grafikā)

Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem visprecīzāk raksturo veidu, kā Jūs izvēlējāties ...

Bāze: respondenti, kuri pēdējo divu gadu laikā ir pieņēmuši lēmumu par konkrētā finanšu pakalpojuma izmantošanu vai, ja pēdējo divu gadu laikā nav pieņemts lēmums par neviena finanšu pakalpojuma izmantošanu, konkrēto pakalpojumu izmanto pašlaik (skatīt n grafikā)

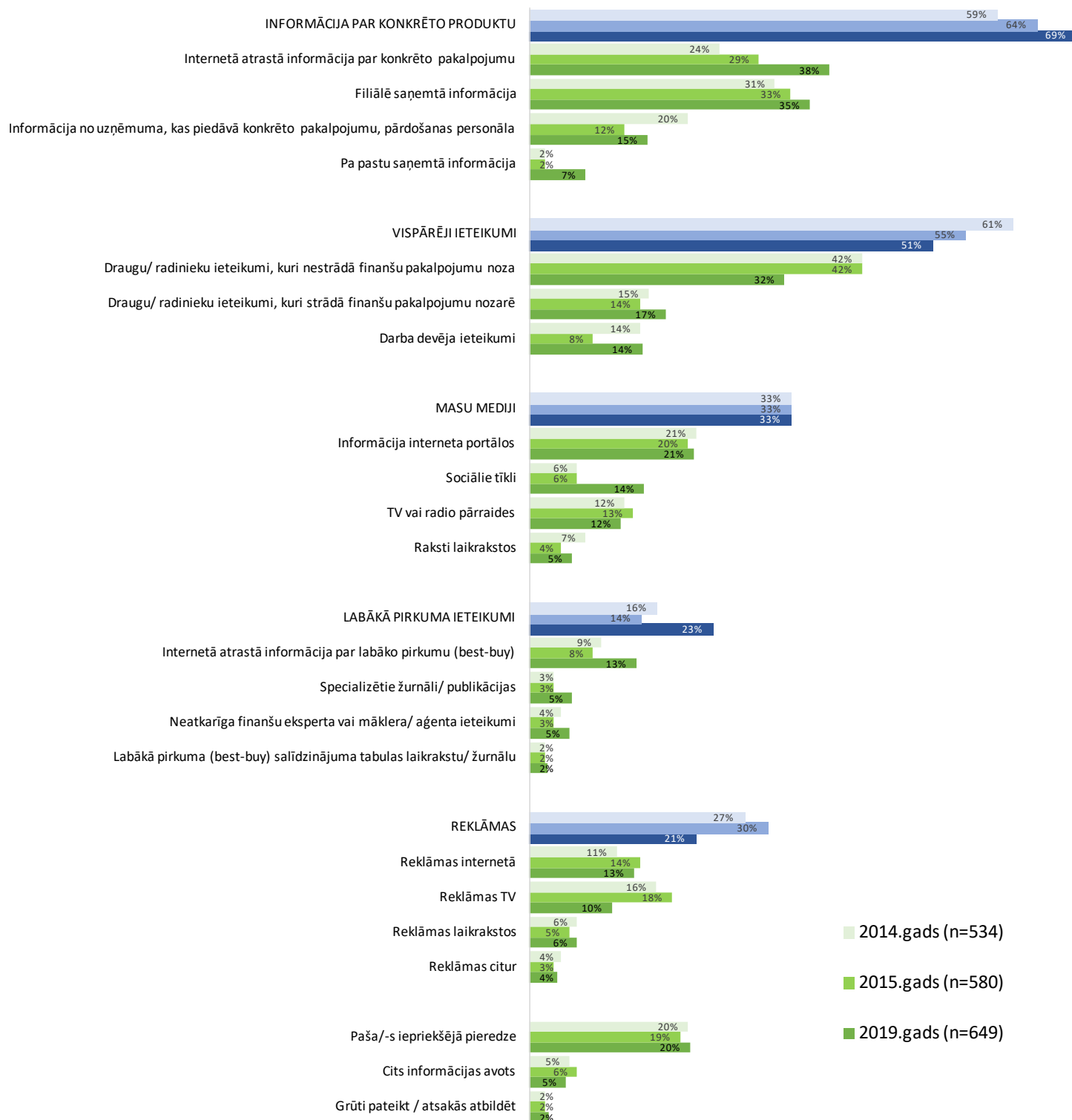
Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat tālāk minētajiem apgalvojumiem?

Bāze: visi respondenti (2019.gads: n=1001; 2015.gads: n=1019; 2014.gads: n=1009)

2.5. LĒMUMU PAR FINANŠU PAKALPOJUMU IZVĒLI IETEKMĒJOŠIE AVOTI

Jūsuprāt, kuri no informācijas avotiem visvairāk ietekmēja Jūsu lēmumu par pakalpojuma/-u izvēli?

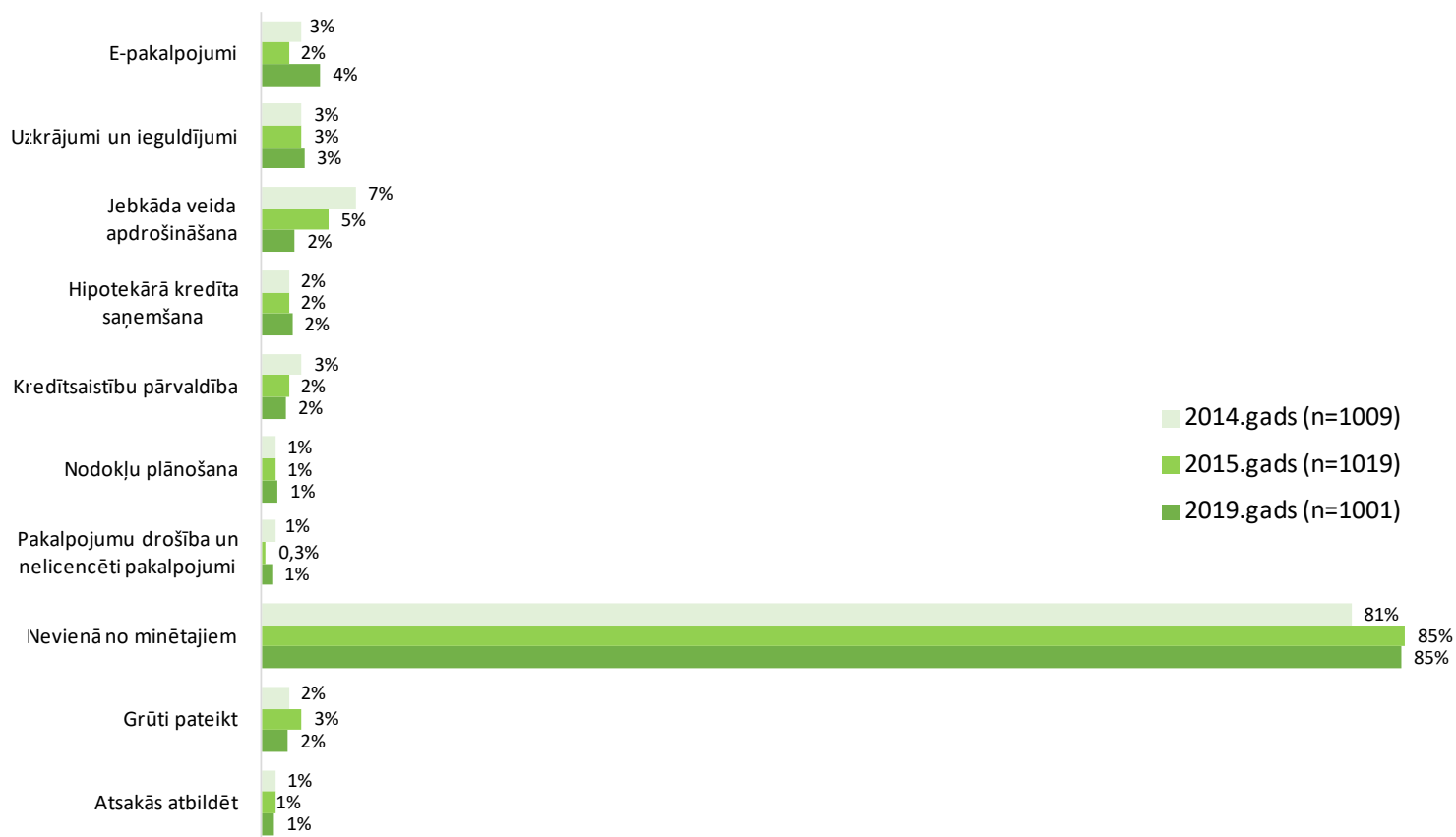

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

Bāze: respondenti, kuri pēdējo divu gadu laikā ir pieņēmuši lēmumu par vismaz viena finanšu pakalpojuma izmantošanu (skatīt n grafikā)

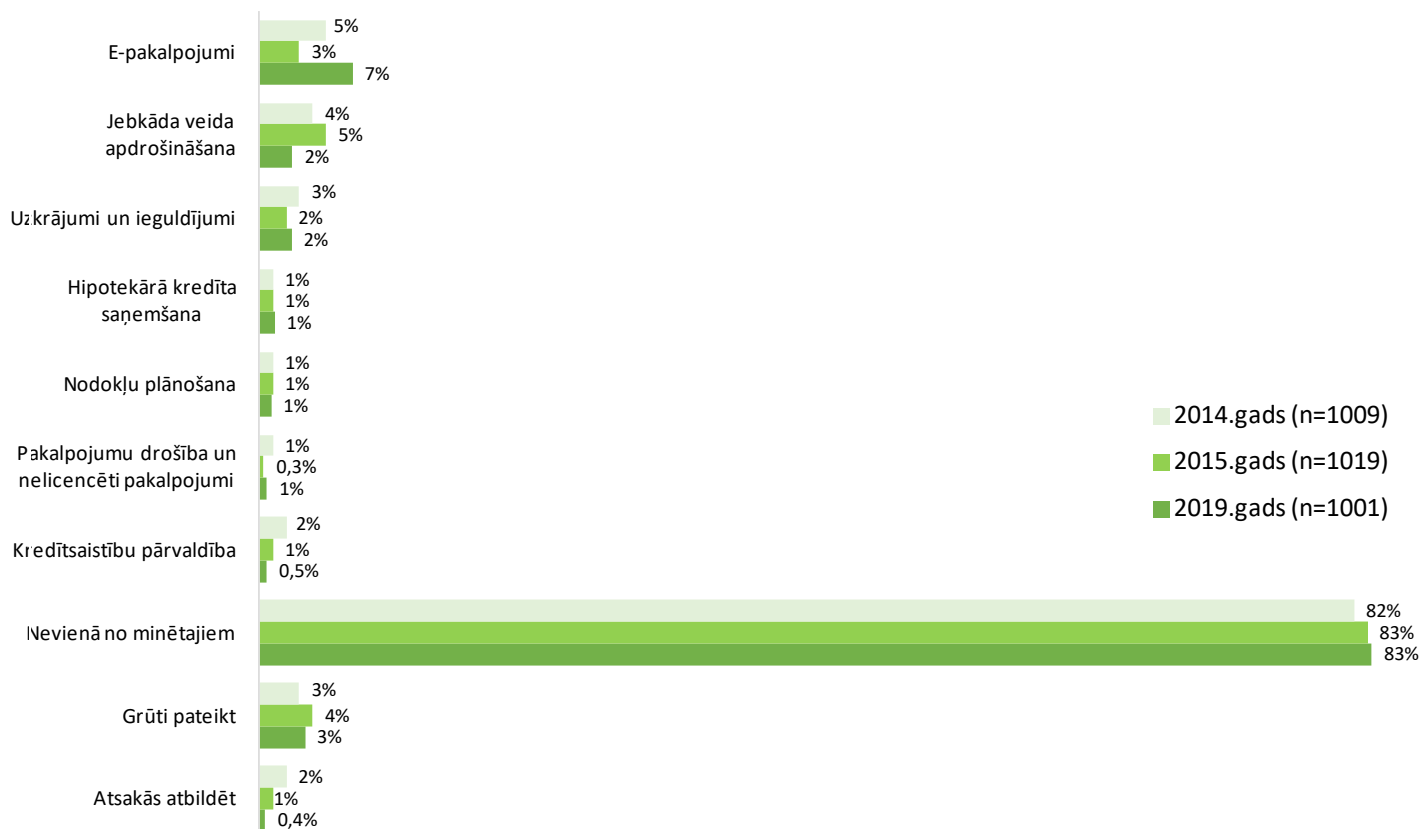
2.6. GRIEŠANĀS PĒC PADOMA DAŽĀDOS FINANŠU JAUTĀJUMOS

Vai pēdējo 12 mēnešu laikā esat vērsies pie finanšu profesionāļa pēc padoma kādā no šiem jautājumiem?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

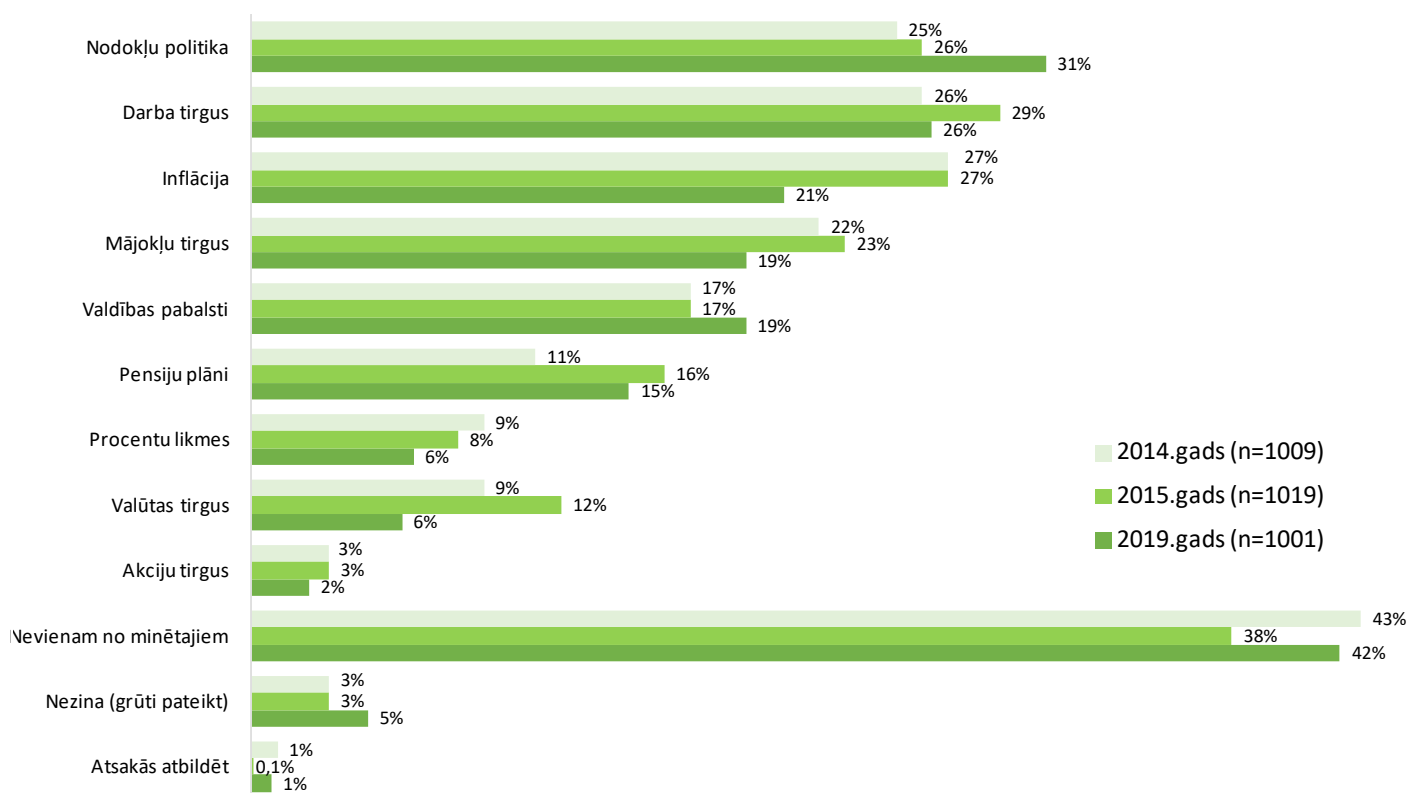
Vai pēdējo 12 mēnešu laikā esat vērsies pie ģimenes locekļiem vai draugiem pēc padoma kādā no šiem jautājumiem?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

2.7. SEKOŠANA LĪDZI DAŽĀDĀM FINANŠU JOMĀM

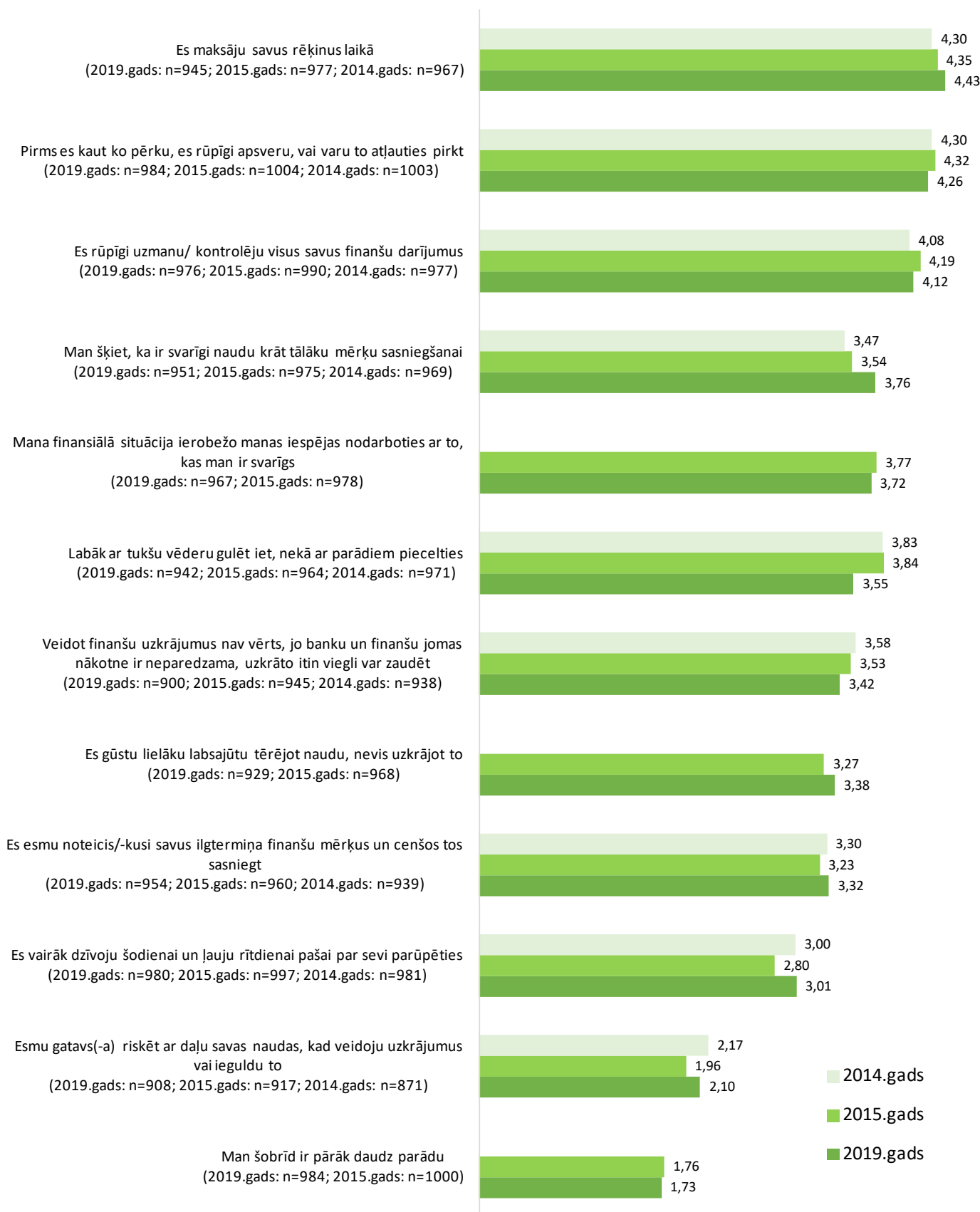
Vai Jūs personīgi sekojat finanšu tendencēm un pārmaiņām šādās jomās?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

2.8. DAŽĀDU APGALVOJUMU PAR FINANŠĒM, TO PAKALPOJUMIEM VĒRTĒJUMS

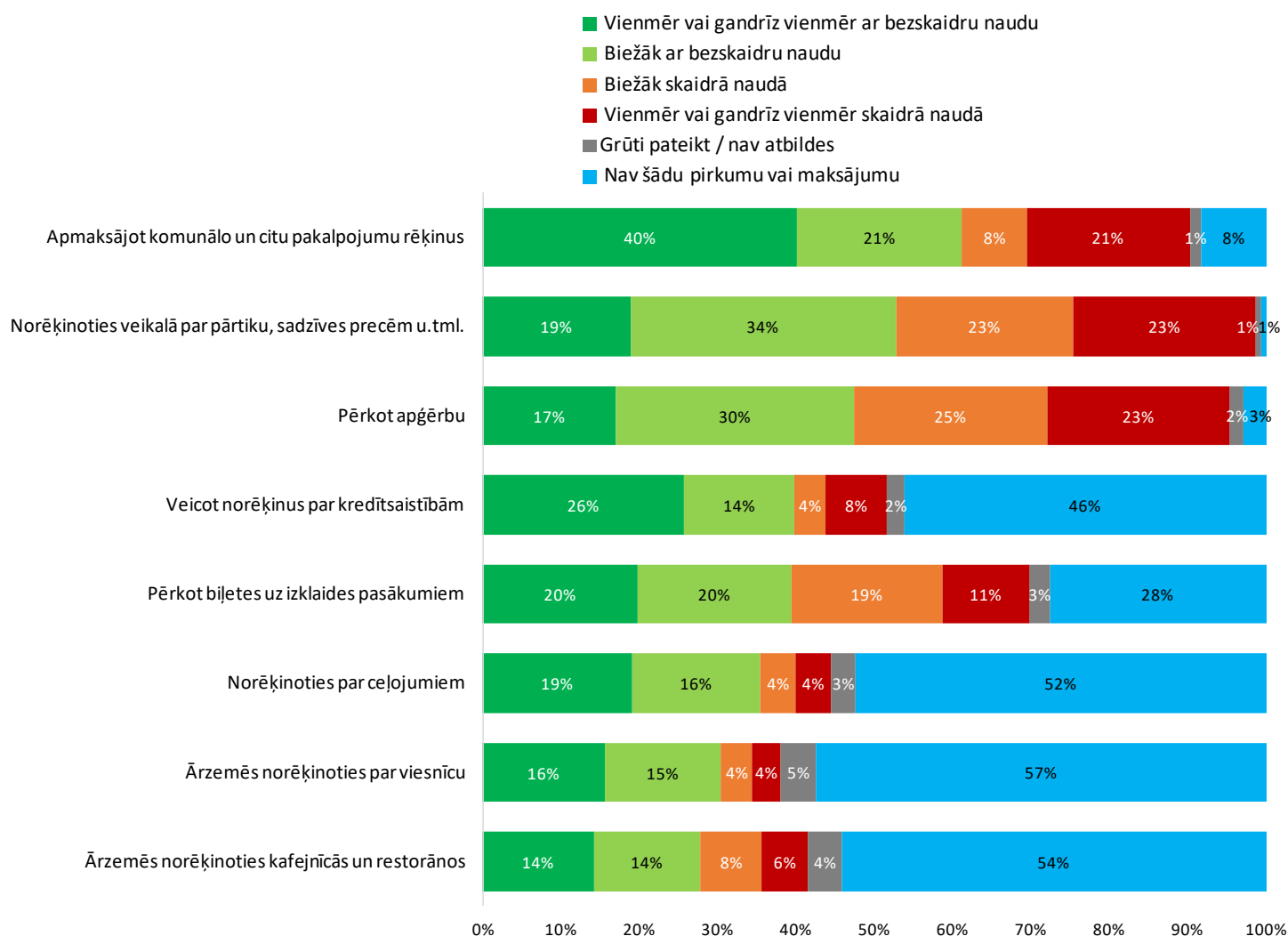
Tagad es nolasišu vairākus apgalvojumus par attieksmi pret finansēm. Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs personīgi piekrītat katram no šiem apgalvojumiem, izmantojot 5-punktu skalu, kur 1 nozīmē, ka Jūs nemaz nepiekrītat un 5 – ka pilnībā piekrītat apgalvojumam!

Vidējie novērtējumi. Bāze: respondenti, kas snieguši novērtējumus konkrētajam apgalvojumam

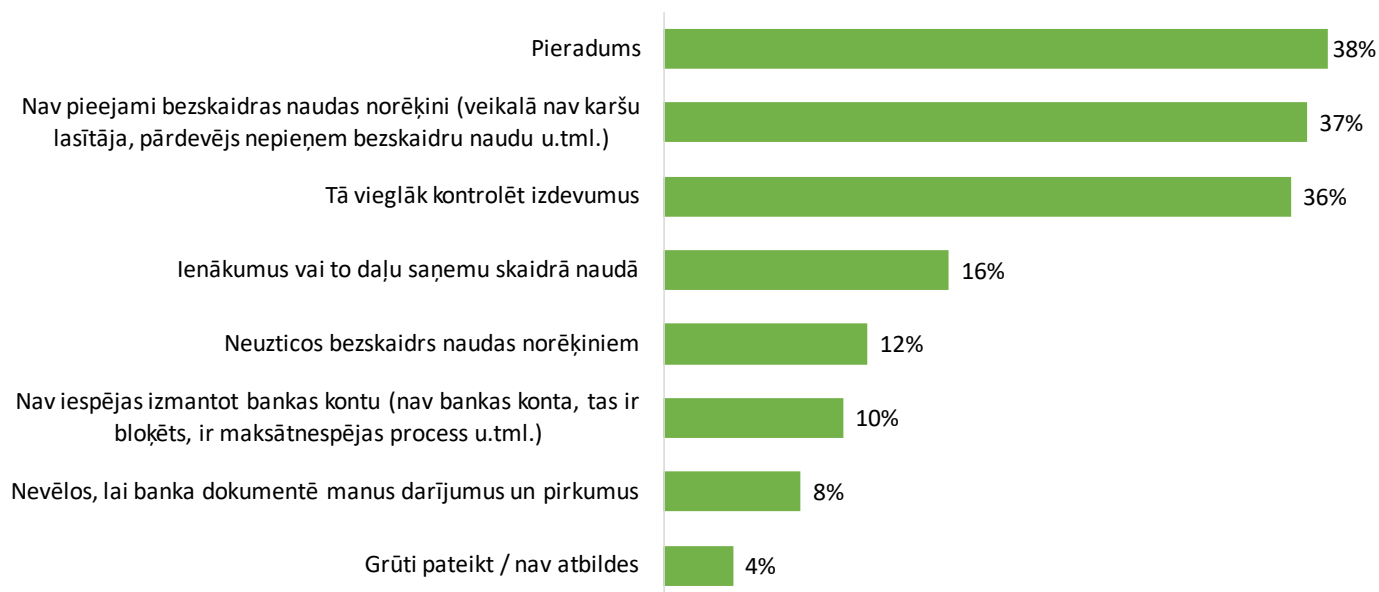
2.9. BEZSKAIDRAS NAUDAS IZMANTOŠANA

Vai Jūs situācijās, kuras tūlīt nosaukšu, biežāk maksājat skaidrā naudā vai arī ar bezskaidru naudu (ar karti, pārskaitījumu u.tml.)?

Bāze: visi respondenti n=1001 (2019.gads)

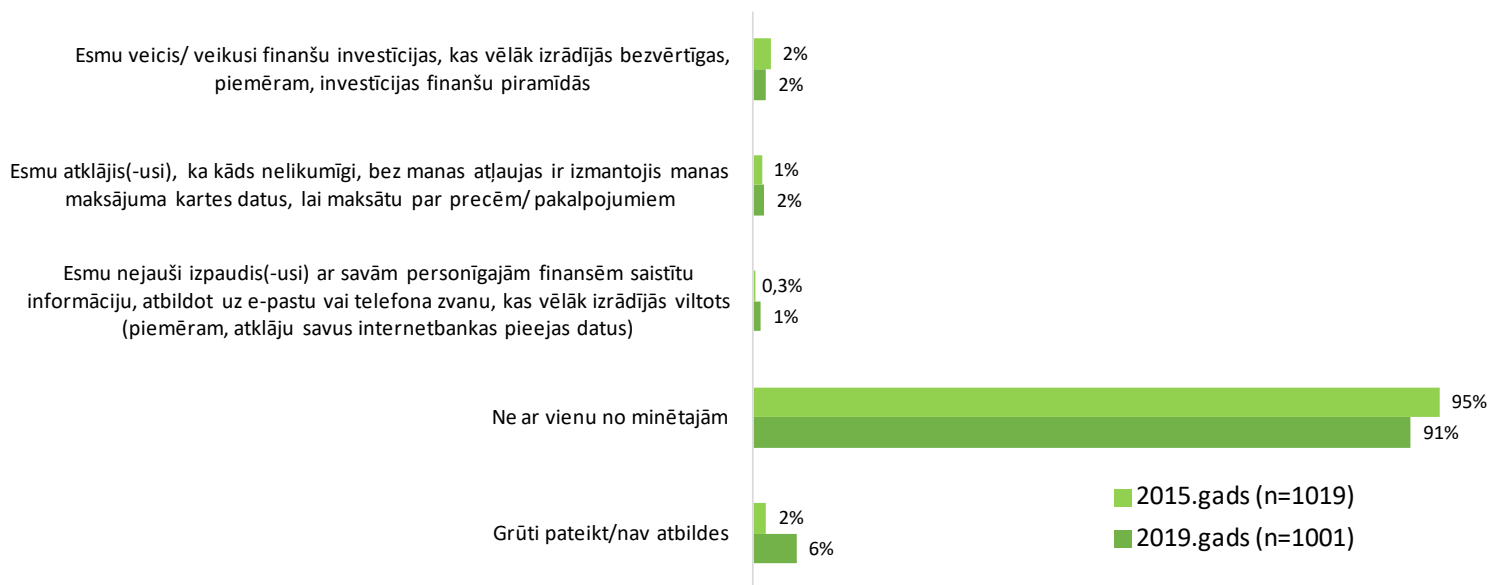
Kas nosaka to, ka norēķināties skaidrā naudā?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)
Bāze: visi respondenti n=1001 (2019.gads)

2.10. SASKARŠANĀS AR FINANŠU KRĀPNIECĪBAS GADĪJUMIEM

Domājot par finanšu piedāvājumiem un pakalpojumiem kopumā, vai Jūs pēdējo 2 gadu laikā esat piedzīvojis kādu no šīm situācijām?

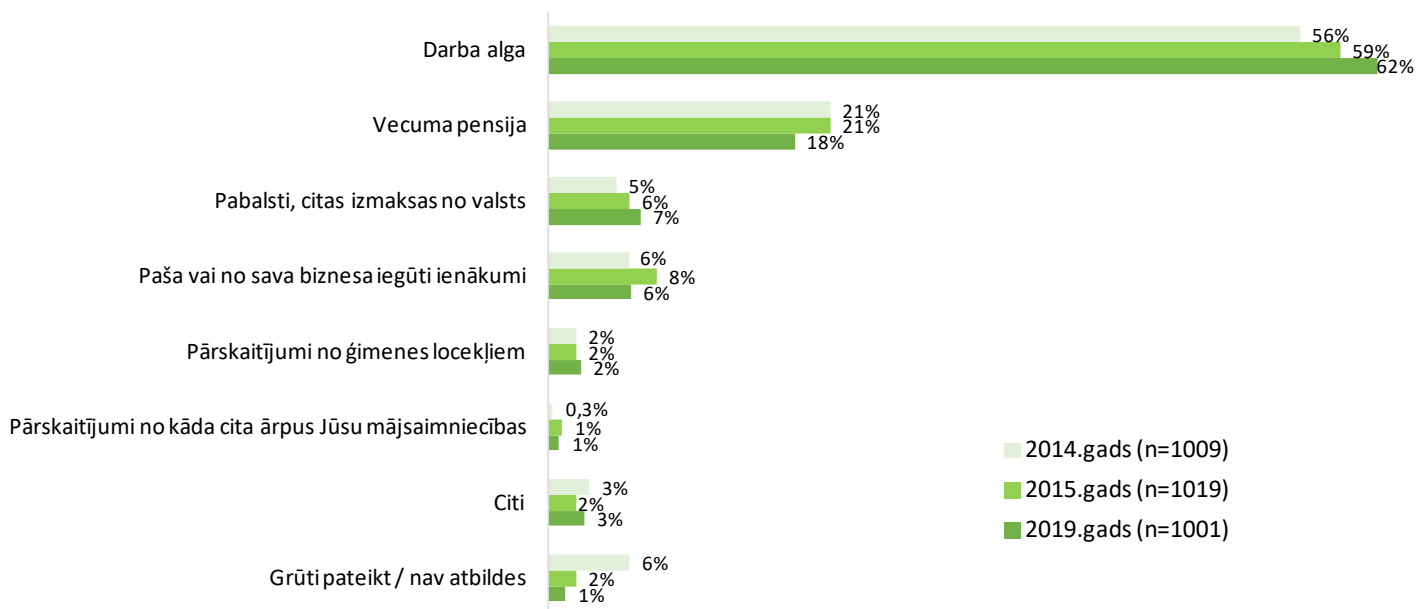

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

3. MĀJSAIMNIECĪBAS IENĀKUMI

3.1. GALVENAIS MĀJSAIMNIECĪBAS IENĀKUMU AVOTS

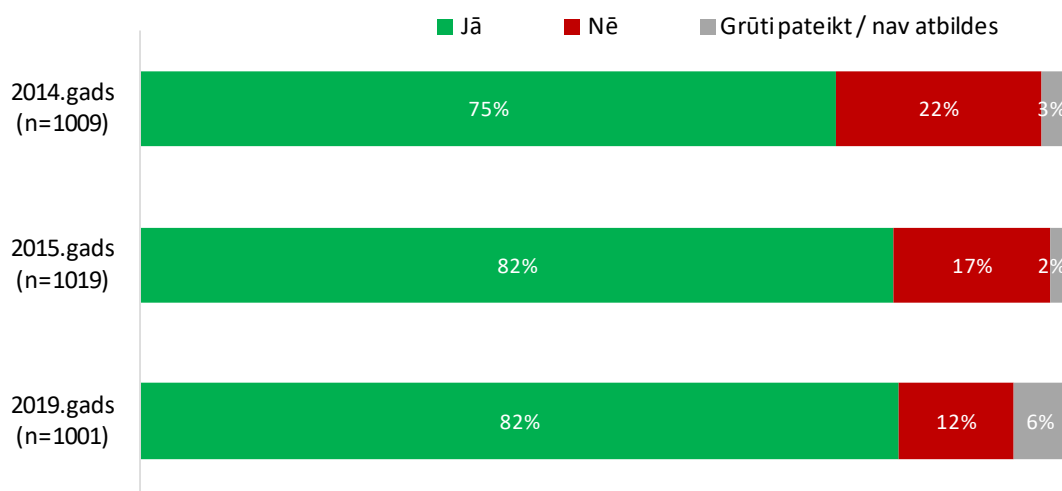
Kāds ir Jūsu mājsaimniecības ienākumu galvenais avots?

Viena atbilde

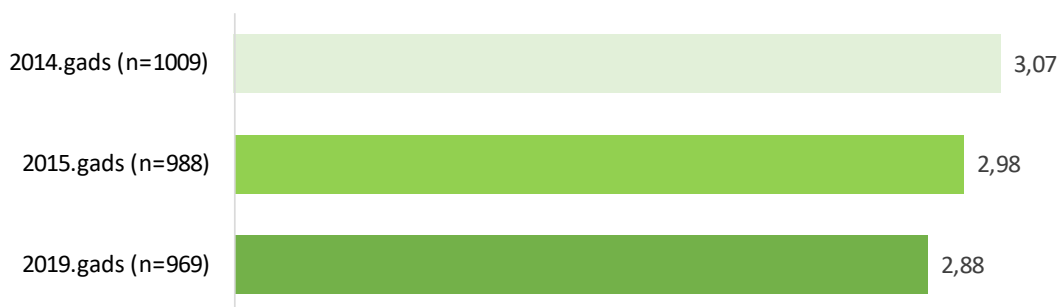
3.2. IENĀKUMU REGULARITĀTE

Apsverot visus Jūsu mājsaimniecības ienākumu veidus katru mēnesi, vai Jūs varētu apgalvot, ka Jūsu ienākumi ir regulāri un Jūs varat uz tiem paļauties?

3.3. VISU IZDEVUMU NOSEGŠANA PARASTĀ MĒNESĪ

Cik grūti Jums ir nosegt visas izmaksas un samaksāt visus rēķinus parastā mēnesī? Savu vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5-punktu skalā, kur 1 nozīmē, ka tas nemaz nav grūti, bet 5 – ļoti grūti.

Vidējie novērtējumi. Bāze: respondenti, kas snieguši novērtējumus konkrētajam apgalvojumam

3.4. APMIERINĀTĪBA AR SAVU FINANŠU SITUĀCIJU

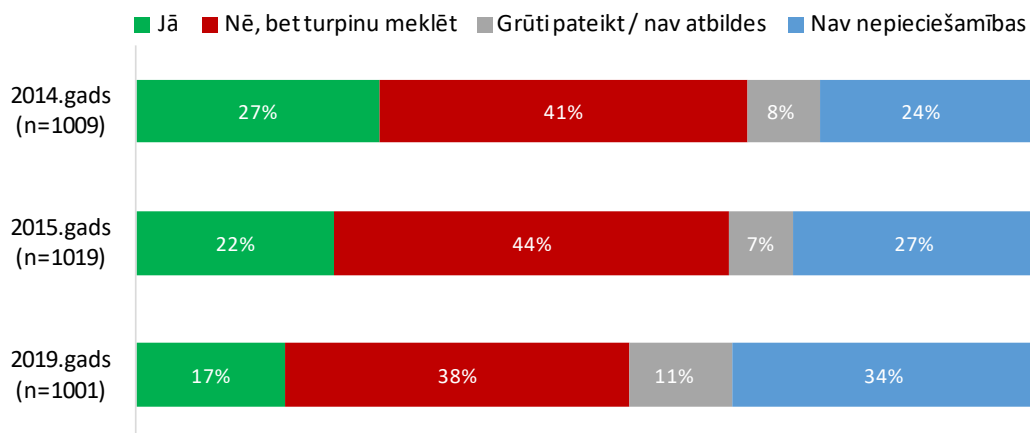
Domājot par visiem Jūsu rīcībā esošajiem finanšu līdzekļiem (aktīviem), kredītiem un uzkrājumiem, cik apmierināts Jūs esat ar savu pašreizējo finanšu situāciju?

Vidējie novērtējumi. Bāze: respondenti, kas snieguši novērtējumus konkrētajam apgalvojumam

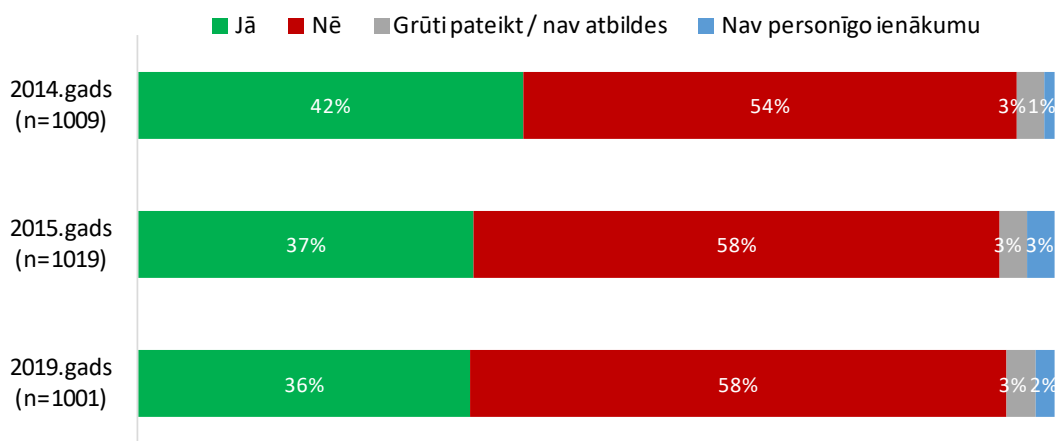
3.5. PAPILDUS PEĻŅAS MEKLĒŠANA

Vai pēdējā gada laikā esat atradis papildu peļņas iespējas?

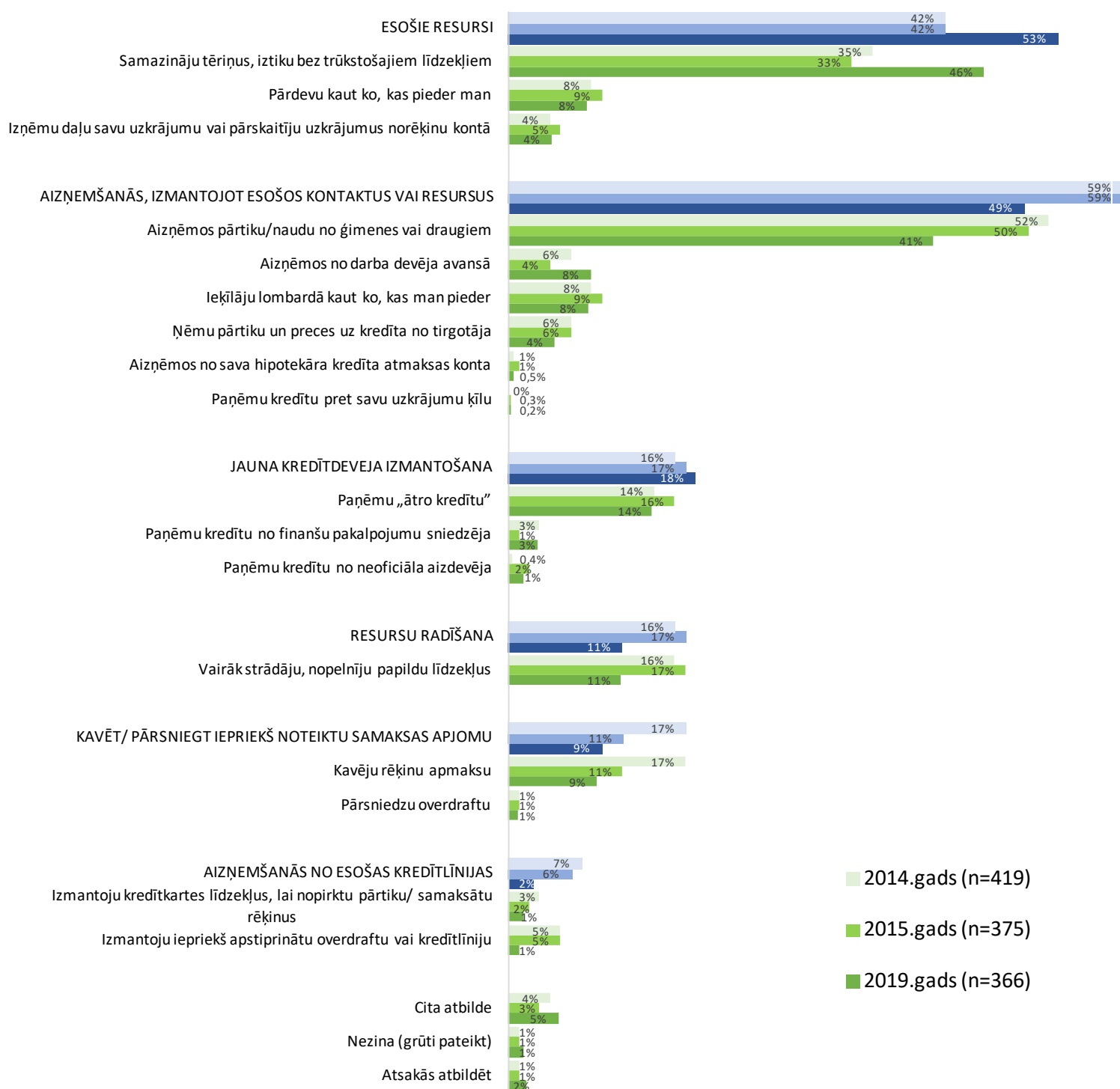
3.6. GADĪJUMI, KAD NAV PIETICIS IENĀKUMU REGULĀRO IENĀKUMU SEGŠANAI

Vai pēdējos 12 mēnešos ir bijis tā, ka Jūsu ienākumu nav pieticis, lai segtu ikdienas dzīvei nepieciešamos regulāros izdevumus?

3.7. RĪCĪBA, JA NAV PIETICIS IENĀKUMU, LAI NOSEGTU REGULĀROS IZDEVUMUS

Ko Jūs darījāt pēdējo reizi, kad "nesavilkāt galus kopā"?

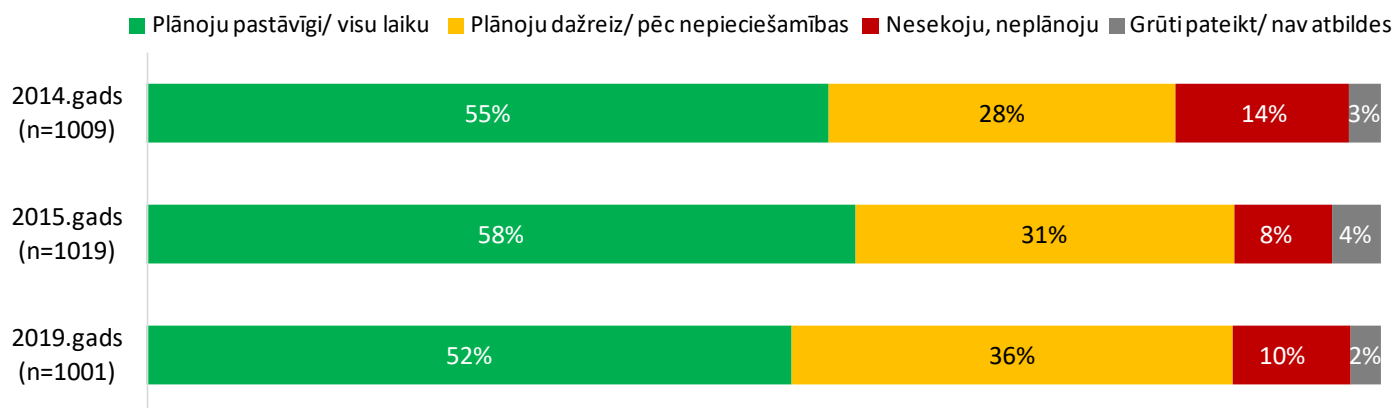
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

Bāze: respondenti, kuriem pēdējo 12 mēnešu laikā nav pieticis ienākumu regulāro izdevumu segšanai (skatīt n grafikā)

4. BUDŽETA PLĀNOŠANA UN KONTROLE

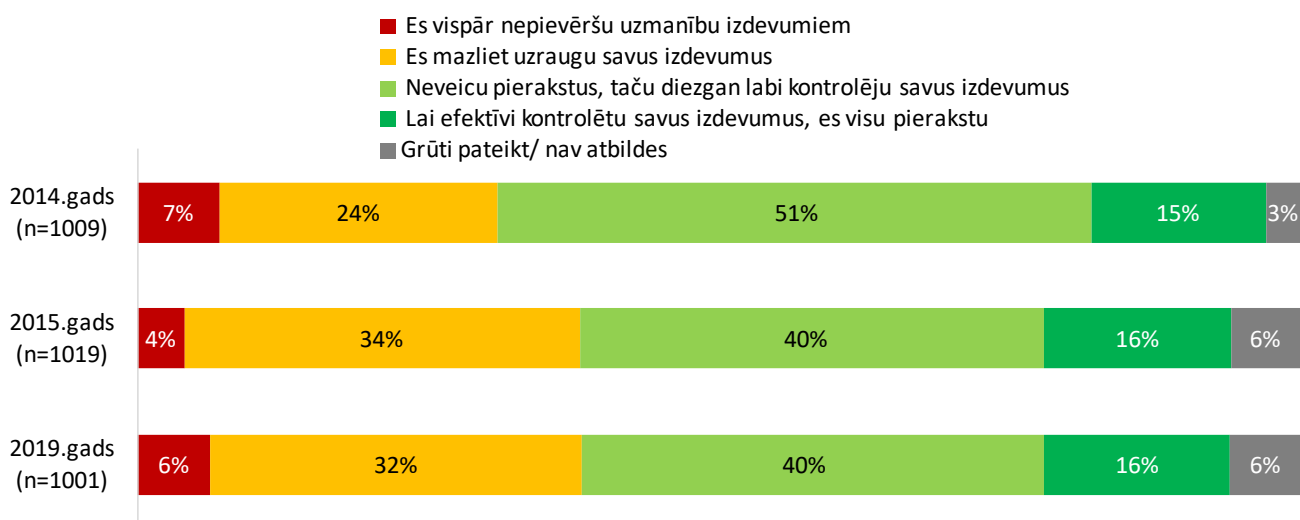
4.1. TĒRIŅU PLĀNOŠANA

Vai Jūs plānojat savus/ savas mājsaimniecības tēriņus, sekojot tam, lai izdevumi nepārsniedz regulāros ienākumus?

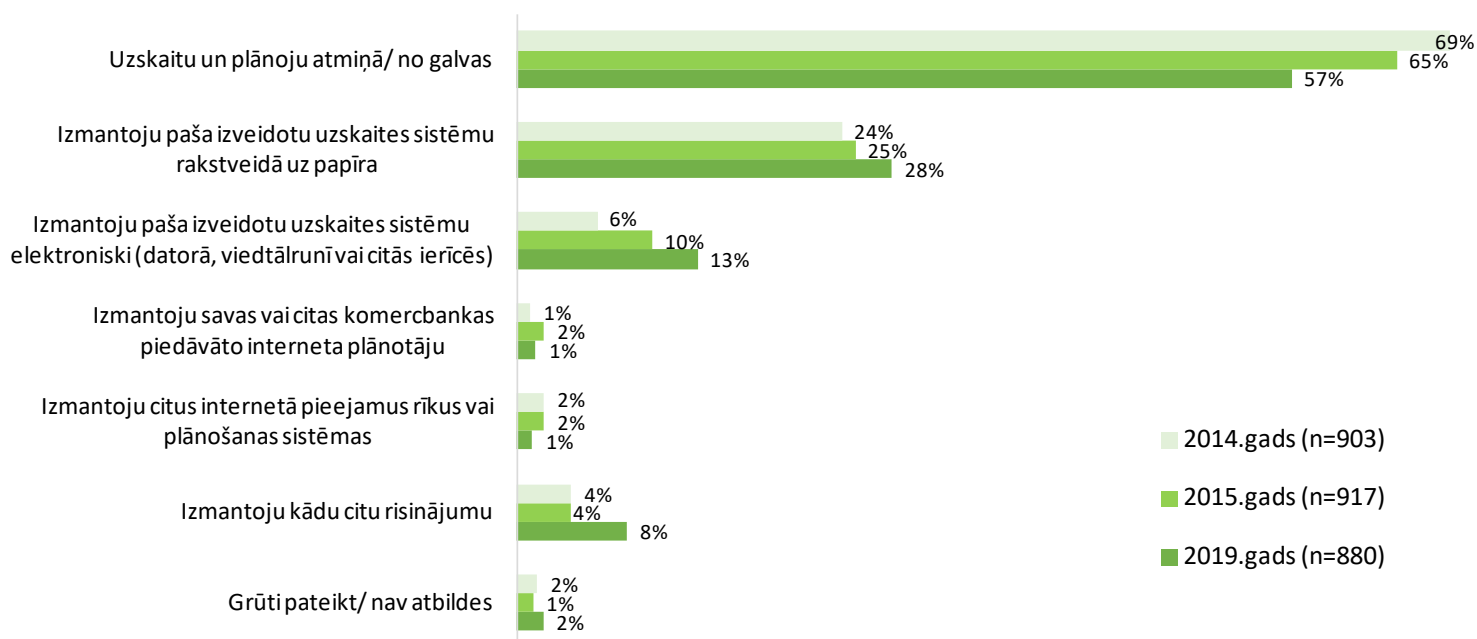
4.2. IZDEVUMU UZRAUDZĪBA

Kurš no šiem izteikumiem vislabāk ataino to, kā Jūs sekojat saviem izdevumiem?

4.3. IENĀKUMU/ IZDEVUMU UZSKAITES SISTĒMAS

Kādā veidā Jūs uzskaitāt, sekojat līdzi saviem/ savas mājsaimniecības izdevumiem un ienākumiem, plānojat tos?

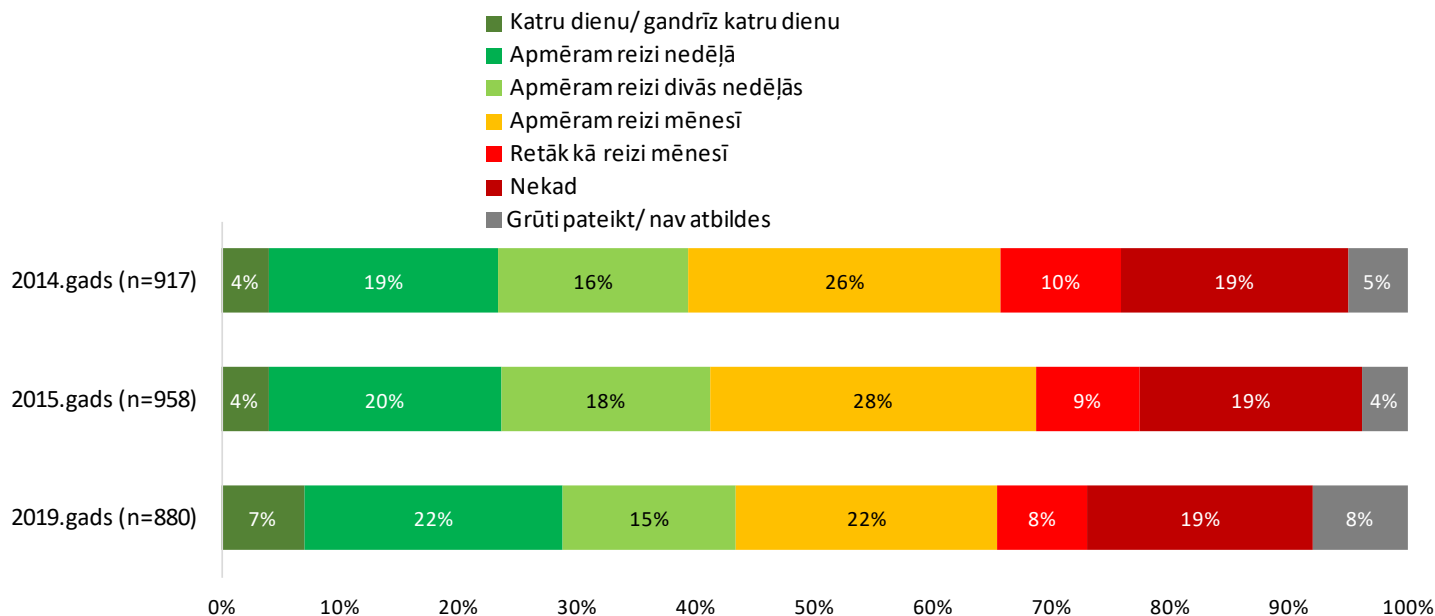

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

Bāze: respondenti, kuri seko līdzi saviem izdevumiem (skatīt n grafikā)

4.4. BANKAS KONTA PĀRBAUDĪŠANAS BIEŽUMS

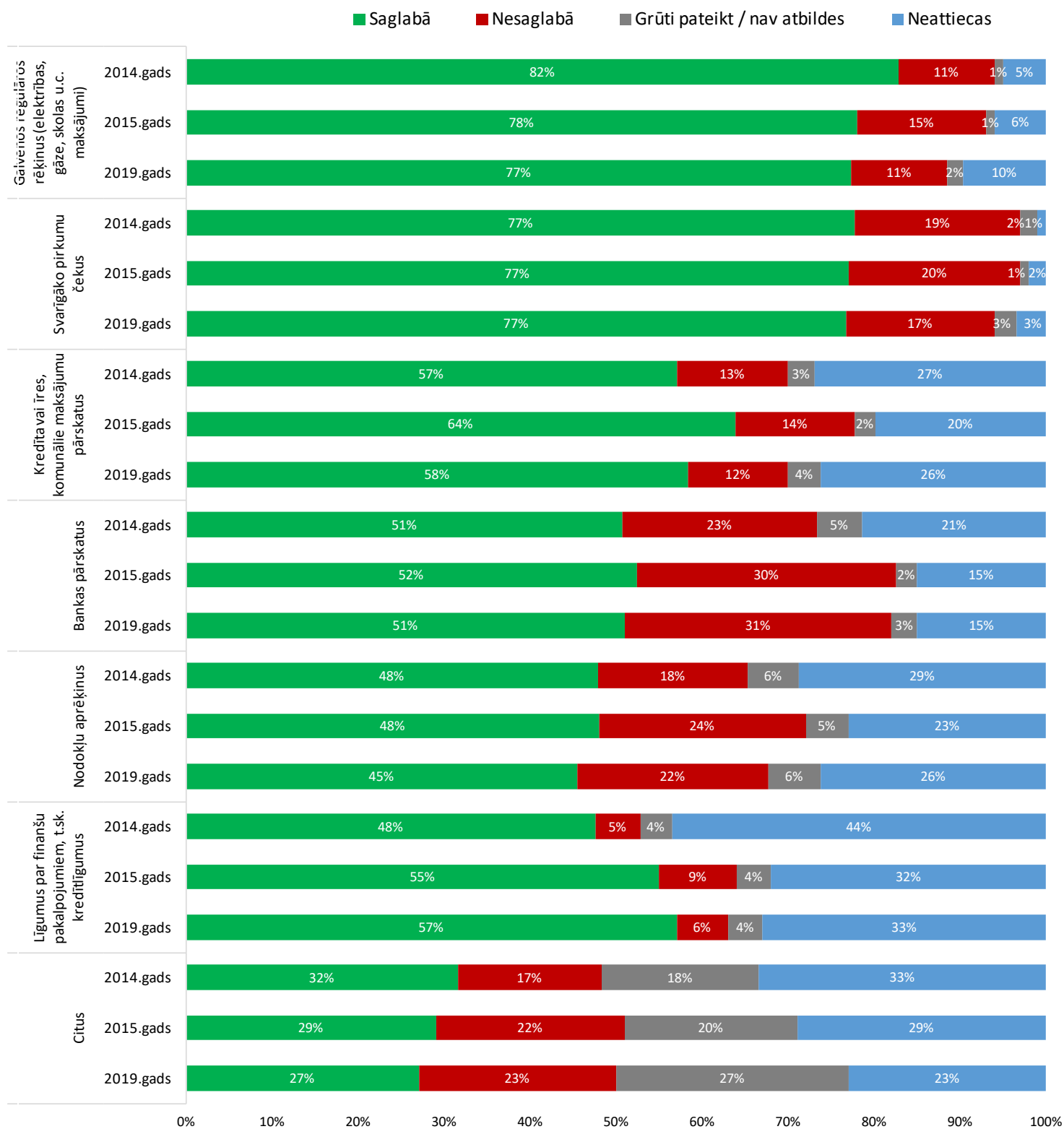
Cik regulāri pārbaudāt bankas konta izrakstus, savus darījumus internetbankā?

Bāze: respondenti, kuriem ir konts bankā (skatīt n grafikā)

4.5. FINANŠU DOKUMENTU GLABĀŠANA

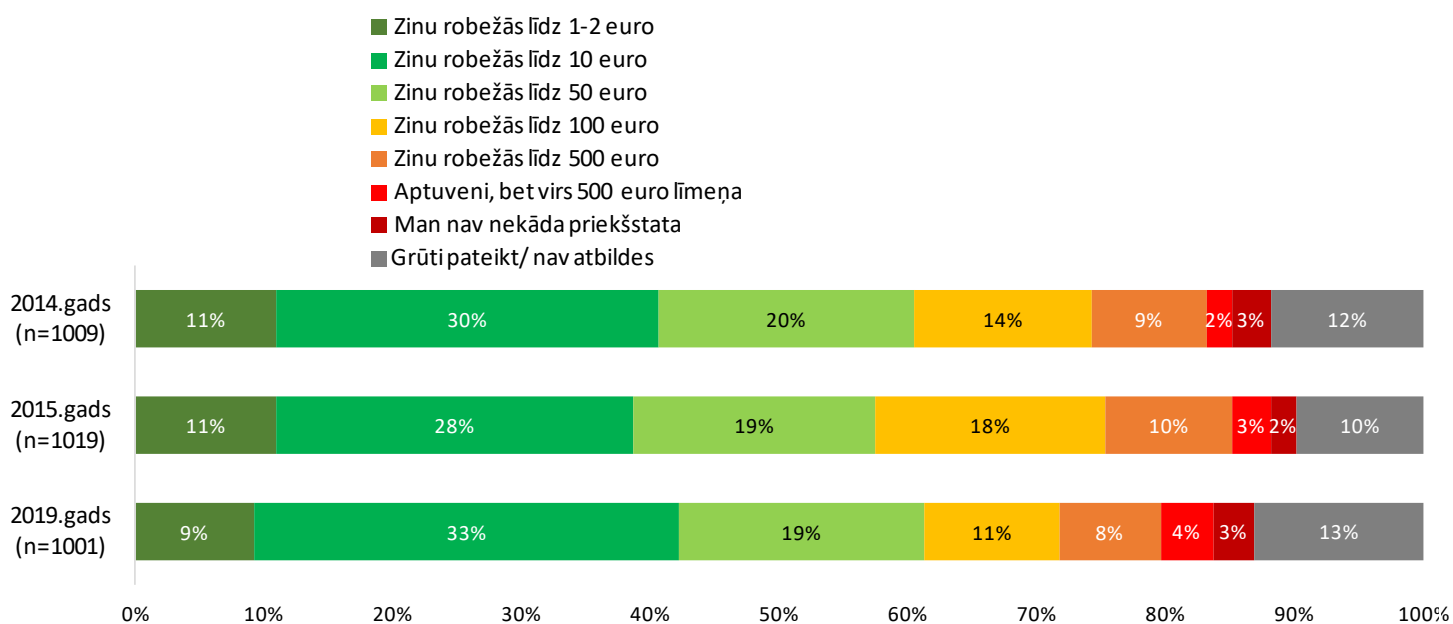
Kurus no šiem finanšu dokumentiem Jūs saglabājat (t.sk. elektroniski, arī tie, kas tiek saglabāti automātiski) tā, ka nepieciešamības gadījumā Jums tie ir viegli pieejami?

Bāze: visi respondenti (2019.gads: n=1001; 2015.gads: n=1019; 2014.gads: n=1009)

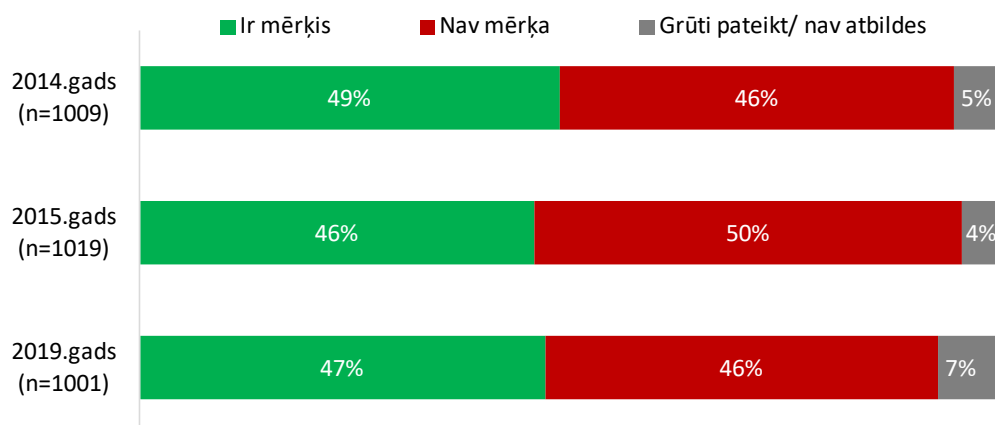
4.6. ZINĀŠANAS PAR PIEEJAMIEM NAUDAS LĪDZEKĻIEM IKDIENAS TĒRIŅIEM

Kura no šīm kategorijām vislabāk raksturo to, cik precīzi Jūs zināt, cik daudz naudas līdzekļu Jums konkrētā brīdī ir pieejami ikdienas tēriņiem?

4.7. FINANŠU MĒRĶIS TUVĀKAJAM LAIKAM

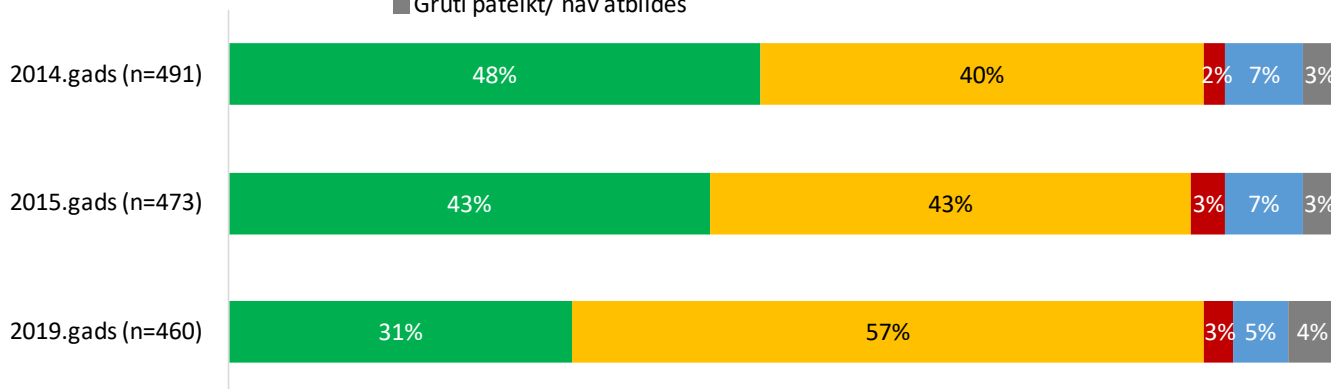
Daži cilvēki sev izvirza tādas finanšu mērķus kā mācību maksas segšana, automašīnas iegāde vai atbrīvošanās no parādiem. Vai Jums ir personīgs finanšu mērķis TUVĀKAJAM laikam (īstermiņa mērķis)?

4.8. RĪCĪBA, LAI ĪSTENOTU FINANŠU MĒRĶI TUVĀKAJAM LAIKAM

Kā rīkosieties, lai īstenotu šo mērķi?

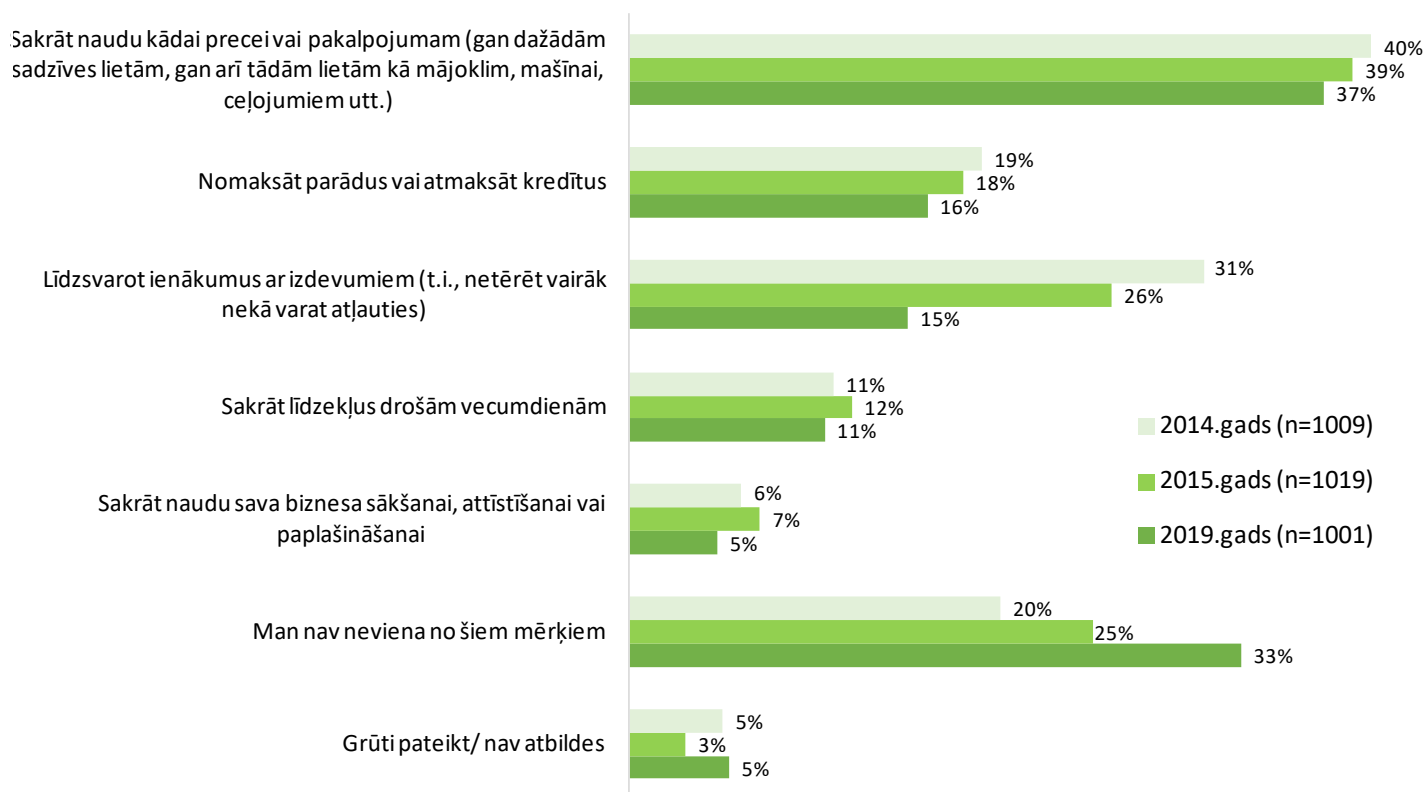
- Taupīšu, mēģināšu sakrāt
- Centīšos nopelnīt vairāk
- Aizņemšos, lai ātrāk īstenotu savu mērķi
- Cits variants
- Grūti pateikt/ nav atbildes

Bāze: respondenti, kuriem ir personīgs finanšu mērķis tuvākajam laikam (skatīt n grafikā)

4.9. FINANŠU MĒRĶI

Vai Jums patlaban ir kāds no šiem finanšu mērķiem?

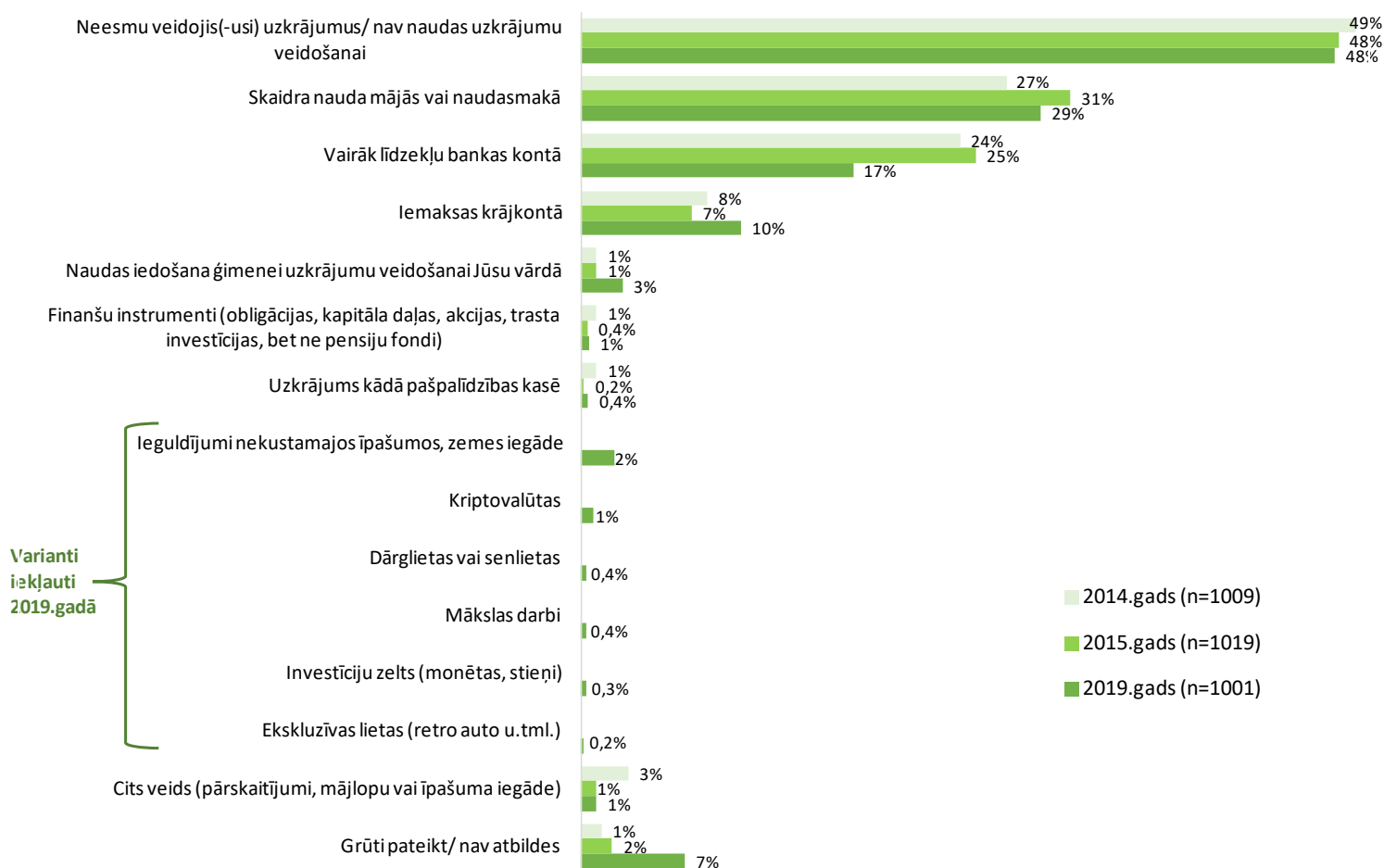

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

5. UZKRĀJUMI

5.1. UZKRĀJUMU VEIKŠANA DAŽĀDOS VEIDOS

Vai pēdējos 12 mēnešos esat personīgi uzkrājis naudu kādā no tālāk minētajiem veidiem, neatkarīgi no tā, vai Jums pašlaik vēl ir uzkrājumi?

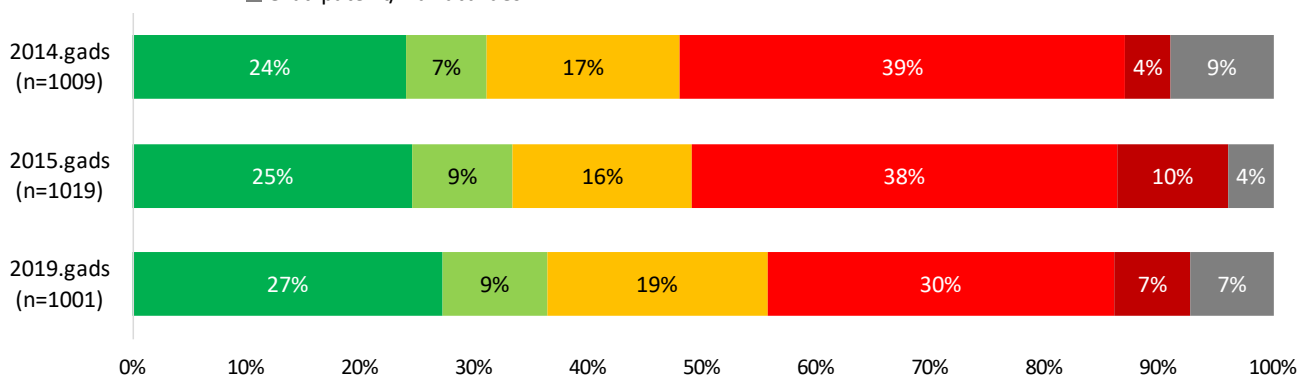

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

5.2. IENĀKUMU NOVIRZĪŠANA UZKRĀJUMU VEIKŠANAI

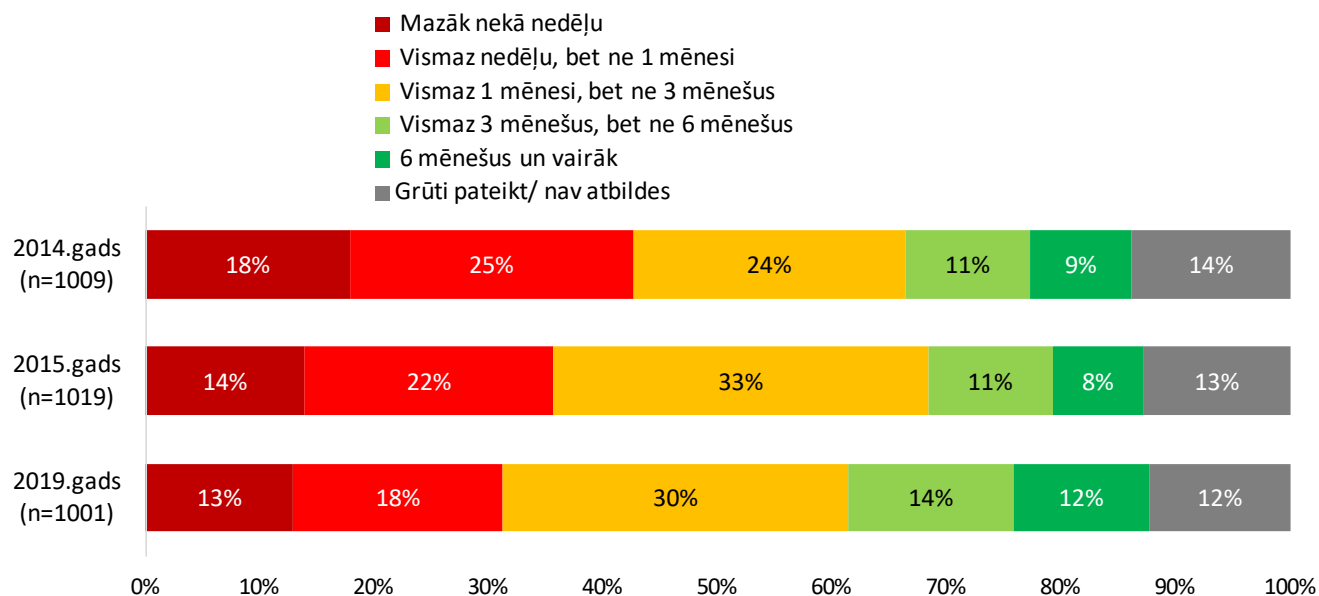
Vai Jūs patlaban kādu noteiktu daļu savu ienākumu novirzāt uzkrājumu veikšanai?

- Jā, šobrīd uzkrāju daļu no saviem ienākumiem
- Šobrīd neuzkrāju, taču mani ienākumi ir pietiekami lieli, lai es spētu uzkrāt, ja vēlētos
- Šobrīd neuzkrāju, un kaut ko uzkrāt es spētu tikai ar lielām grūtībām, no daudz kā atsakoties
- Ienākumi šobrīd nav pietiekami, lai, pat no ļoti daudz kā atsakoties, es spētu uzkrāt
- Nav ienākumu
- Grūti pateikt/ nav atbildes

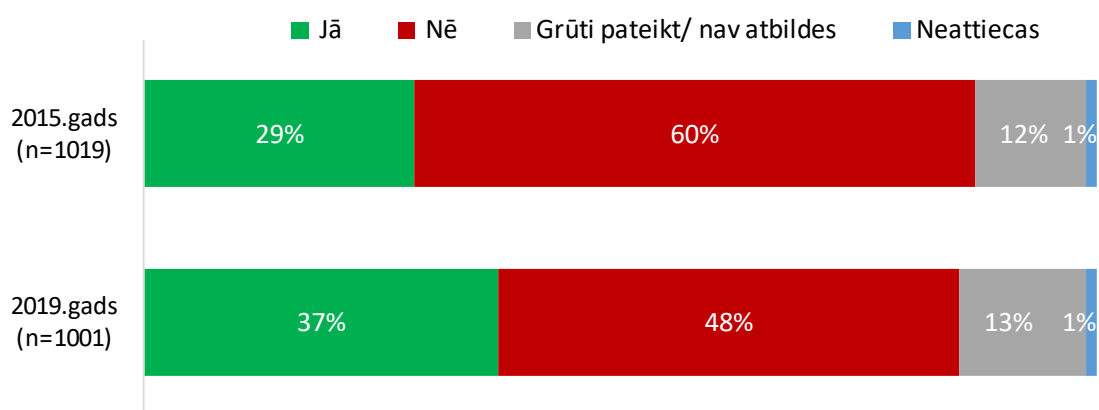
5.3. SPĒJA NOSEGT IZDEVUMUS, JA TIEK ZAUDĒTI IENĀKUMI

Ja Jūs/ Jūsu mājsaimniecība zaudētu savu galveno ienākumu avotu, cik ilgi Jūs spētu segt savus izdzīvošanas izdevumus no saviem uzkrājumiem bez aizņemšanās? Lūdzam, šeit neņemt vērā arī bezdarbnieka pabalstu vai situācijas, kad Jūs kāds uzturētu (piem., laulātais, vecāki utt.).

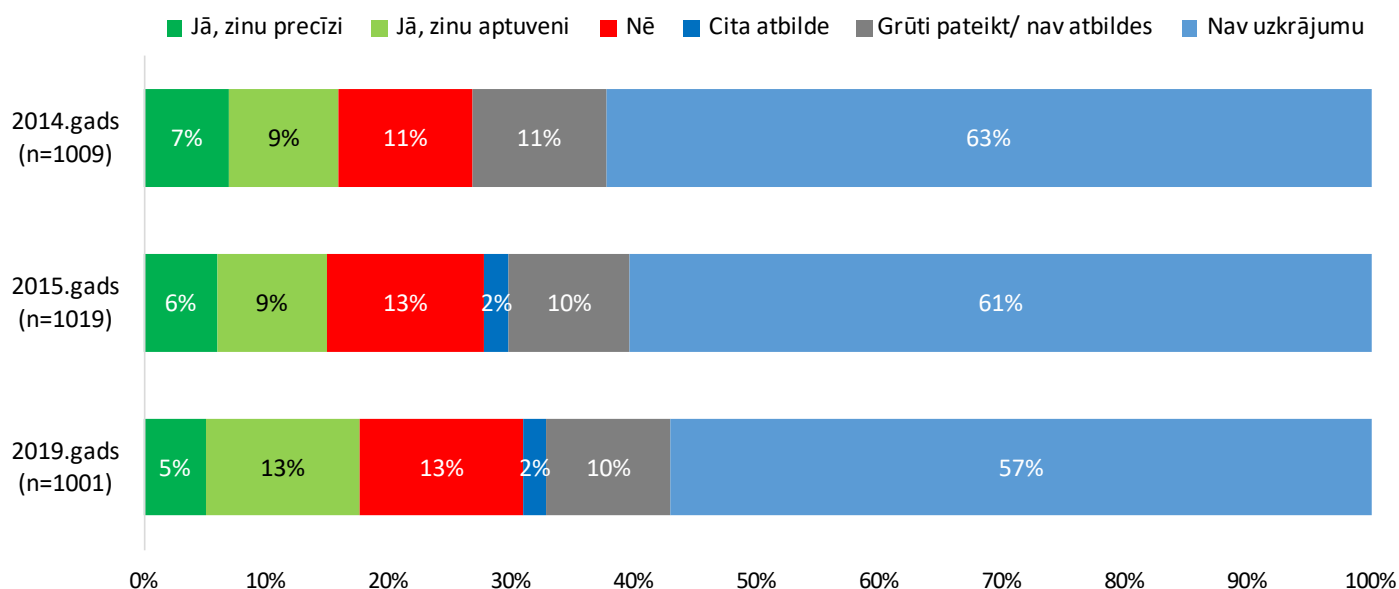
5.4. SPĒJA NOSEGT NEPLĀNOTUS UN LIELUS IZDEVUMUS BEZ AIZŅEMŠANĀS

Ja personīgi Jums šodien uzrastos neplānoti un lieli izdevumi – vienādi ar Jūsu personīgajiem mēneša ienākumiem – vai Jūs būtu spējīgs/-a tos segt bez naudas aizņemšanās vai, piemēram, draugu/ radnieku palīdzības?

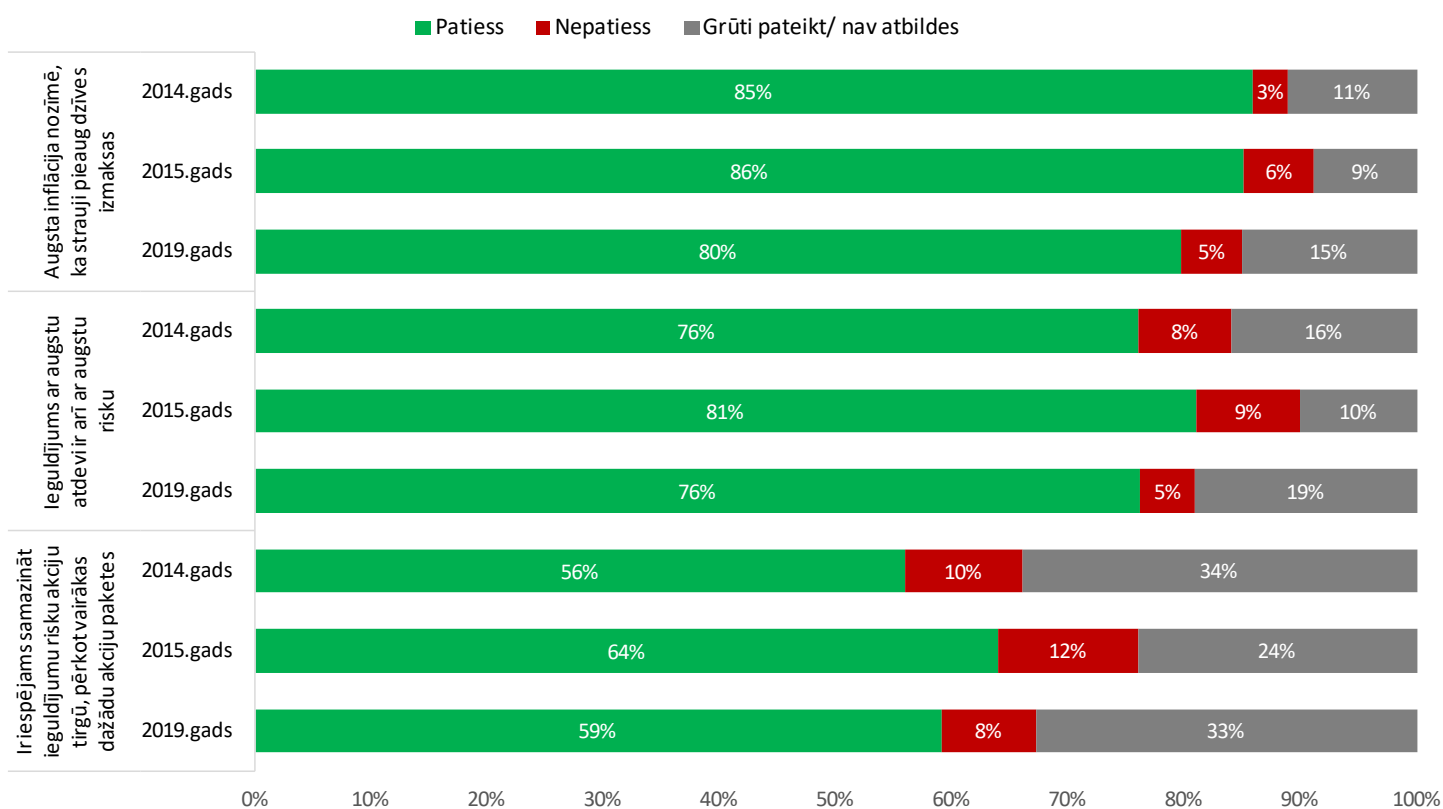
5.5. INFORMĒTĪBA PAR SAVIEM PEĻNAS PROCENTIEM NO UZKRĀJUMIEM

Vai Jūs zināt, cik lieli ir peļņas procenti Jūsu uzkrājumiem šobrīd?

5.6. APGALVOJUMI PAR IEGULDĪJUMIEM

Tagad es nolasišu trīs apgalvojumus, lūdzu, pasakiet vai, Jūsaprāt, apgalvojums ir patiess vai nepatiess?

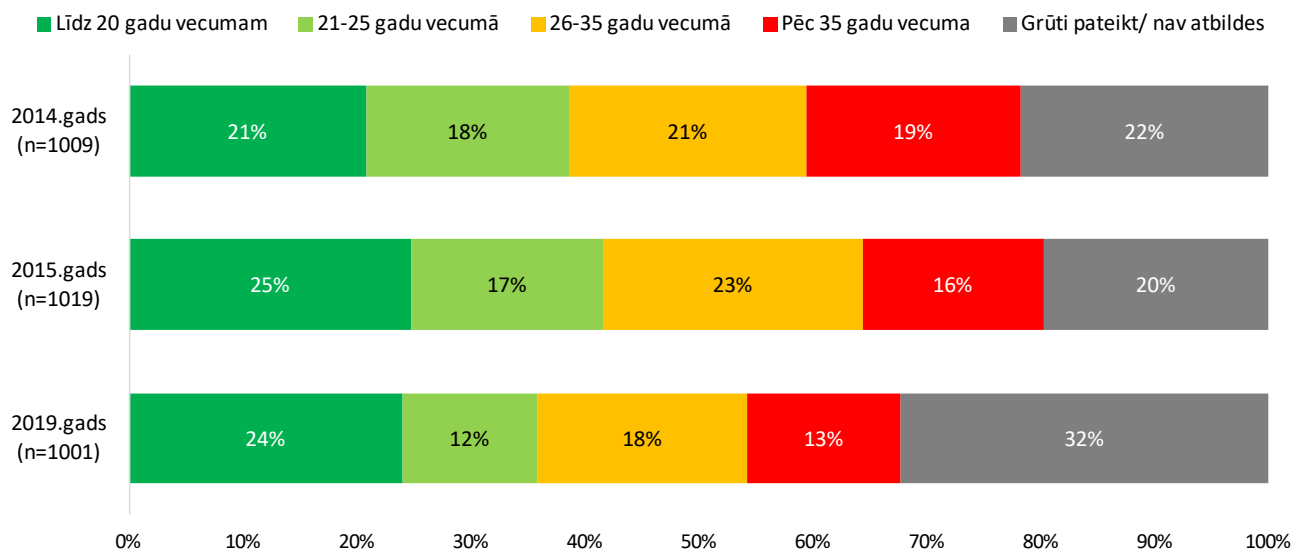

Bāze: visi respondenti (2019.gads: n=1001; 2015.gads: n=1019; 2014.gads: n=1009)

6. PENSIJAS

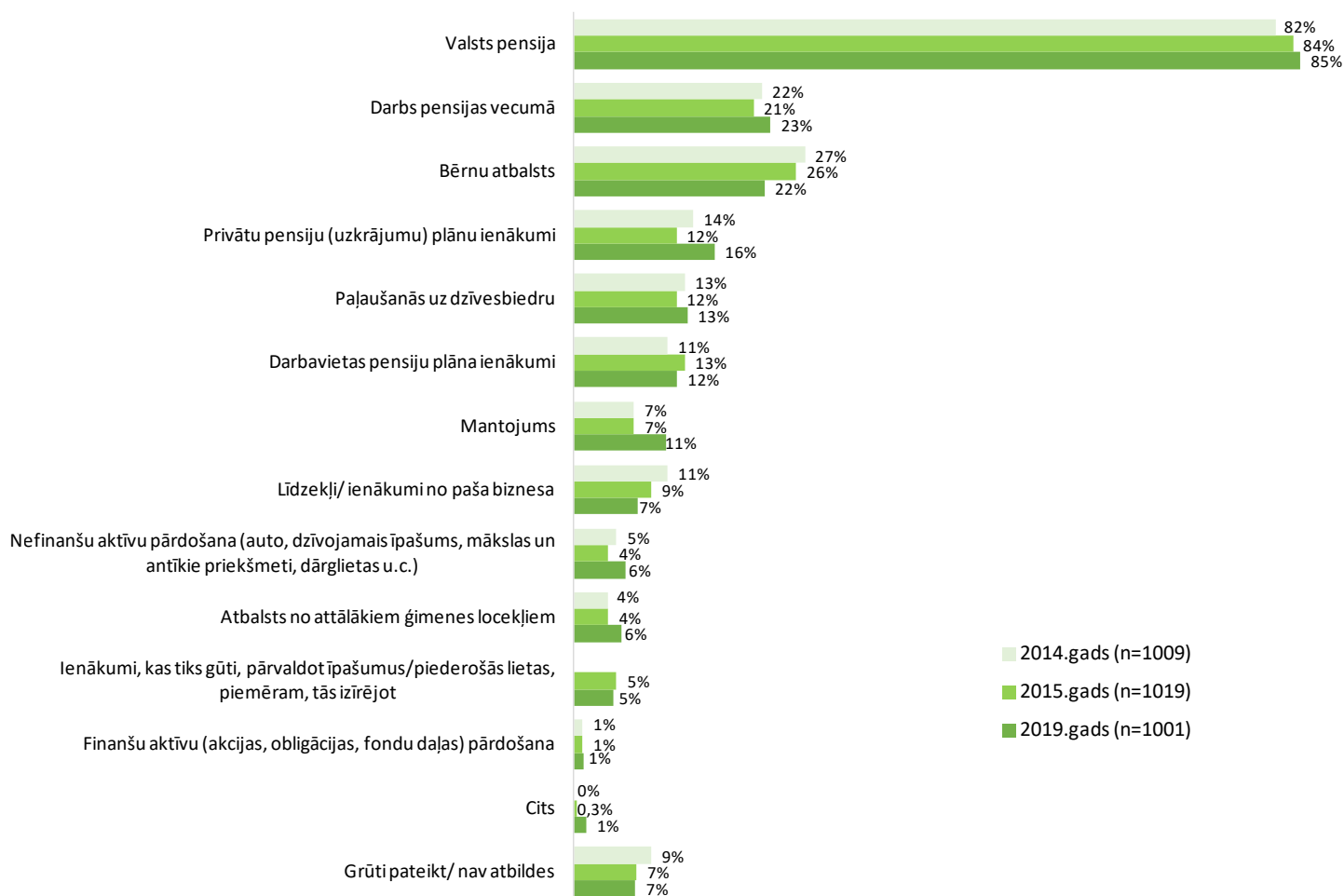
6.1. VECUMS, KURĀ JĀSĀK VEIDOT FINANSIĀLAIS PLĀNS PENSIJAS VECUMAM

Kā Jūs uzskatāt, kurā vecumā jāsāk veidot finansiālais plāns pensijas vecumam?

6.2. FINANSIĀLAIS PENSIJAS PLĀNS

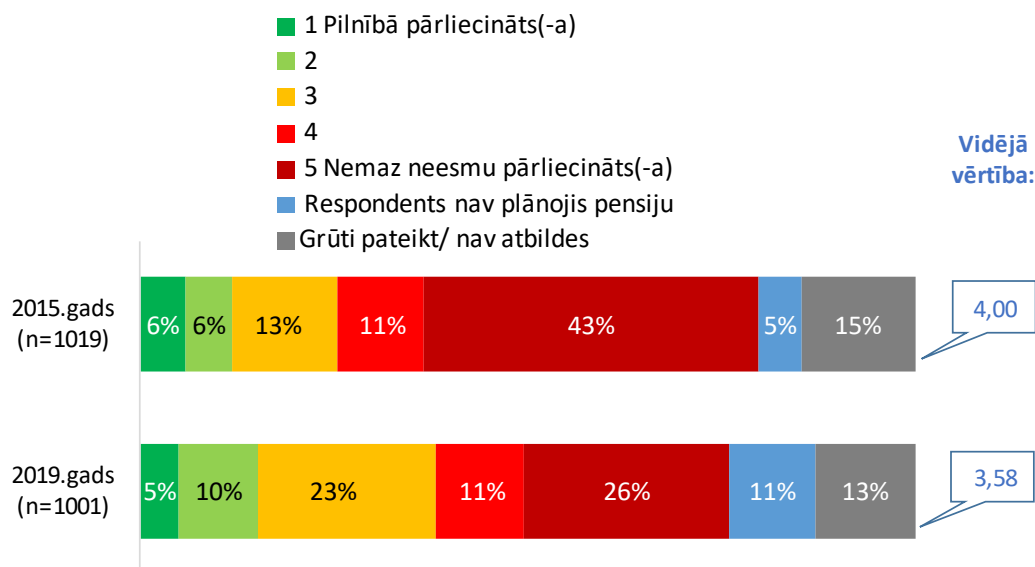
Kuri no šiem ienākumu/ atbalsta veidiem ir iekļauti Jūsu finansiālajā plānā pensijas vecumam? Ar to tiek domāts kāda veida ienākumi Jums būs/ir esot pensijā, kā arī no, kā cerat saņemt/ jau saņemat finansiālu palīdzību.

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

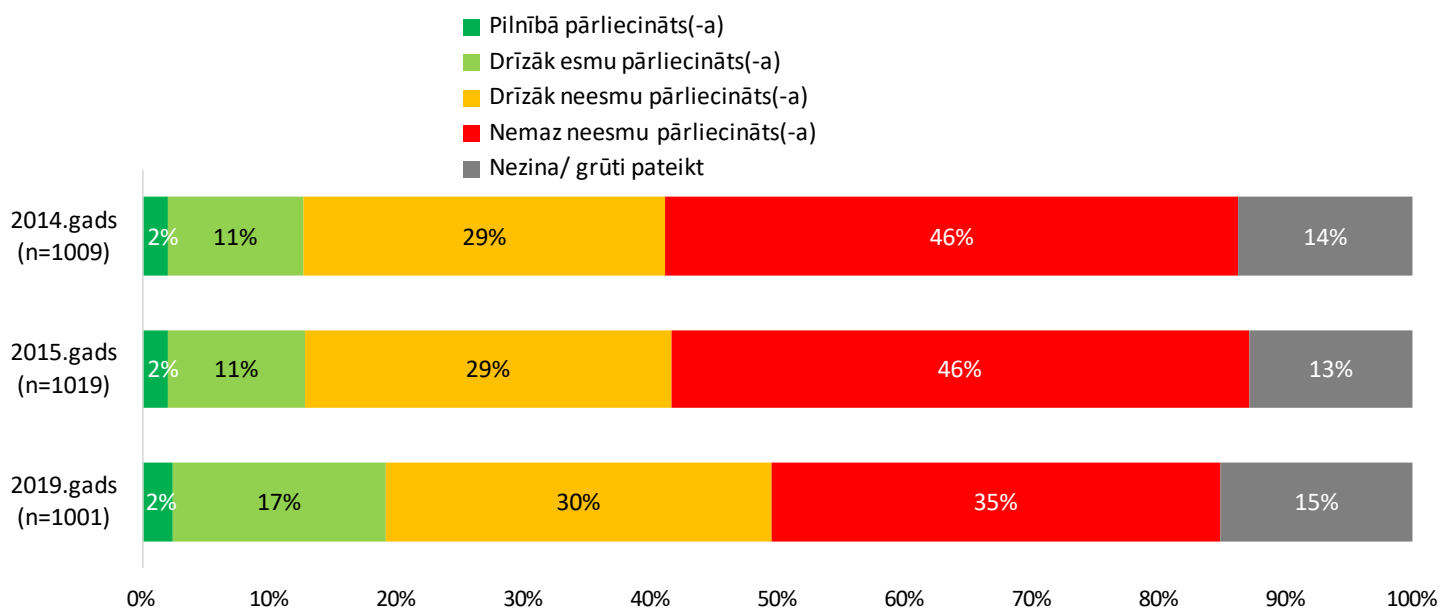
6.3. PĀRLIECĪBA, KA IR LABI PASTRĀDĀTS PIE SAVA FINANSIĀLĀ PLĀNA PENSIJAS VECUMAM

Nākamais jautājums ir par pensijas plānošanu neatkarīgi no tā, vai Jūs jau esat vai neesat pensijā. Cik lielā mērā Jūs esat pārliecināts par to, ka Jūs esat labi pastādājis pie sava finansiālā plāna pensijas vecumam?

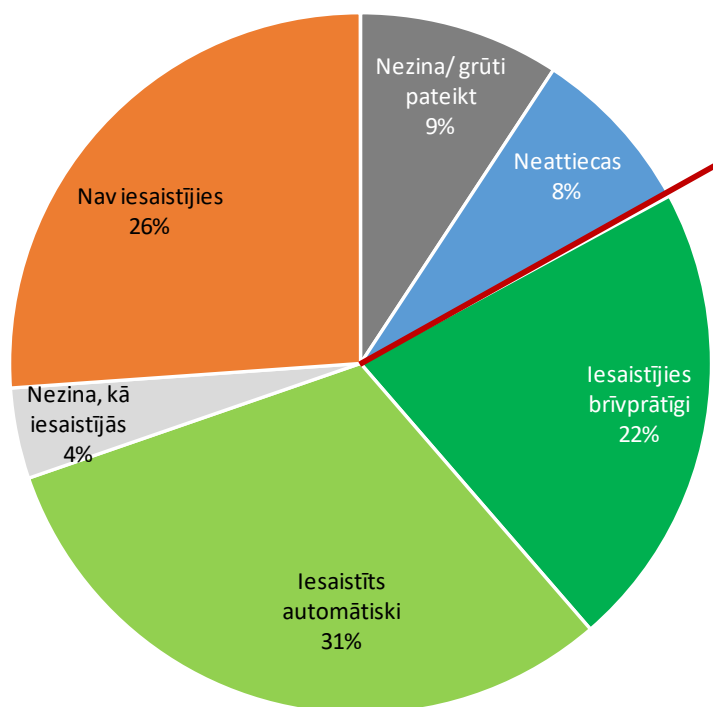
6.4. PĀRLIECĪBA, KA VISĀ PENSIJAS PERIODĀ TIKS NODROŠINĀTS TĀDS DZĪVES LĪMENIS, UZ KĀDU TIEK CERĒTS

Ņemot vērā visus vecuma pensijas ienākumu avotus (ieskaitot valdības nodrošinātos, personīgos, darba ienākumu avotus, kā arī uzkrājumus), cik pārliecināts Jūs esat, ka ienākumi Jums nodrošinās tādu dzīves līmeni VISĀ pensijas periodā, uz kādu esat cerējis?

6.5. LĪDZDALĪBA PENSĪJU SISTĒMAS 2.LĪMENĪ

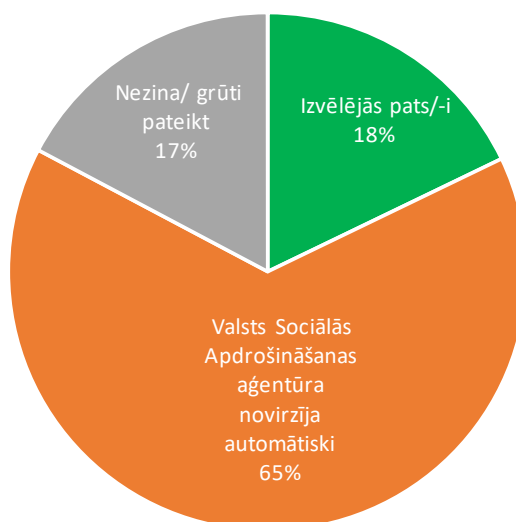
Vai esat iesaistīts fondēto pensiju shēmā (pensiju sistēmas 2. līmenī)? Vai iesaistījāties pensiju sistēmas 2.līmenī brīvprātīgi vai arī tikāt iesaistīts automātiski?

Bāze: visi respondenti n=1001 (2019.gads)

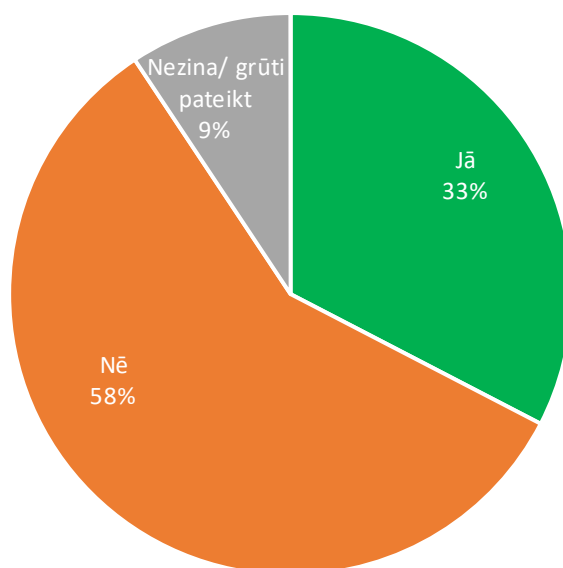
6.6. IEGULDĪJUMU PLĀNA IZVĒLE

Vai pats izvēlējāties ieguldījumu plānu, kura dalībnieks esat, vai arī tikāt novirzīts automātiski, jo pats neizdarījāt izvēli?

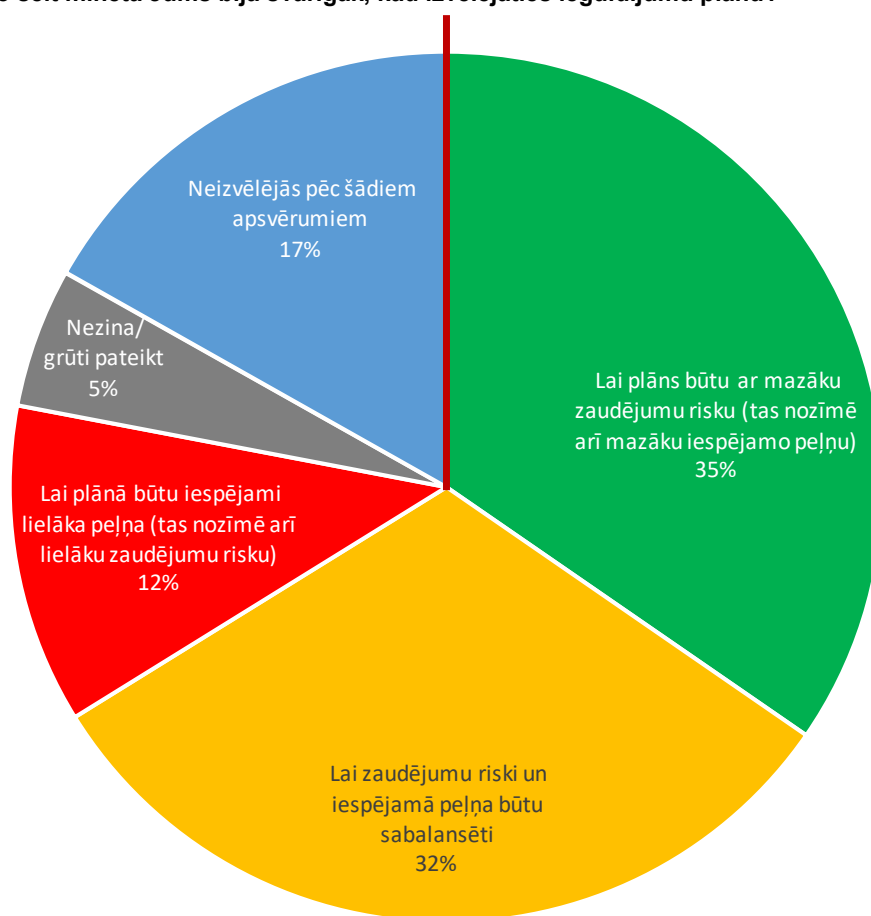
Bāze: tie, kas automātiski iesaistīti pensijas sistēmas 2.līmenī (2019.gads: n=309)

Vai zināt, kurā ieguldījumu plānā esat dalībnieks?

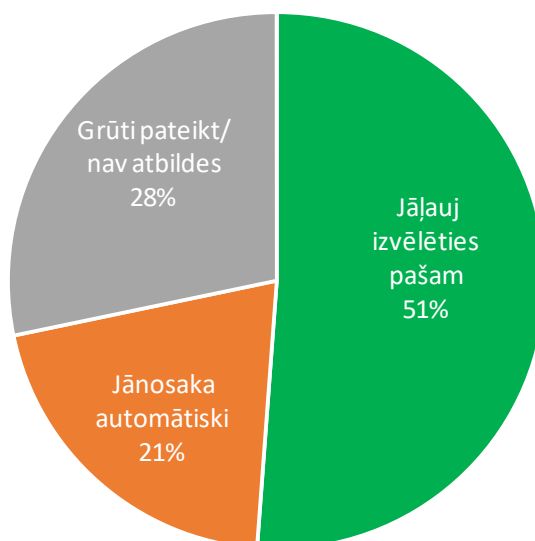
Bāze: tie, kas ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieki (2019.gads: n=443)

Kas no šeit minētā Jums bija svarīgāk, kad izvēlējāties ieguldījumu plānu?

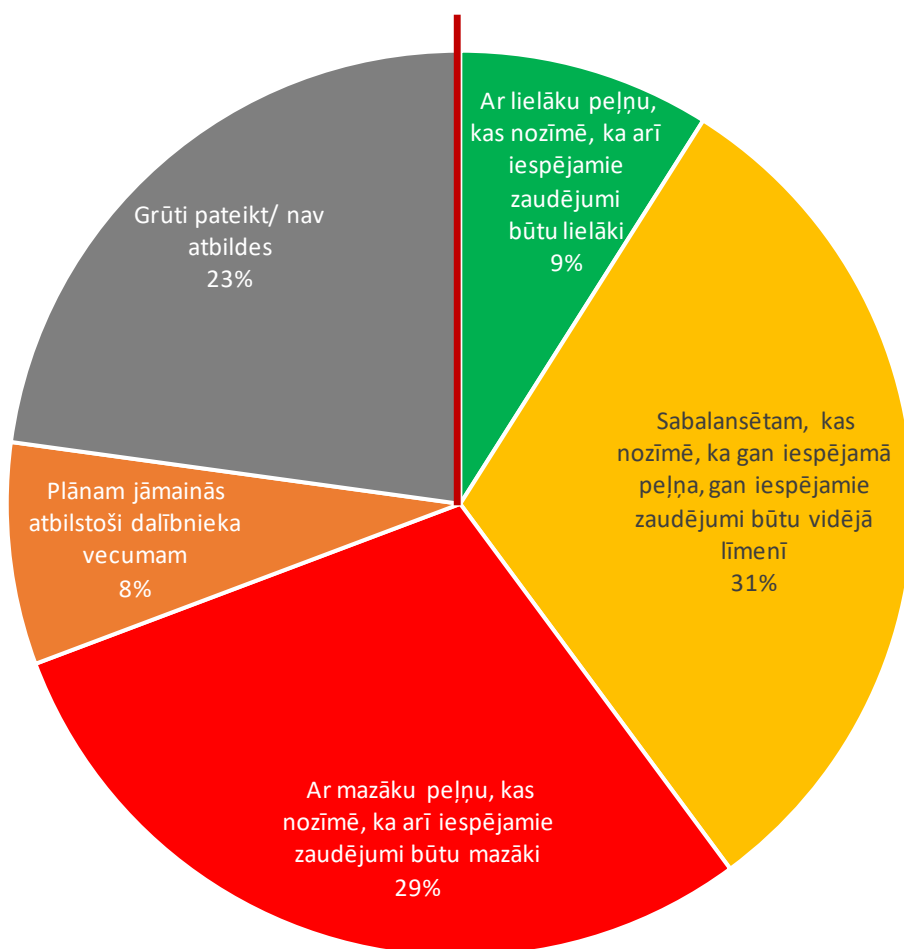
Bāze: tie, kas zina kurā ieguldījumu plānā ir dalībnieki (2019.gads: n=184)

Kā, Jūsaprāt, būtu labāk – ļaut pensiju sistēmas 2.līmeņa dalībniekam pašam izvēlēties noguldījumu plānu vai arī to noteikt automātiski?

Bāze: tie, kas ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieki (2019.gads: n=558)

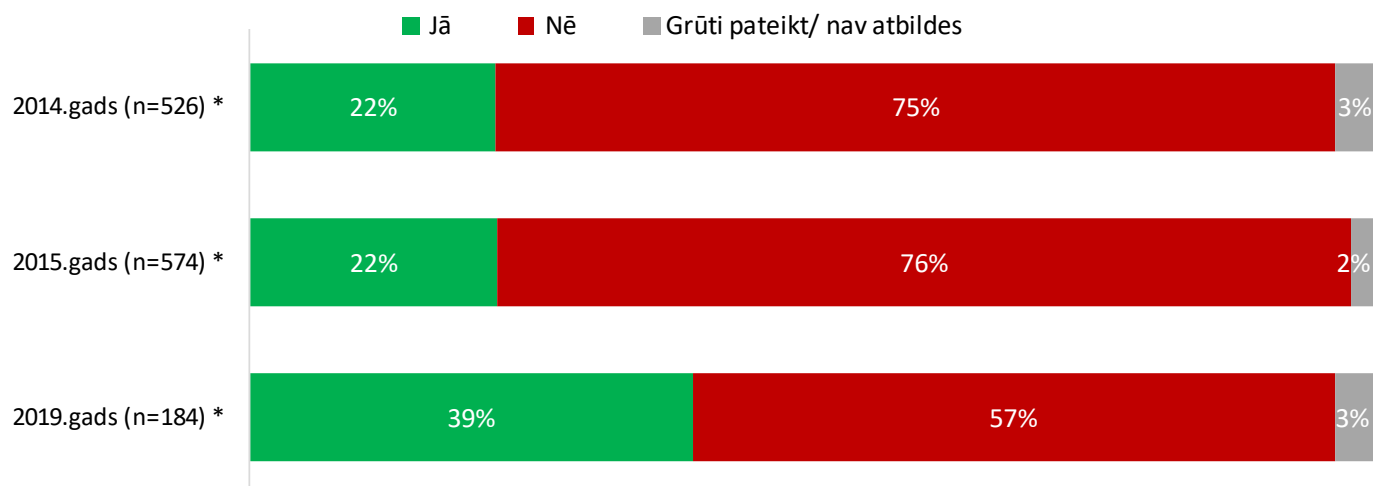
Kādam, jūsaprāt, būtu jābūt automātiski izvēlētajam plānam?

Bāze: tie pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieki, kas atbildējuši, kas noguldījumu plāns jānosaka automātiski (2019.gads: n=117)

6.7. SEKOŠANA LĪDZI IZVĒLĒTĀ IEGULDĪJUMU PLĀNA DARBĪBAI

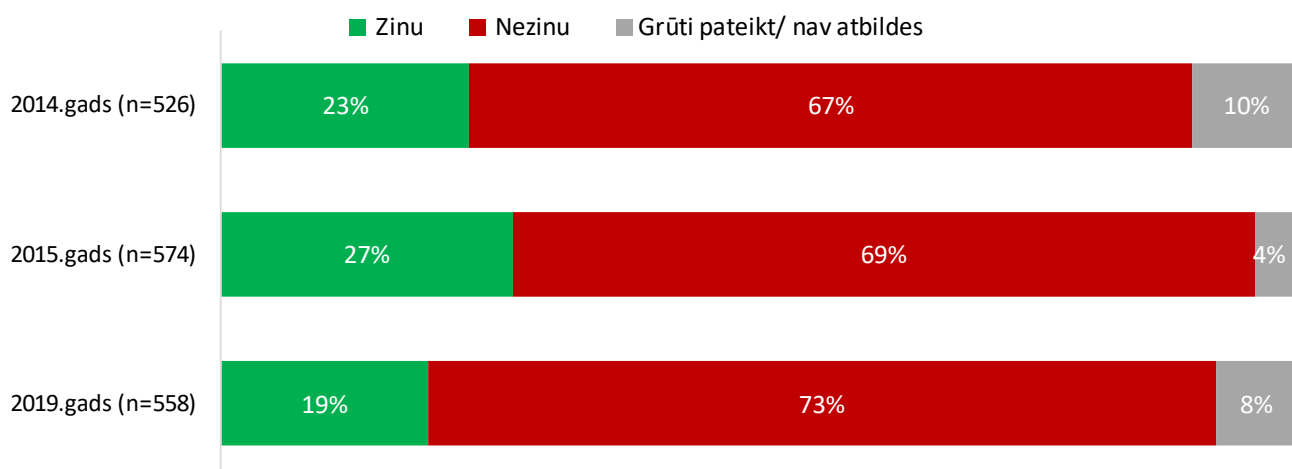
Vai sekojat līdzi izvēlētajam ieguldījumu plāna darbībai (komisijas maksas, ienesīgums, u.c.)?

* Bāze: 2014. un 2015.gadā – tie, kas ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieki; 2019.gadā – tie, kas zina kurā ieguldījumu plānā ir dalībnieki

6.8. ZINĀŠANAS PAR IESPĒJĀM SAŅEMT UZKRĀTO KAPITĀLU

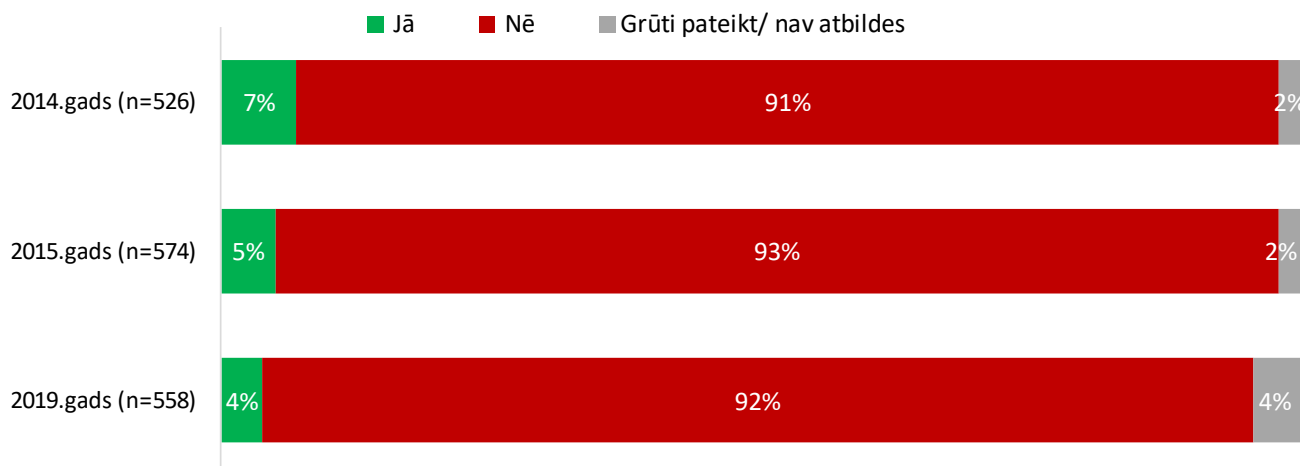
Vai zināt, kādas ir uzkrātā kapitāla saņemšanas iespējas, aizejot pensijā?

Bāze: respondenti, kuri ir pensijas sistēmas 2. līmeņa dalībnieki (skatīt n grafikā)

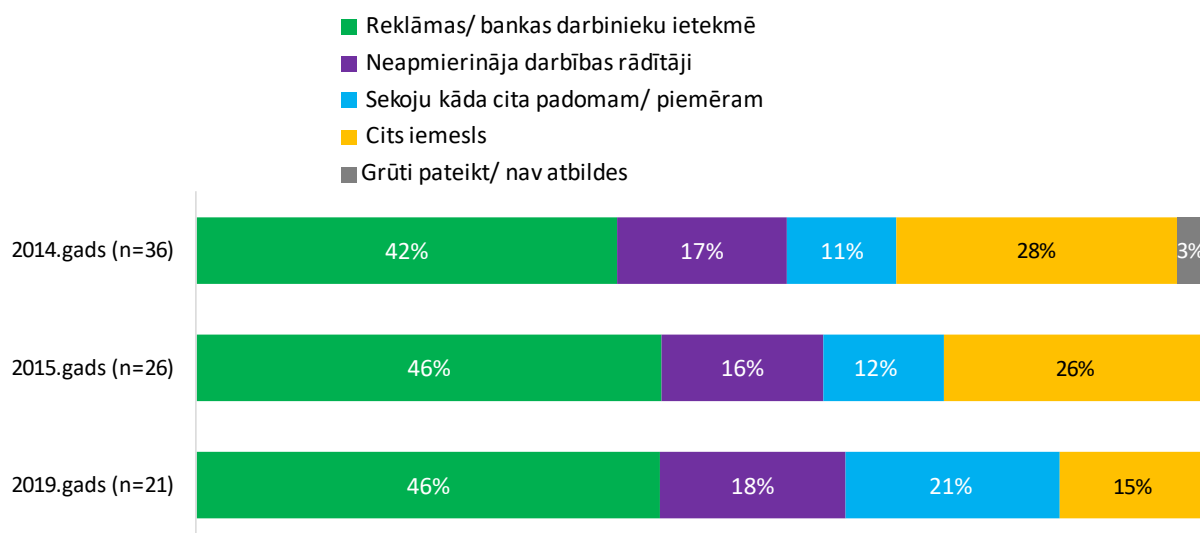
6.9. PENSIJU PLĀNA PĀRVALDĪTĀJA MAIŅA

Vai pēdējā gada laikā esat mainījis pensiju plāna pārvaldītāju?

Bāze: respondenti, kuri ir pensijas sistēmas 2. līmeņa dalībnieki (skatīt n grafikā)

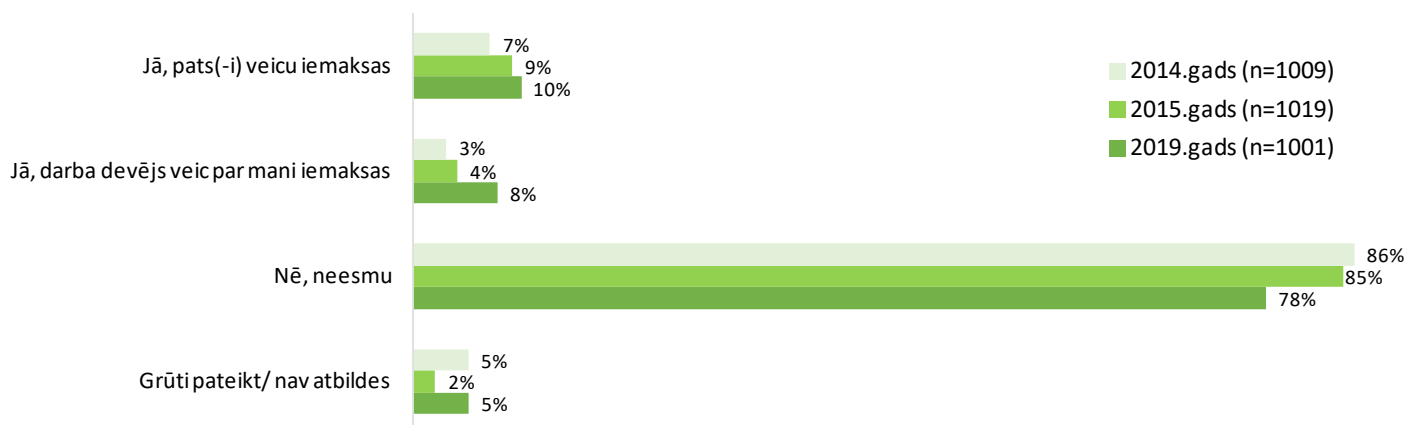
Kāds bija galvenais iemesls, kāpēc izvēlējāties mainīt pensiju plāna pārvaldītāju?

Bāze: respondenti, kuri ir pensijas sistēmas 2. līmeņa dalībnieki un pēdējā gada laikā ir mainījuši pensiju plāna pārvaldītāju (skatīt n grafikā)

6.10. IESAISTĪŠANĀS PRIVĀTĀ PENSIJU FONDĀ

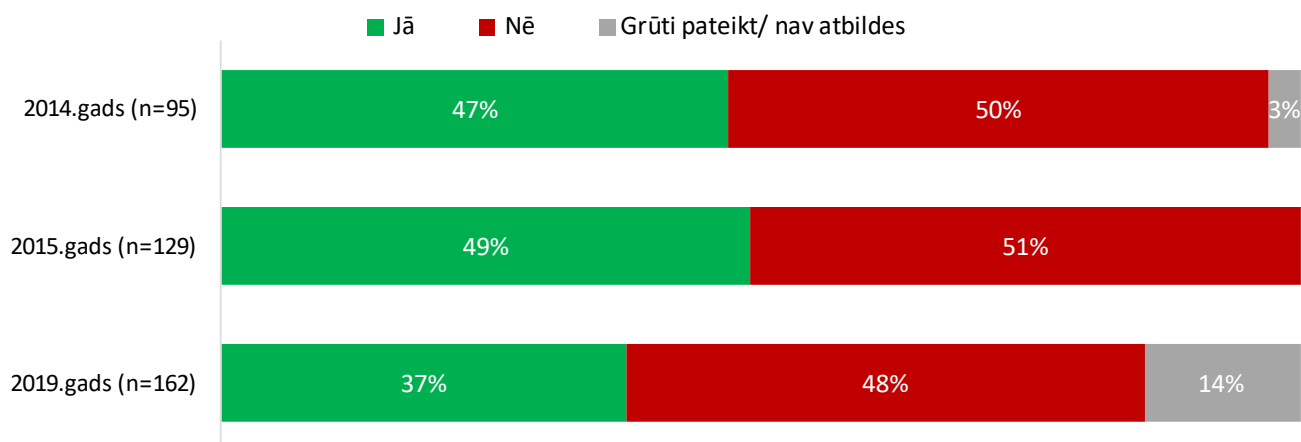
Vai esat iesaistīts kādā no privātajiem pensiju fondiem (pensiju sistēmas 3. līmenī)?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

6.11. SEKOŠANA LĪDZI PENSIJAS PLĀNA DARBĪBAI

Vai patstāvīgi sekojat līdzi sava pensiju plāna darbības rezultātiem?

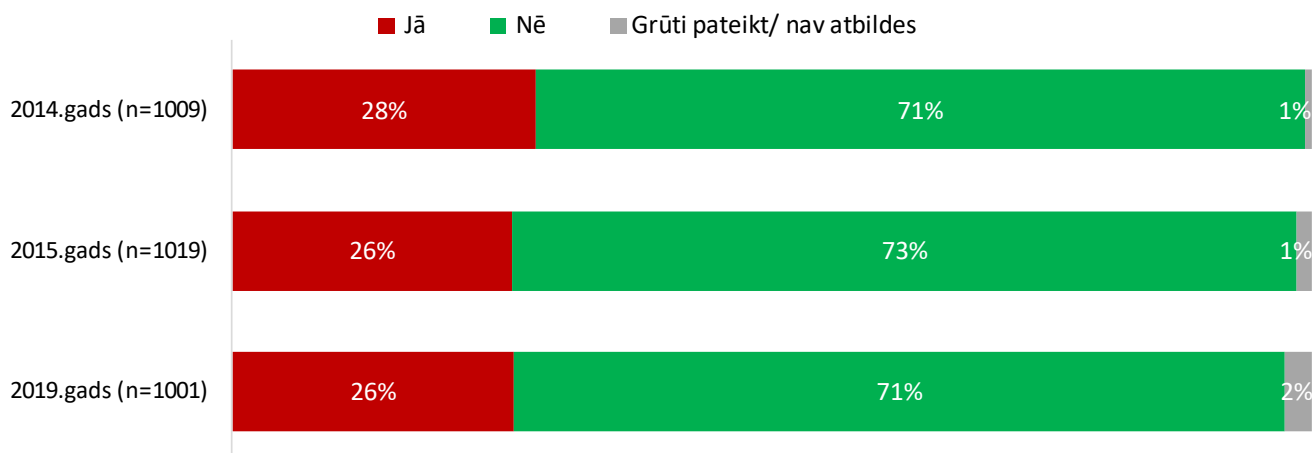

Bāze: respondenti, kuri ir pensijas sistēmas 3. līmeņa dalībnieki (skatīt n grafikā)

7. KREDĪTI

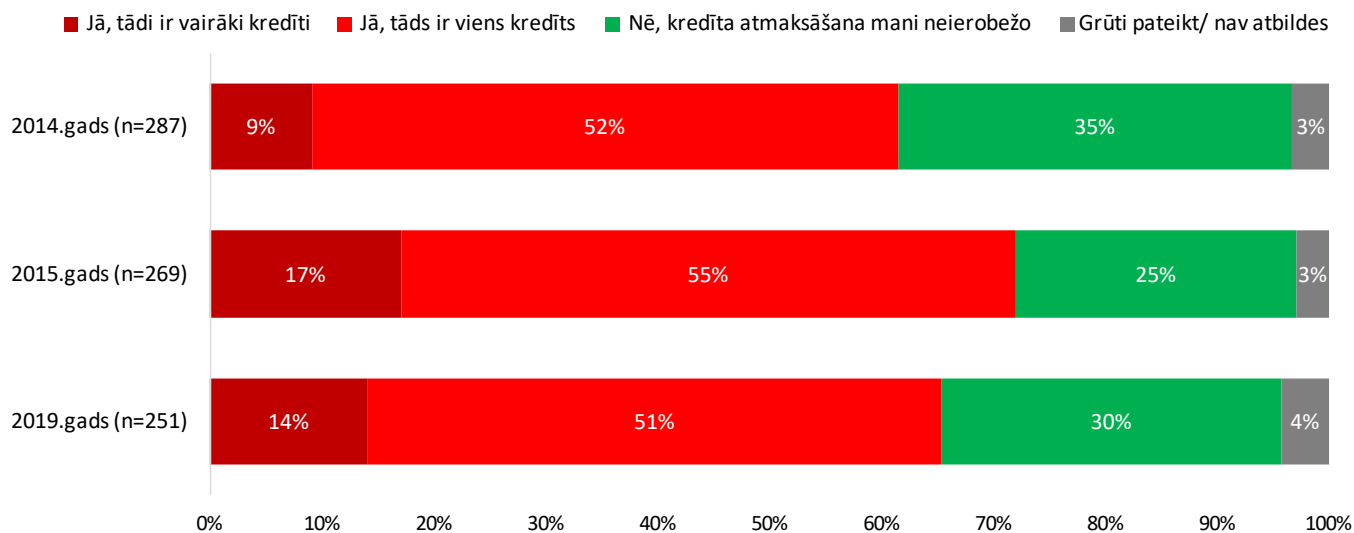
7.1. KREDĪTS, KURŠ PAŠLAIK IR JĀATMAKSĀ

Vai pašlaik Jums ir jāatmaksā kāds kredīts/-i?

7.2. KREDĪTS, KURŠ BŪTISKI IEROBEŽO

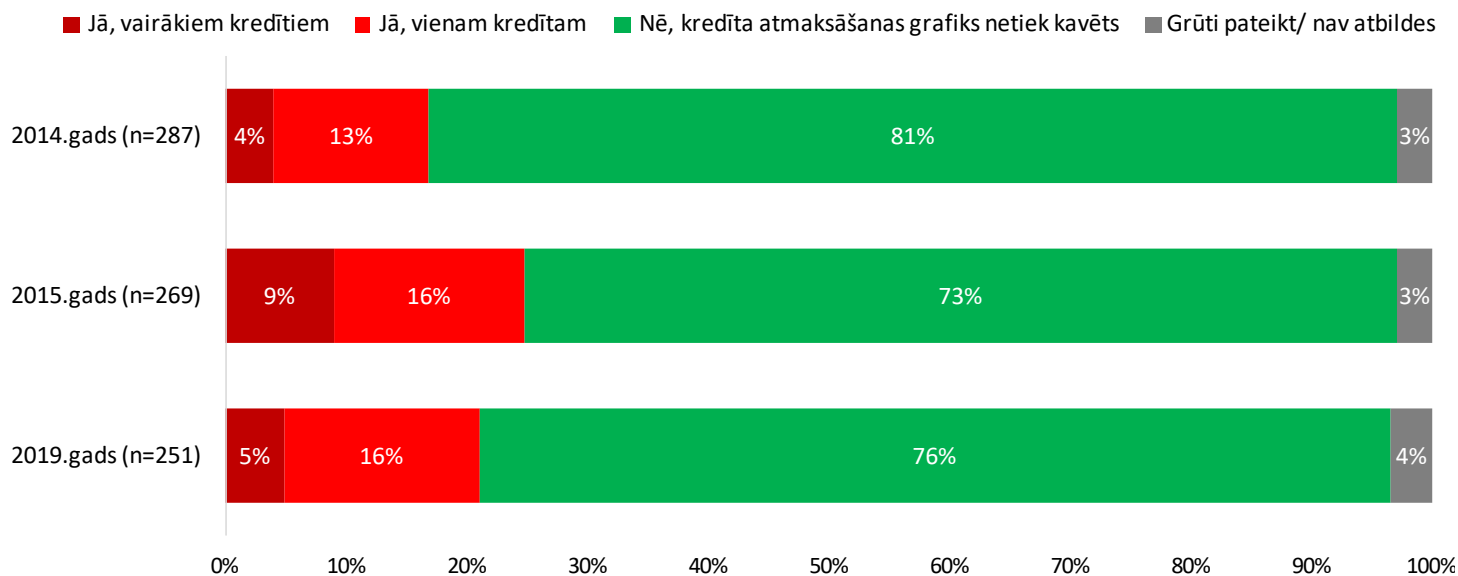
Vai Jums ir kredīti, kuru atmaksāšana Jums liek no daudz kā atteikties, būtiski ierobežo?

Bāze: respondenti, kuriem pašlaik ir jāatmaksā kredīts (skatīt n grafikā)

7.3. KREDĪTS, KURU ATMOKSAS GRAFIKI TIEK KAVĒTI

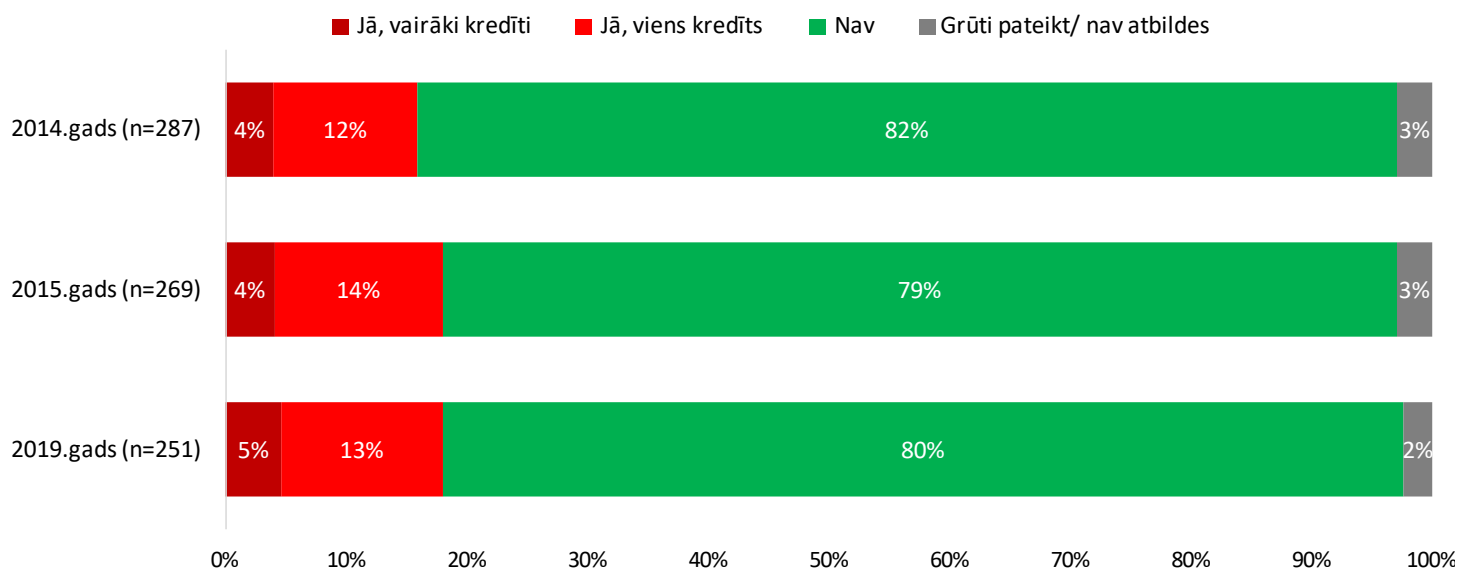
Vai Jums ir kredīti, kuru atmoksa grafiks patlaban tiek kavēts?

Bāze: respondenti, kuriem pašlaik ir jāatmaksā kredīts (skatīt n grafikā)

7.4. PĀRSTRUKTURIZĒTS KREDĪTS

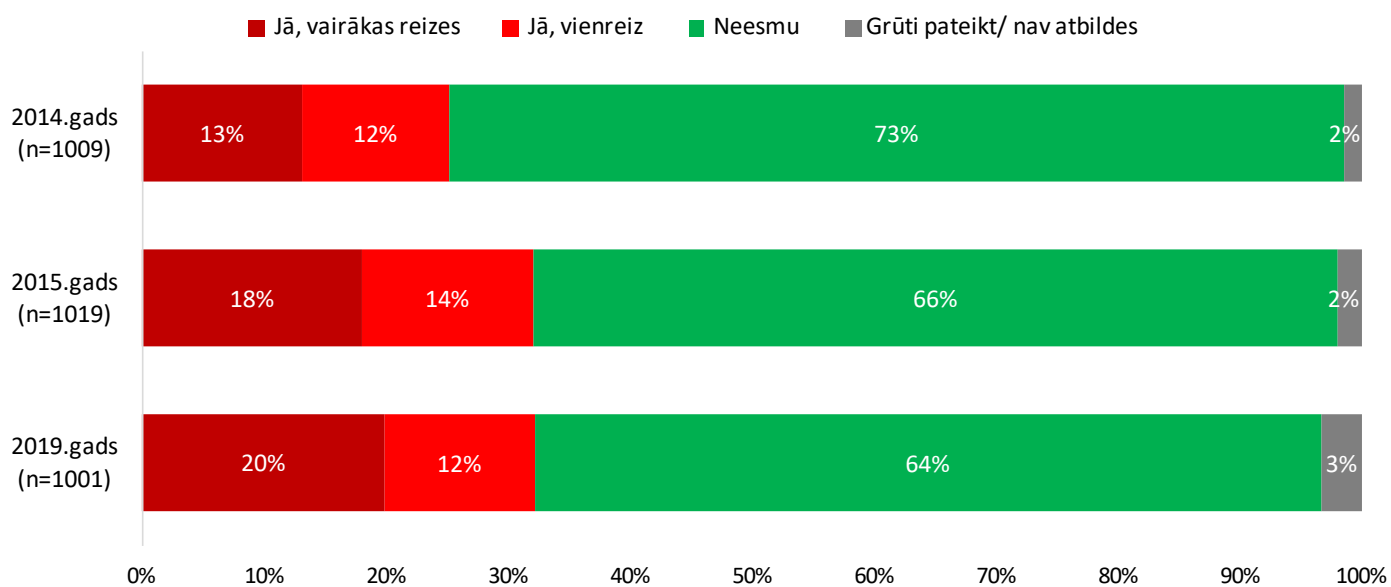
Vai Jums ir pārstrukturizēti kredīti (problemātiskie, kavētie pārvērsti jaunās saistībās)?

Bāze: respondenti, kuriem pašlaik ir jāatmaksā kredīts (skatīt n grafikā)

7.5. "ĀTRO KREDĪTU" IZMANTOŠANA

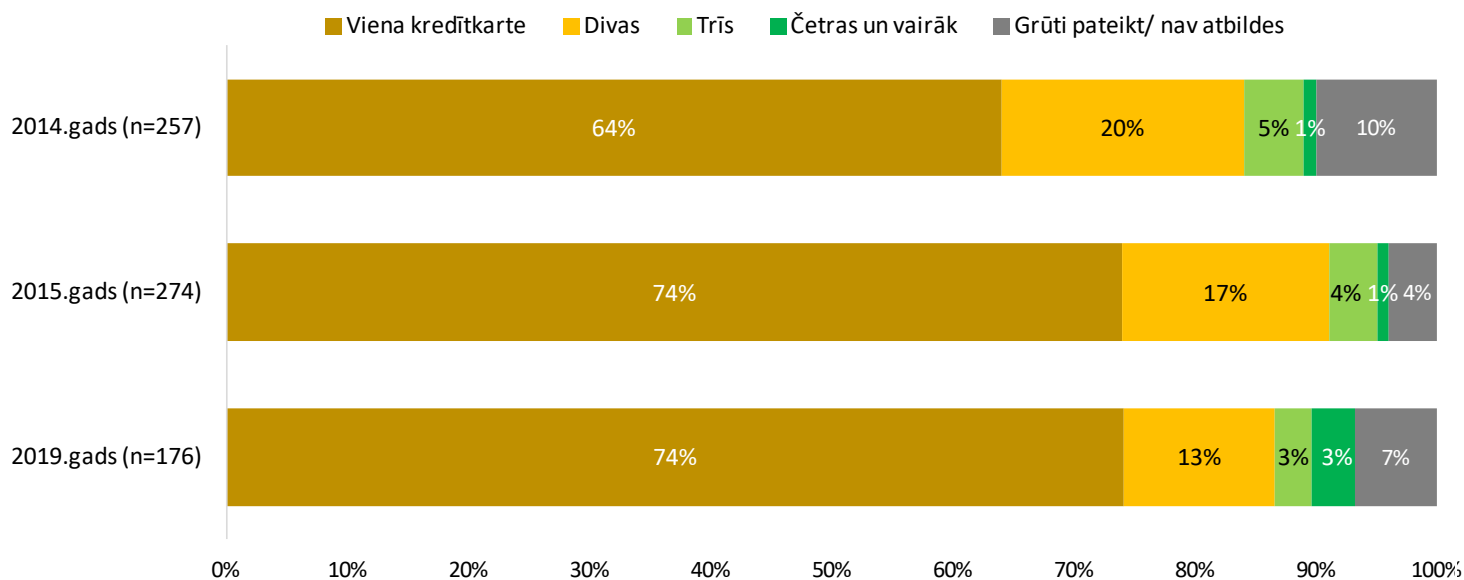
Vai jebkad esat izmantojis „ātros kredītus”?

8. KREDĪTKARTES

8.1. KREDĪTKARŠU DAUDZUMS

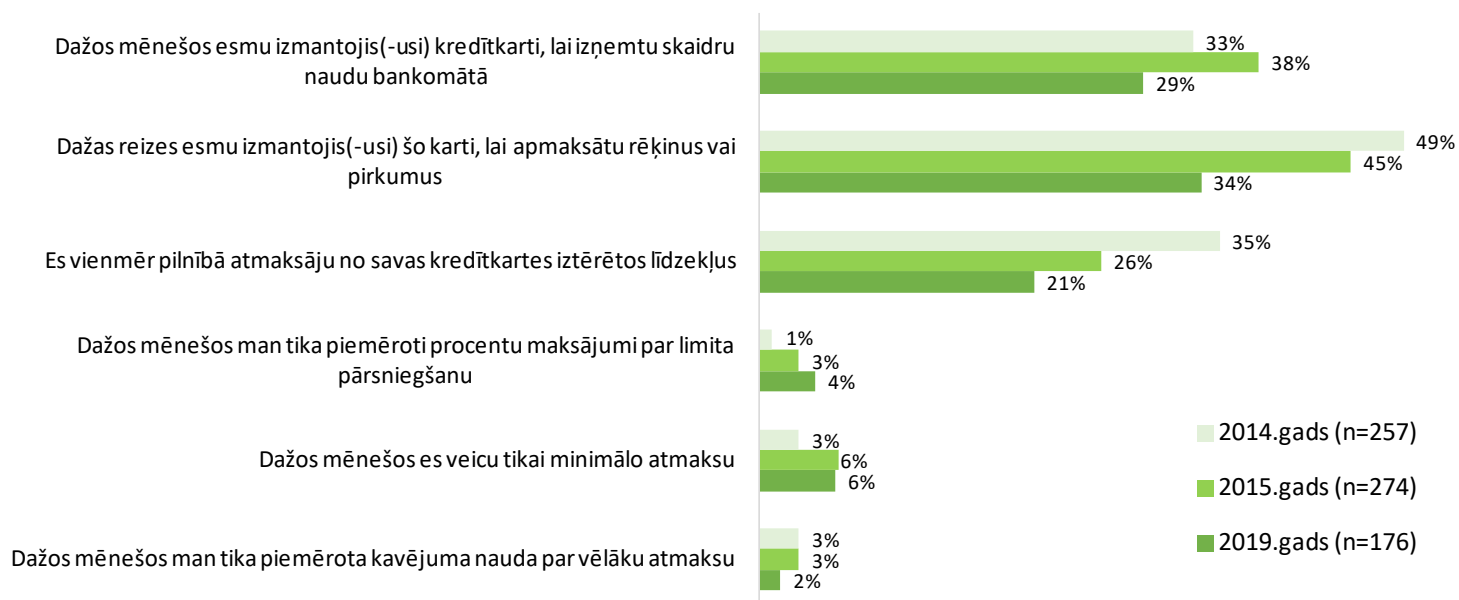
Cik daudz kredītkaršu Jums ir? Lūdzu, ieskaitiet degvielas uzpildes staciju u.c. komercuzņēmumu kredītkartes, bet ne debetkartes!

Bāze: respondenti, kuriem ir vismaz viena kredītkarte (skatīt n grafikā)

8.2. PIEREDZE AR KREDĪTKARŠU LIETOŠANU

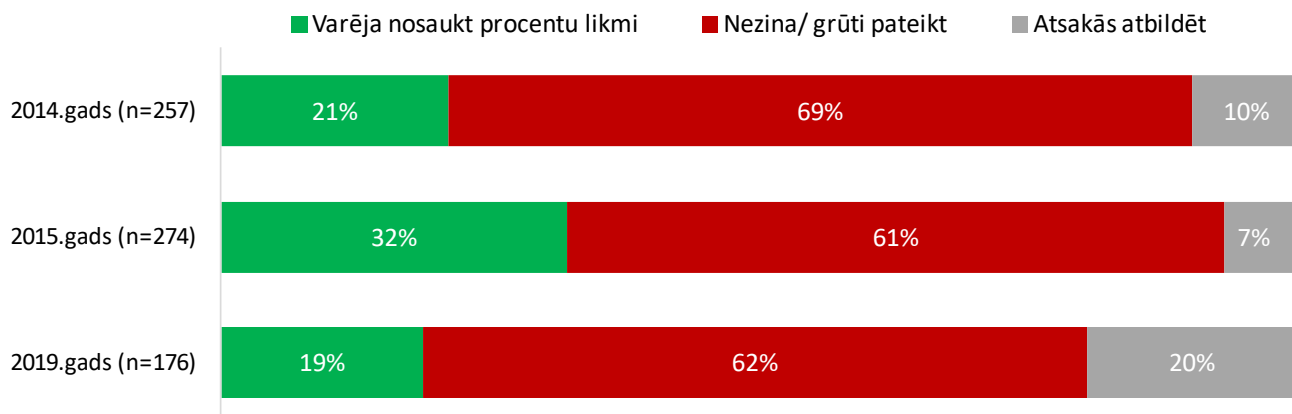
Kuri no šiem izteikumiem raksturo Jūsu pieredzi ar Jūsu kredītkartēm pēdējo 12 mēnešu laikā?

Bāze: respondenti, kuriem ir vismaz viena kredītkarte (skatīt n grafikā)
Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

8.3. ZINĀŠANAS PAR KREDĪTKARTES LĪDZEKĻU IZMANTOŠANAS PROCENTIEM

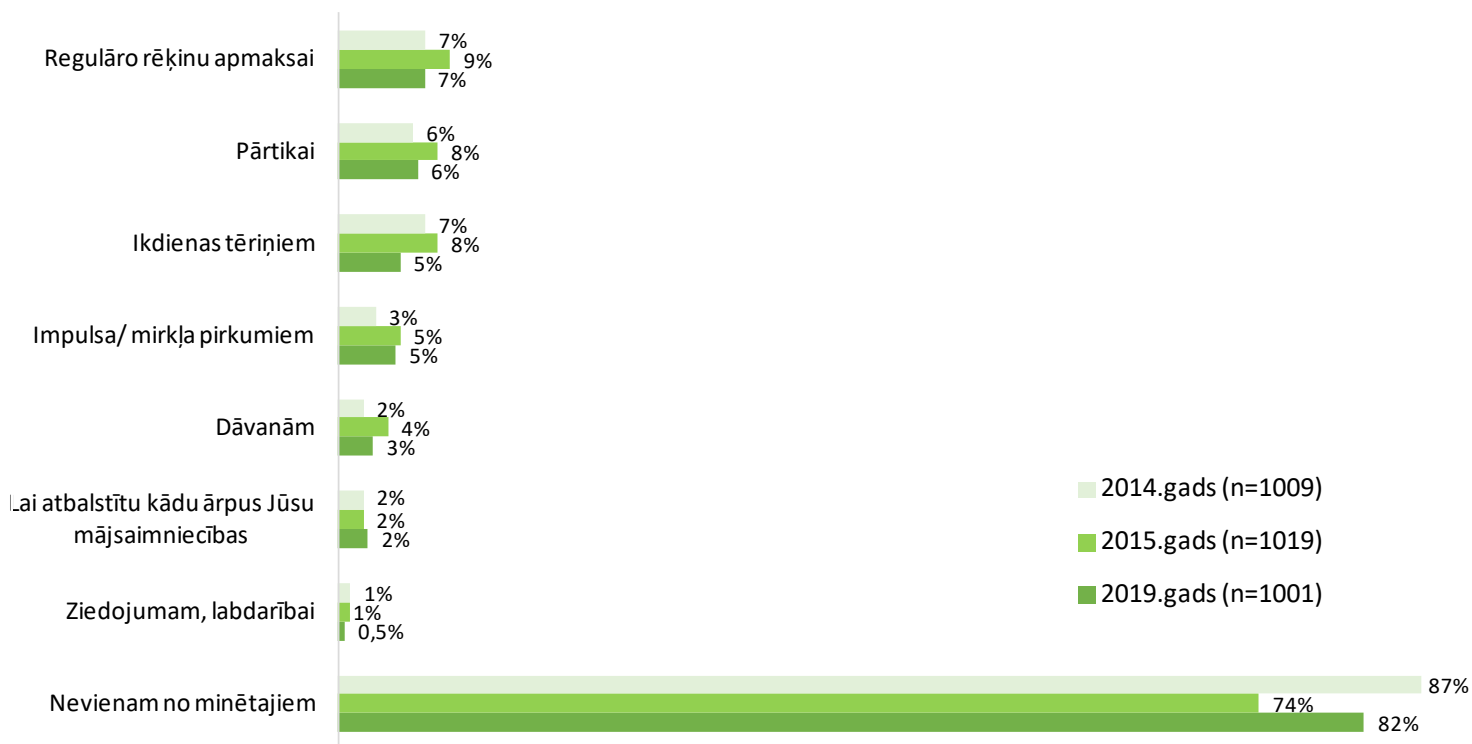
Cik lieli ir līdzekļu izmantošanas procenti Jūsu kredītkartei?

Bāze: respondenti, kuriem ir vismaz viena kredītkarte (skatīt n grafikā)

8.4. AIZŅĒMUMA IZMANTOŠANA DAŽĀDIEM NOLŪKIEM

Vai Jūs personīgi pēdējo 12 mēnešu laikā kādam no šiem nolūkiem esat izmantojis aizņēmumu (t.sk. kredītkartes līdzekļus) un maksājis par to procentus?

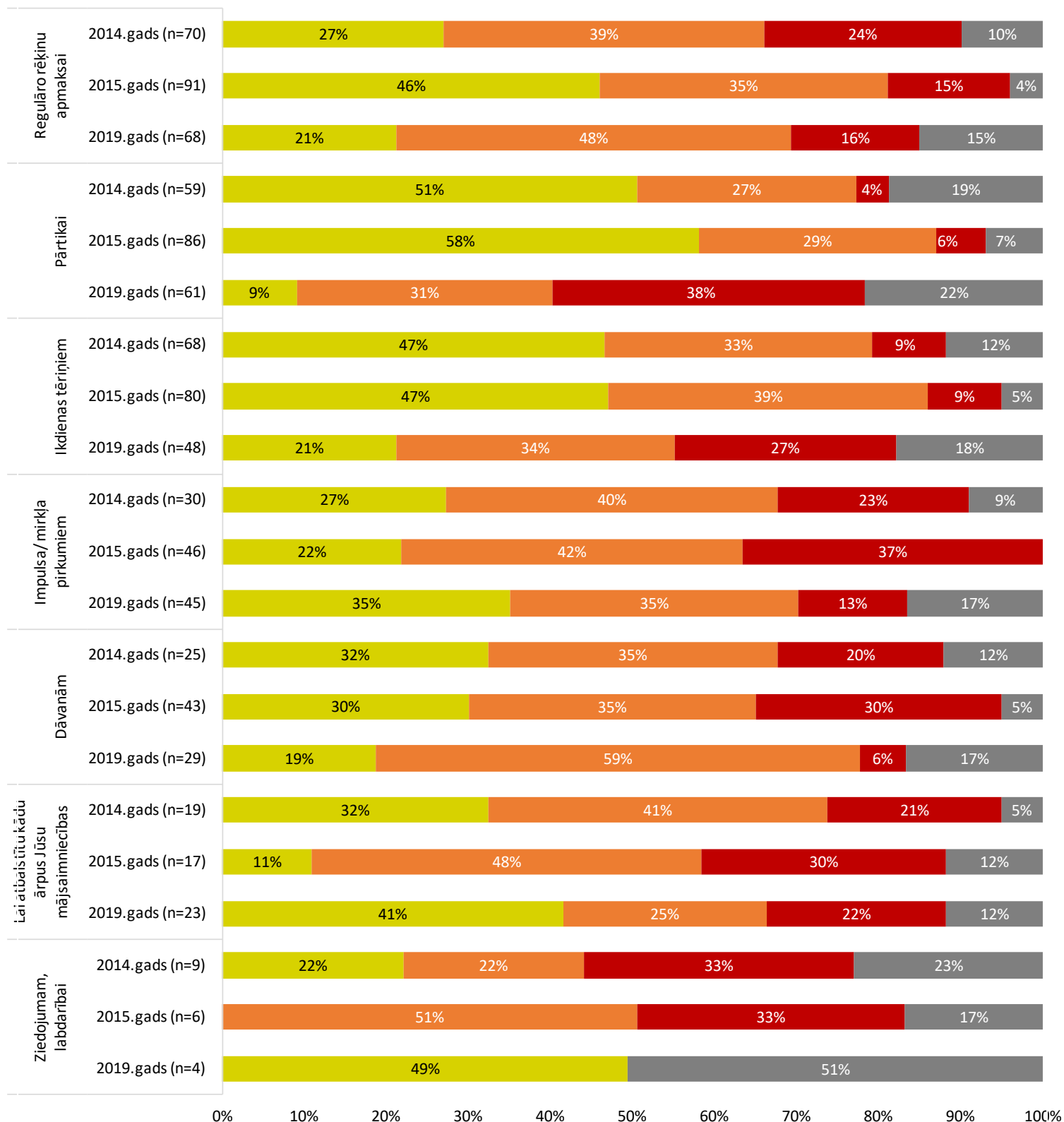

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

8.5. AIZŅĒMUMA IZMANTOŠANAS BIEŽUMS

Cik bieži pēdējos 12 mēnešos Jūs esat izmantojis aizņēmumu/ kredītkarti šiem nolūkiem?

■ Vienreiz
 ■ Vairāk nekā 1, bet mazāk nekā 5 reizes
 ■ 5 reizes un vairāk
 ■ Grūti pateikt/ nav atbildes

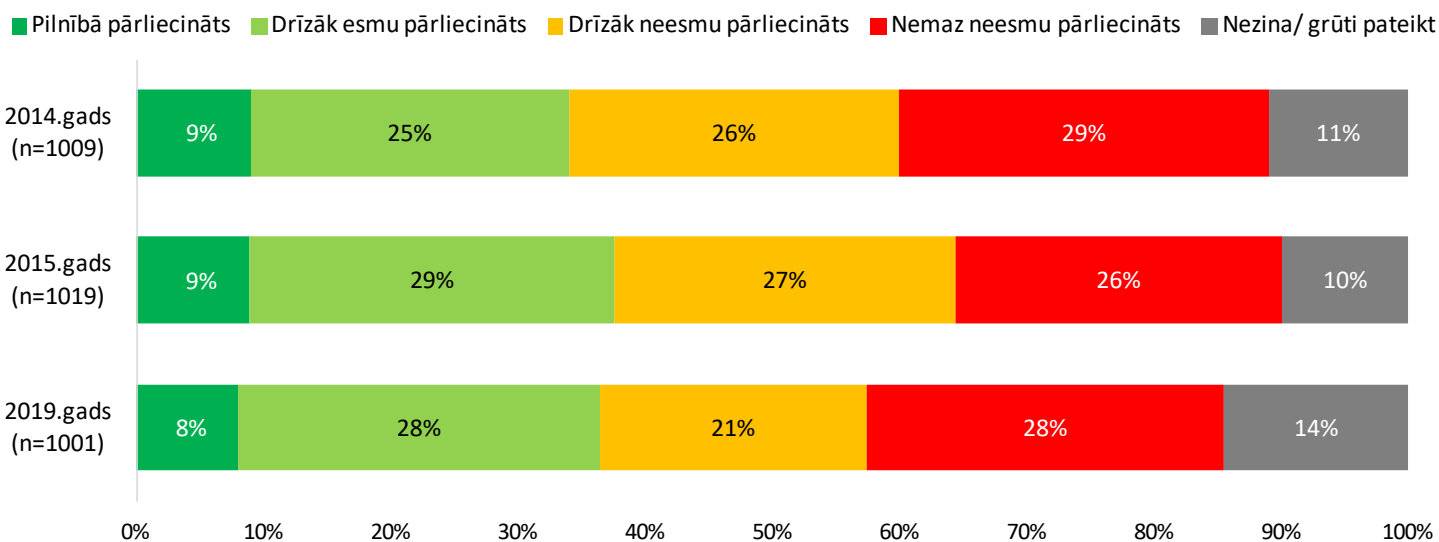

Bāze: respondenti, kuri ir izmantojuši aizņēmumu konkrētām mērķim (skatīt n grafikā)

9. INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA

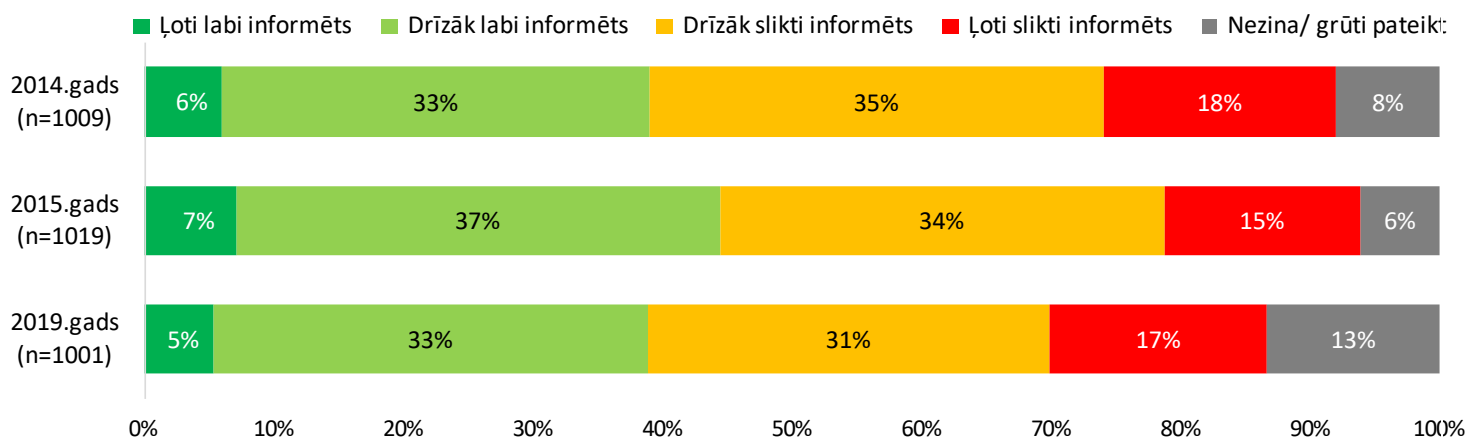
9.1. INFORMĒTĪBA PAR TO, KUR VĒRSTIES AR SŪDZĪBU PRET FINANŠU INSTITŪCIJU

Cik pārliecināts esat, ka zināt, kā un kur vērsties ar sūdzību par banku vai kādu citu finanšu institūciju?

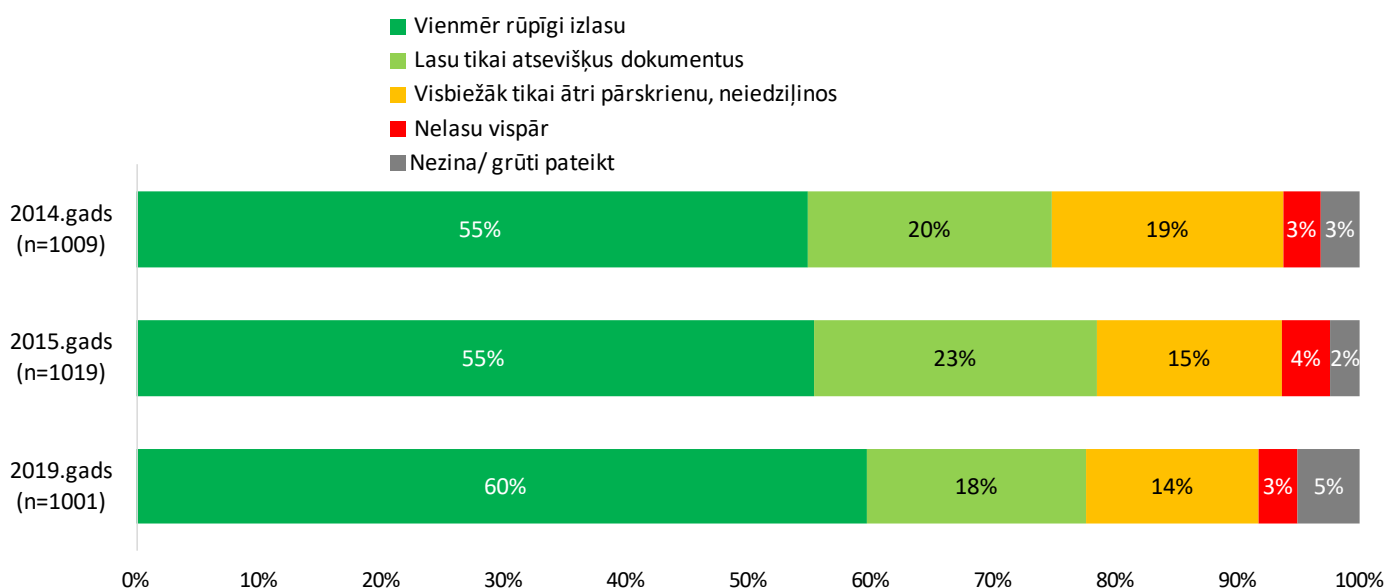
9.2. INFORMĒTĪBA PAR FINANŠU PAKALPOJUMU KRĀPNIECĪBAS UN AIZDOMĪGU DARĪJUMU PAZĪMĒM

Kā Jūs novērtētu savas zināšanas par finanšu pakalpojumu krāpniecības un aizdomīgu darījumu pazīmēm?

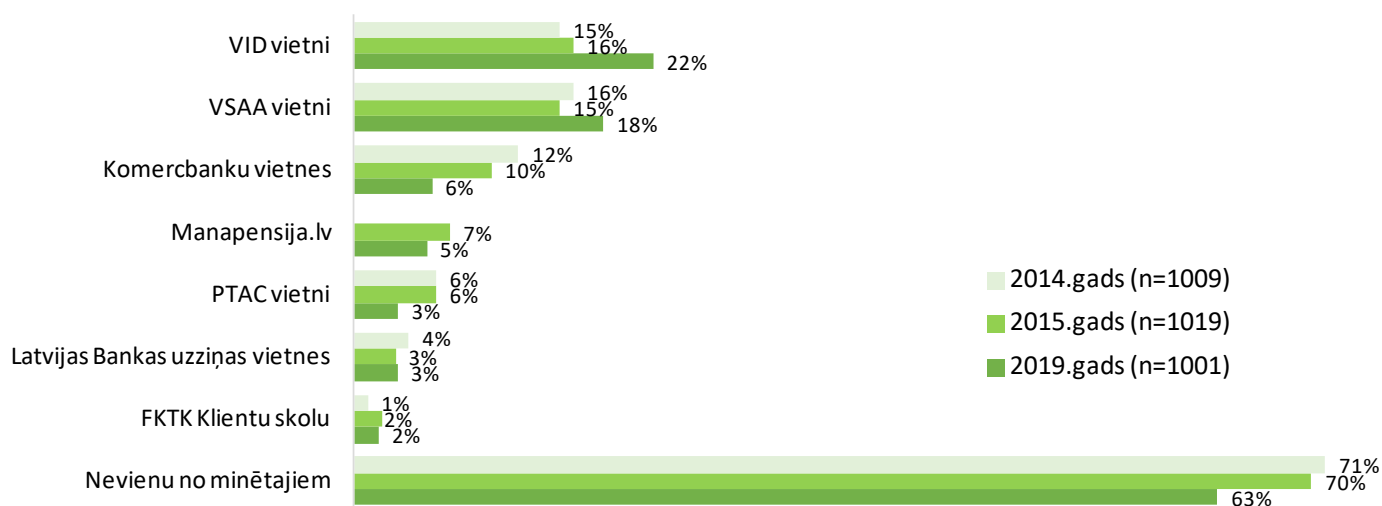
9.3. DOKUMENTU LASĪŠANA PIRMS PARAKSTĪŠANAS

Cik rūpīgi izlasāt līgumus, vienošanās u.c. dokumentus pirms parakstīšanas?

9.4. DAŽĀDU IESTĀŽU INTERNETA VIETŅU IZMANTOŠANA IZGLĪTOŠANĀS NOLŪKOS

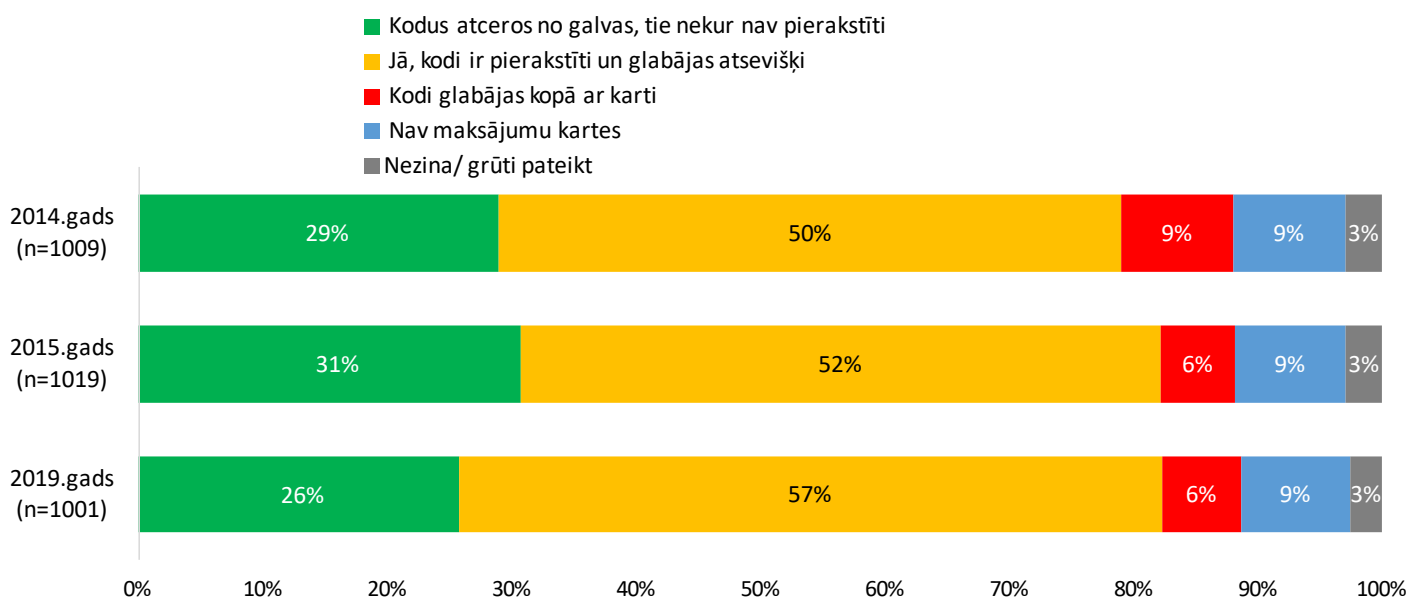
Kuras no tālākminēto iestāžu interneta vietnēm/ materiāliem Jūs esat izmantojis izglītošanās nolūkos?

Vairākatbilžu jautājums (% summa > 100)

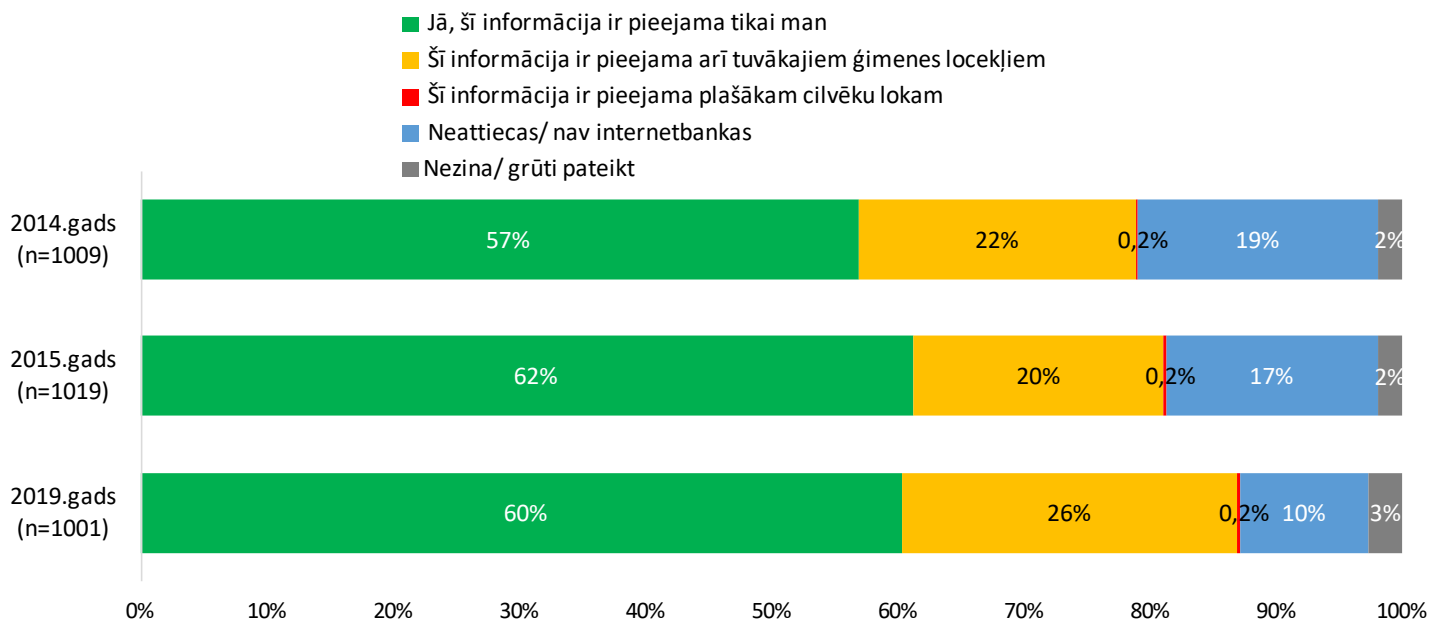
9.5. MAKSĀJUMU KARŠU PIN KODU GLABĀŠANA

Vai Jūs savas maksājumu kartes glabājat atsevišķi no to PIN kodiem?

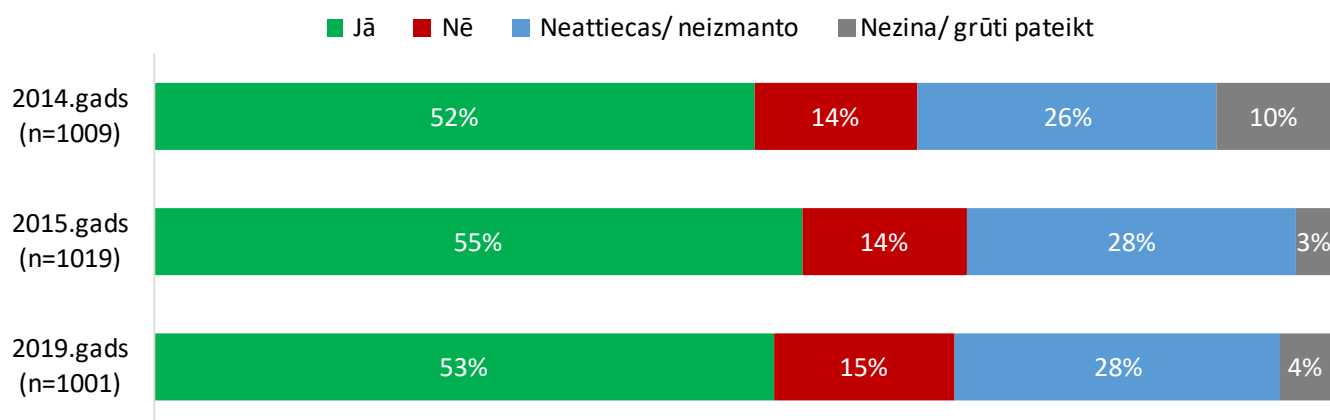
9.6. PIEEJAS DATU FINANŠU PAKALPOJUMIEM PIEEJAMĪBA

Vai turat noslēpumā savus pieejas datus finanšu pakalpojumiem internetā (kodu kartes, paroles, PIN kodus u.c.)?

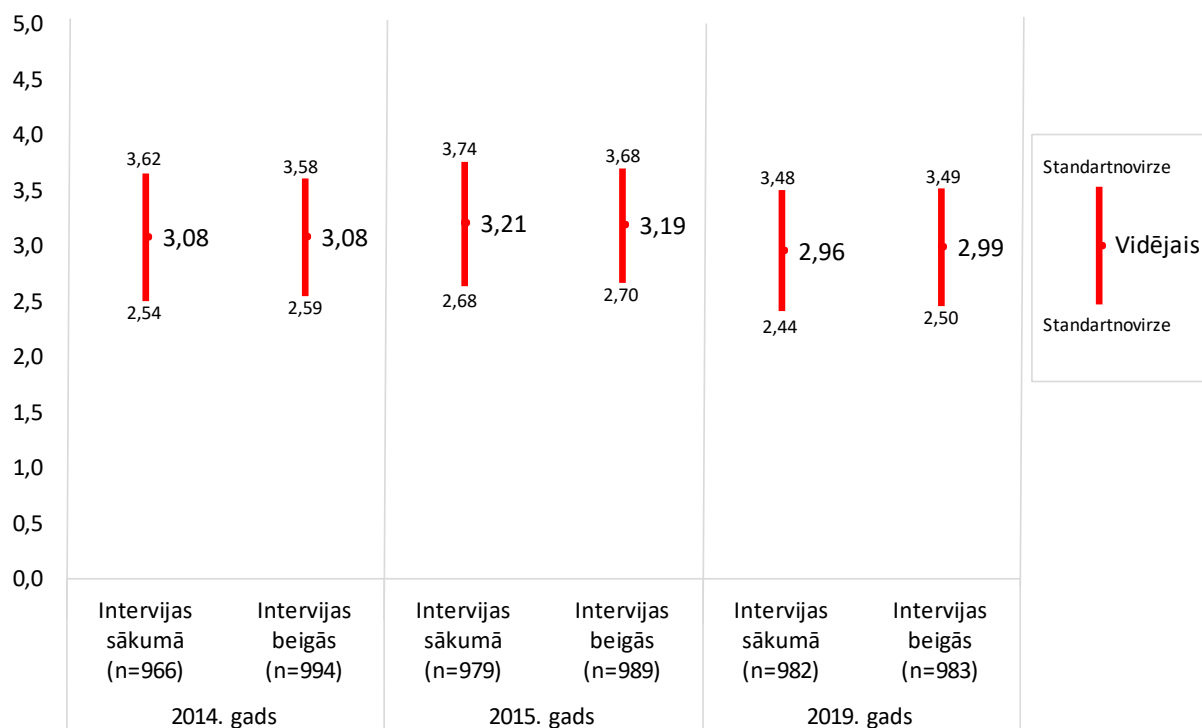
9.7. PAROLES FINANŠU PAKALPOJUMU VIETNĒM

Vai dažādās finanšu pakalpojumu interneta vietnēs izmantojat atšķirīgas paroles?

9.8. SAVU FINANŠU ZINĀŠANU NOVĒRTĒJUMS

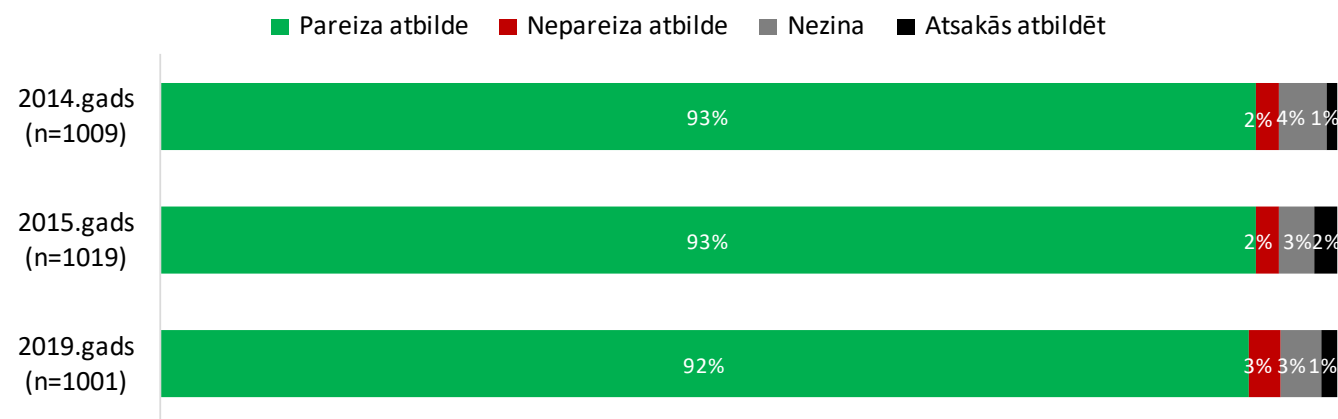
Kā Jūs novērtētu savas finanšu zināšanas skalā no 1-5, kur 1 nozīmē, ka tās ir ļoti vājas un 5, ka tās ir ļoti labas?

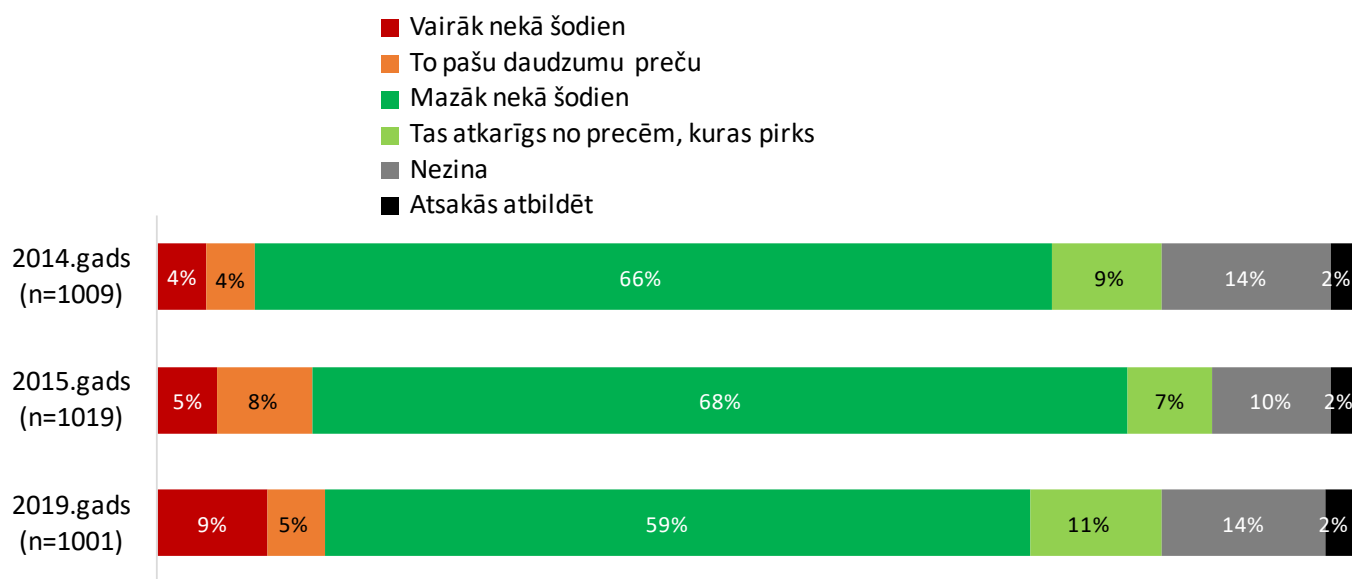
Vidējie novērtējumi un standartnovirzes. Bāze: respondenti, kas snieguši novērtējumus konkrētajam apgalvojumam

10. UZDEVUMI

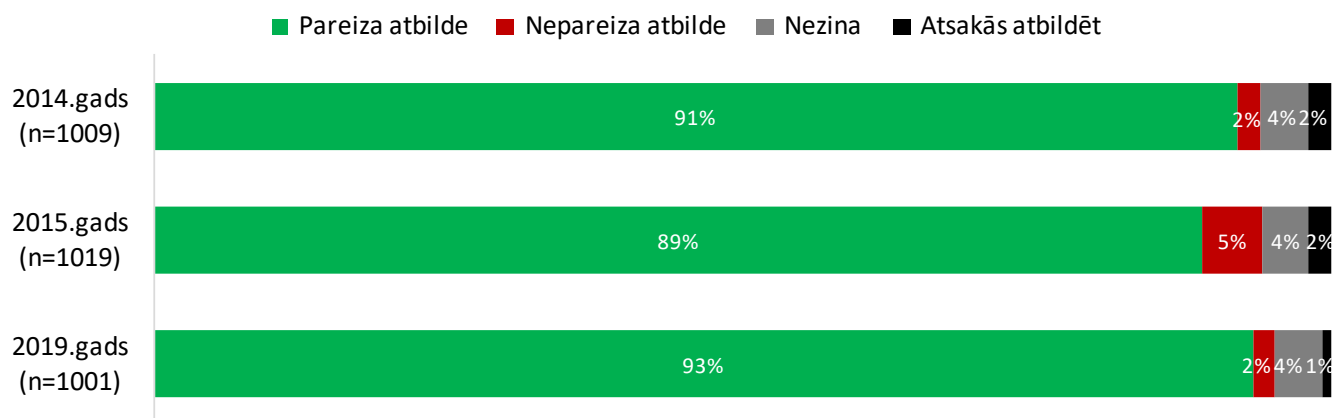
Iedomājieties, ka 5 "brāļiem" tiek uzdāvināti 1000 EUR. Cik saņems katrs no brāļiem, ja šī nauda tiks vienlīdzīgi sadalīta?

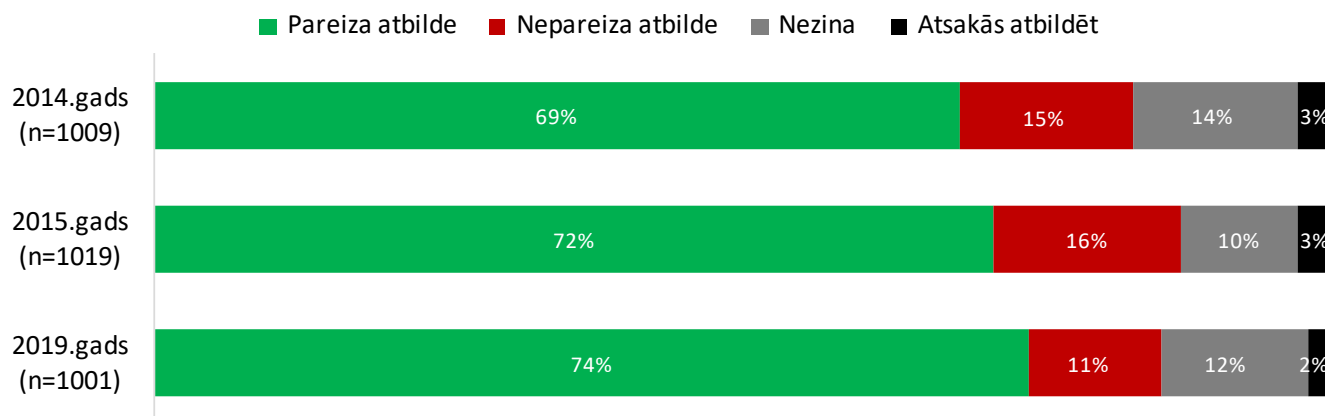
Tagad iedomājieties, ka brāļiem ir jāgaida vesels gads, lai saņemtu savu daļu, un inflācija šajā laikā ir 3%. Cik daudz katrs no viņiem varēs nopirkt par šo naudu pēc gada?

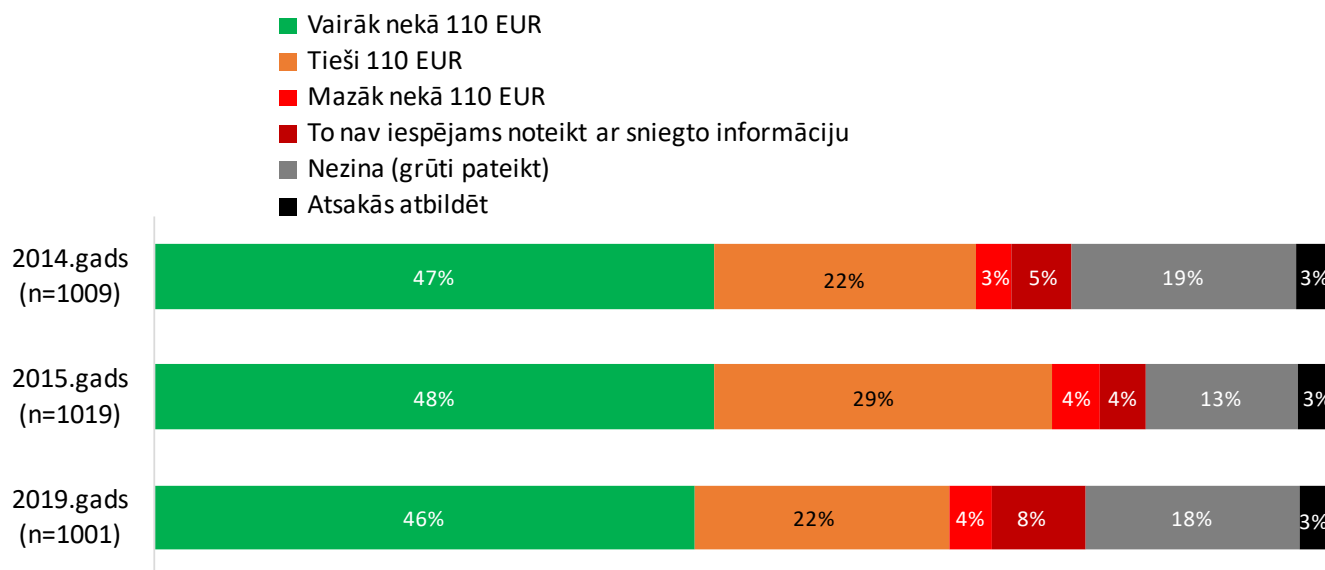
Jūs aizdodat draugam 25 EUR un viņš Jums nākamajā dienā atdod atpakaļ 25 EUR. Cik lielu procentu viņš ir samaksājis par šo aizdevumu?

Pieņemiet, ka esat noguldījis krājkontā (bez papildu izmaksām) 100 EUR ar garantētu ienesīguma procentu 2% gadā. Turpmāk Jūs neveicat iemaksas šajā kontā un arī neizņemat šo naudu. Cik daudz naudas būs kontā pirmā gada beigās, kad tur tiks ieskaitīti nopelnītie procenti?

Cik daudz naudas būs šajā kontā pēc 5 gadiem?

APTAUJAS ANKETA

Q1. Kā Jūs novērtētu savas finanšu zināšanas skalā no 1-5, kur 1 nozīmē, ka tās ir ļoti vājas un 5, ka tās ir ļoti labas? Viena atbilde

1 (Ļoti vājas)	2	3	4	5 (Ļoti labas)	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	2	3	4	5	97	99

Q2a. Vai esat dzirdējis/-usi par kādu no šiem finanšu pakalpojumiem? Iespējamās vairākas atbildes

Q2b. un Q2c. uzdot par pakalpojumiem, par kuriem respondents ir dzirdējis, ir atzīmēti Q2a.

Q2b. Kurus no šiem finanšu pakalpojumiem Jūs pašlaik izmantojat (atsevišķi vai kopā ar kādu citu pakalpojumu)? Iespējamās vairākas atbildes

Q2c. Par kuru finanšu pakalpojumu lietošanu (atsevišķi vai kopā ar kādu citu pakalpojumu) Jūs esat pieņēmis/-usi lēmumu pēdējo divu gadu laikā, neatkarīgi no tā, vai Jūs to joprojām izmantojat, neskaitot pakalpojumus, kas tiek atjaunoti automatiski? Iespējamās vairākas atbildes

	Q2a	Q2b	Q2c
Konts bankā	1	1	1
Bankas maksājumu/norēķinu karte	2	2	2
Kredītkarte	3	3	3
Bezkontakta bankas maksājumu karte	4	4	4
Bezkontakta maksājumu lietotne viedtālrunī	5	5	5
Internetbanka	6	6	6
Bankas mobilā lietotne viedtālrunī (maksājumu apstiprināšana, konta pārskats u.c.)	7	7	7
Zibmaksājumi (ātrie starpbanku maksājumi e-vidē)	8	8	8
Depozīts (noguldījums)	9	9	9
Krājkonts	10	10	10
Privātais pensiju fonds (pensiju sistēmas 3.līmenis)	11	11	11
Kredīts, kuram nav nodrošinājuma (patēriņa kredīts, overdrafts, kredītlīnija)	12	12	12
Kredīts, kura nodrošinājums ir kāds īpašums	13	13	13
Studiju kredīts	14	14	14
Līzings	15	15	15
„Ātrais kredīts”	16	16	16
Hipotekārais kredīts, kura nodrošinājums ir kāds īpašums	17	17	17
Īpašuma apdrošināšana	18	18	18
Nelaimes gadījumu apdrošināšana	19	19	19
Autoīpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšana (OCTA)	20	20	20
Automašīnu apdrošināšana (KASKO)	21	21	21
Civiltiesiskās atbildības apdrošināšana (CTA)	22	22	22
Veselības apdrošināšana (t.sk., arī darba devēja nodrošināta)	23	23	23
Dzīvības apdrošināšana	24	24	24
Dzīvības apdrošināšana ar uzkrājumu	25	25	25
Akcijas un kapitāla daļas	26	26	26
Krājobligācijas jeb valsts parādzīmes	27	27	27
Citas obligācijas	28	28	28
Ieguldījumu fondi (t.sk. ārvalstu)	29	29	29
Ieguldījumu pakalpojumi (t.sk. Forex, strukturētie ieguldījumi u.c.)	30	30	30
Mobilo norēķinu lietotājkonts (piem., norēķiniem par autostāvvietu)	31	31	31
Pakalpojumu priekšapmaksas karte (degvielas uzpildes, taksometru pakalpojumu u.c. kartes)	32	32	32
Virtuālā valūta (piem., Bitcoin)	33	33	33
Nezina/ grūti pateikt (šeit un turpmāk nelasīt)	97		
Atsakās atbildēt (šeit un turpmāk nelasīt)	99		
Neko nav dzirdējis/-usi par nevienu kategoriju (šeit un turpmāk nelasīt)	98		

Kartīte Q3

Q3. uzdot par pakalpojumiem, kas atzīmēti Q2c., neskaitot citas obligācijas (kods 24). Ja Q2c. nav atzīmēts neviens pakalpojums, Q3. uzdot par pakalpojumiem, kas atzīmēti Q2b., neskaitot citas obligācijas (kods 24).

Q3. Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem visprecīzāk raksturo veidu, kā Jūs izvēlējāties (ievietot Q2c. vai Q2b. atzīmēto pakalpojuma nosaukumu)? Viena atbilde rindīnā

		Pirms lēmuma pieņemšanas es apsvēru vairākus dažādu uzņēmumu piedāvājumus	Es apsvēru vairākus viena uzņēmuma piedāvājumus	Es neapsvēru citas alternatīvas un arī tās nemeklēju	Lai gan es meklēju citas alternatīvas, es neatradu citus piedāvājumus	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	kontu bankā	1		3	4	97	99
2	bankas maksājumu/ norēķinu karti	1	2	3	4	97	99
3	kredītkarti	1	2	3	4	97	99
4	bezkontakta bankas maksājumu karti	1	2	3	4	97	99
5	bezkontakta maksājumu lietotni viedtālrunī	1	2	3	4	97	99
6	internetbanku	1	2	3	4	97	99
7	bankas mobilo lietotni viedtālrunī (maksājumu apstiprināšana, konta pārskats u.c.)	1	2	3	4	97	99
8	zibmaksājumus (ātros starpbanku maksājumus e-vidē)	1		3	4	97	99
9	depozītu (noguldījumu)	1	2	3	4	97	99
10	krājkontu	1		3	4	97	99
11	privāto pensiju fondu (pensiju sistēmas 3.līmeni)	1	2	3	4	97	99
12	kredītu, kuram nav nodrošinājuma (patēriņa kredīts, overdrafts, kredītlīnija)	1	2	3	4	97	99
13	kredītu, kura nodrošinājums ir kāds īpašums	1	2	3	4	97	99
14	studiju kredītu	1	2	3	4	97	99
15	līzingu	1	2	3	4	97	99
16	„ātro kredītu”	1	2	3	4	97	99
17	hipotekāro kredītu, kura nodrošinājums ir kāds īpašums	1	2	3	4	97	99
18	īpašuma apdrošināšanu	1	2	3	4	97	99
19	nelaimes gadījumu apdrošināšanu	1	2	3	4	97	99
20	autoīpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšanu (OCTA)	1	2	3	4	97	99
21	automašīnu apdrošināšanu (KASKO)	1	2	3	4	97	99
22	civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (CTA)	1	2	3	4	97	99
23	veselības apdrošināšanu	1	2	3	4	97	99
24	dzīvības apdrošināšanu	1	2	3	4	97	99
25	dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājumu	1	2	3	4	97	99
26	akcijas un kapitāla daļas	1	2	3	4	97	99
27	krājobligācijas jeb valsts parādzīmes	1	2	3	4	97	99
28	citas obligācijas	1	2	3	4	97	99
29	ieguldījumu fondu (t.sk. ārvalstu)	1	2	3	4	97	99
30	ieguldījumu pakalpojumu (t.sk. Forex, strukturētie ieguldījumi u.c.)	1	2	3	4	97	99
31	mobilo norēķinu lietotājkontu (piem., norēķiniem par autostāvvietu)	1	2	3	4	97	99
32	pakalpojumu priekšapmaksas karti (degvielas uzpildes, taksometru pakalpojumu u.c. kartes)	1	2	3	4	97	99
33	virtuālo valūtu (piem., Bitcoin)	1	2	3	4	97	99

Q4. uzdot respondentiem, kuriem Q2c. atzīmēts vismaz viens pakalpojums

Q4. Jūsaprāt, kuri no informācijas avotiem visvairāk ietekmēja Jūsu lēmumu par pakalpojuma/-u izvēli?

Atbilžu variantus sākumā nelasīt, ja respondents nevar atbildēt pats, nolasīt sarakstu (nelasīt kategoriju virsrakstus ar LIELAJIEM BURTĪEM). Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

INFORMĀCIJA PAR KONKRĒTO PRODUKTU	
Pa pastu saņemtā informācija	1
Filiālē saņemtā informācija	2
Internetā atrastā informācija par konkrēto pakalpojumu	3
Informācija no uzņēmuma, kas piedāvā konkrēto pakalpojumu, pārdošanas personāla	4
LABĀKĀ PIRKUMA IETEIKUMI	
Labākā pirkuma (<i>best-buy</i>) salīdzinājuma tabulas laikrakstu/ žurnālu finanšu ziņās	5
Internetā atrastā informācija par labāko pirkumu (<i>best-buy</i>)	6
Specializētie žurnāli/ publikācijas	7
Neatkarīga finanšu eksperta vai māklera/ aģenta ieteikumi	8
VISPĀRĒJI IETEIKUMI	
Draugu/ radnieku ieteikumi, kuri nestrādā finanšu pakalpojumu nozarē	9
Draugu/ radnieku ieteikumi, kuri strādā finanšu pakalpojumu nozarē	10
Darba devēja ieteikumi	11
MASU MEDIJI	
Raksti laikrakstos	12
TV vai radio pārraides	13
Informācija interneta portālos	14
Sociālie tīkli	15
REKLĀMAS	
Reklāmas laikrakstos	16
Reklāmas TV	17
Reklāmas internetā	18
Reklāmas citur	19
CITS	
Paša/-s iepriekšējā pieredze	20
Cits informācijas avots	21
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Uzdot visiem!

Q5. Domājot par finanšu piedāvājumiem un pakalpojumiem kopumā, vai Jūs pēdējo 2 gadu laikā esat piedzīvojis/-usi kādu no šīm situācijām? Nolasīt visus atbilžu variantus. Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

Esmu veicis/ veikusi finanšu investīcijas, kas vēlāk izrādījās bezvērtīgas, piemēram, investīcijas finanšu piramīdās	1
Esmu nejauši izpaudis/-usi ar savām personīgajām finansēm saistītu informāciju, atbildot uz e-pastu vai telefona zvanu, kas vēlāk izrādījās viltots (piemēram, atklāju savus internetbankas pieejas datus)	2
Esmu atklājis/-usi, ka kāds nelikumīgi, bez manas atļaujas ir izmantojis manas maksājuma kartes datus, lai maksātu par precēm/ pakalpojumiem	3
Ne ar vienu no minētajām	4
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Kartīte Q6 (skala)

Izteikumu rotācija, t.i., pirmajā intervijā izteikumus lasīt no sākuma līdz beigām, otrajā - no beigām līdz sākumam, trešajā - atkal no sākuma līdz beigām utt.

Q6. Tagad es nolasīšu vairākus apgalvojumus par attieksmi pret finansēm. Lūdzu, novērtējiet, cik lielā mērā Jūs personīgi piekrītat katram no šiem apgalvojumiem, izmantojot 5-punktu skalu, kur 1 nozīmē, ka Jūs nemaz nepiekrītat un 5 – ka pilnībā piekrītat apgalvojumam! Viena atbilde rindīnā

		1 (nemaz nepiekrītu)	2	3	4	5 (pilnībā piekrītu)	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt	Neattiecas uz respondentu
1	Pirms es kaut ko pārku, es rūpīgi apsveru, vai varu to atļauties pirkt	1	2	3	4	5	97	99	
2	Labāk ar tukšu vēderu gulēt iet, nekā ar parādiem piecelties	1	2	3	4	5	97	99	
3	Es vairāk dzīvoju šodienai un ļauju rītdienai pašai par sevi parūpēties	1	2	3	4	5	97	99	
4	Man šķiet, ka ir svarīgi naudu krāt tālāku mērķu sasniegšanai	1	2	3	4	5	97	99	
5	Es maksāju savus rēķinus laikā	1	2	3	4	5	97	99	98
6	Esmu gatavs/-a riskēt ar daļu savas naudas, kad veidoju uzkrājumus vai ieguldu to	1	2	3	4	5	97	99	98
7	Veidot finanšu uzkrājumus nav vērts, jo banku un finanšu jomas nākotne ir neparedzama, uzkrāto itīn viegli var zaudēt	1	2	3	4	5	97	99	
8	Es rūpīgi uzmanu/ kontrolēju visus savus finanšu darījumus	1	2	3	4	5	97	99	
9	Es esmu noteicis/-kusi savus ilgtermiņa finanšu mērķus un cenšos tos sasniegt	1	2	3	4	5	97	99	
10	Es gūstu lielāku labsajūtu tērējot naudu, nevis uzkrājot to	1	2	3	4	5	97	99	
11	Mana finansiālā situācija ierobežo manas iespējas nodarboties ar to, kas man ir svarīgs	1	2	3	4	5	97	99	
12	Man šobrīd ir pārāk daudz parādu	1	2	3	4	5	97	99	

Atbildot uz nākamajiem jautājumiem, lūdzu, ņemiet vērā, ka tie attiecas konkrēti uz Jums, nevis uz Jūsu mājsaimniecību. Ja nepieciešams, atgādiniet respondentam par konfidencialitāti.

Q7. Vai pēdējos 12 mēnešos ir bijis tā, ka Jūsu ienākumu nav pieticis, lai segtu ikdienas dzīvei nepieciešamos regulāros izdevumus? Viena atbilde

Jā	1	Uzdot Q8. jaut.
Nē	2	
Nav personīgo ienākumu	3	Pāriet pie Q9. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q8. uzdot, ja Q7. atbildēts „Jā” (atzīmēts kods „1”)

Q8. Ko Jūs darījāt pēdējo reizi, kad "nesavilkāt galus kopā"? Iespējamās vairākas atbildes INTERVĒTĀJ! Uzdodiet papildus jautājumus, piemēram: „Vai darījāt vēl ko?”

Nelasiet atbilžu variantus, bet varat sniegt piemērus

ESOSIE RESURSI	
Izņēmu daļu savu uzkrājumu vai pārskaitīju uzkrājumus norēķinu kontā	1
Samazināju tēriņus, iztiku bez trūkstošajiem līdzekļiem	2
Pārdevu kaut ko, kas pieder man	3
RESURSU RADĪŠANA	
Vairāk strādāju, nopelnīju papildu līdzekļus	4
AIZŅEMŠANĀS, IZMANTOJOT ESOŠOS KONTAKTUS VAI RESURSUS	
Aizņemos pārtiku/naudu no ģimenes vai draugiem	5
Nēmu pārtiku un preces uz kredīta no tirgotāja	6
Aizņemos no darba devēja avansā	7
Iekļāju lombardā kaut ko, kas man pieder	8
Paņēmu kredītu pret savu uzkrājumu ķīlu	9
Aizņemos no sava hipotekāra kredīta atmaksas konta	10
AIZŅEMŠANĀS NO ESOŠAS KREDĪTLĪNIJAS	
Izmantoju iepriekš apstiprinātu overdraftu vai kredītlīniju	11
Izmantoju kredītkartes līdzekļus, lai nopirktu pārtiku/ samaksātu rēķinus	12
JAUNA KREDĪTDEVEJA IZMANTOŠANA	
Paņēmu kredītu no finanšu pakalpojumu sniedzēja (bankas vai krājaizdevumu sabiedrības)	13
Paņēmu „ātro kredītu”	14
Paņēmu kredītu no neoficiāla aizdevēja	15
KAVĒT/ PĀRSNIEGT IEPRIEKŠ NOTEIKTU SAMAKSAS APJOMU	
Pārsniedzu overdraftu	16
Kavēju rēķinu apmaksu	17
CITS	
Cita atbilde	18
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Uzdot visiem!

Q9. Ja personīgi Jums šodien uzrastos neplānoti un lieli izdevumi – vienādi ar Jūsu personīgajiem mēneša ienākumiem – vai Jūs būtu spējīgs/-a tos segt bez naudas aizņemšanās vai, piemēram, draugu/ radnieku palīdzības?

Jā	1
Nē	2
Nezina/ grūti pateikt	97
Neattiecas uz respondentu	98
Atsakās atbildēt	99

Q10. Vai pēdējos 12 mēnešos esat personīgi uzkrājis/-usi naudu kādā no tālāk minētajiem veidiem, neatkarīgi no tā, vai Jums pašlaik vēl ir uzkrājumi? Iespējamās vairākas atbildes

Izteikumu rotācija, t.i., pirmajā intervijā izteikumus lasīt no sākuma līdz beigām, otrajā - no beigām līdz sākumam, trešajā - atkal no sākuma līdz beigām utt.

Skaidra nauda mājās vai naudasmakā	1
Vairāk līdzekļu bankas kontā	2
Iemaksas krājkontā	3
Naudas iedošana ģimenei uzkrājumu veidošanai Jūsu vārdā	4
Uzkrājums kādā pašpalīdzības kasē	5
Finanšu instrumenti (obligācijas, kapitāla daļas, akcijas, trasta investīcijas, bet ne pensiju fondi)	6
Ieguldījumi nekustamajos īpašumos, zemes iegāde	7
Dārglietas vai senlietas	8
Mākslas darbi	9
Ekskluzīvas lietas (retro auto u.tml.)	10
Investīciju zelts (monētas, stieņi)	11
Kriptoalūtas	12
Cits veids (pārskaitījumi, mājlopu vai īpašuma iegāde)	13
Neesmu veidojis/-usi uzkrājumus/ nav naudas uzkrājumu veidošanai	14
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Kartīte Q11

Q11. Ja Jūs/ Jūsu mājsaimniecība zaudētu savu galveno ienākumu avotu, cik ilgi Jūs spētu segt savus izdzīvošanas izdevumus no saviem uzkrājumiem bez aizņemšanās? Lūdzam, šeit neņemt vērā arī bezdarbnieka pabalstu vai situācijas, kad Jūs kāds uzturētu (piem., laulātais, vecāki utt.). Viena atbilde INTERVĒTĀJ! Ja respondentam nav personīgo ienākumu, jautājumu uzdot par mājsaimniecības ienākumiem!

Mazāk nekā nedēļu	1
Vismaz nedēļu, bet ne 1 mēnesi	2
Vismaz 1 mēnesi, bet ne 3 mēnešus	3
Vismaz 3 mēnešus, bet ne 6 mēnešus	4
6 mēnešus un vairāk	5
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Nākamie jautājumi tiks uzdoti uzdevumu veidā. Tie nav domāti, lai Jūs piemūļotu. Tāpēc, ja Jums šķiet, ka zināt pareizo atbildi, tā visdrīzāk arī ir. Ja nezināt atbildi, tā arī sakiet.

INTERVĒTĀJ! Respondents NEDRĪKST izmantot palīgīdzekļus (telefonus, kalkulatorus utt.)

Q12. Iedomājieties, ka 5 "brāļiem" tiek uzdāvināti 1000 EUR. Cik saņems katrs no brāļiem, ja šī nauda tiks vienlīdzīgi sadalīta? Pareizā atbilde - 200

Pareiza atbilde	1
Nepareiza atbilde	2
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Q13. Tagad iedomājieties, ka brāļiem ir jāgaida vesels gads, lai saņemtu savu daļu, un inflācija šajā laikā ir 3%. Cik daudz katrs no viņiem varēs nopirkt par šo naudu pēc gada? Nolasīt atbildes ar kodiem 1-3. Atbildi ar kodu 4 „Tas atkarīgs no precēm, kuras pirks” nevajag lasīt. Pareizā atbilde - kods „3”

Vairāk nekā šodien	1
To pašu daudzumu preču	2
Mazāk nekā šodien	3
Tas atkarīgs no precēm, kuras pirks	4
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Q14. Jūs aizdodat draugam 25 EUR un viņš Jums nākamajā dienā atdod atpakaļ 25 EUR. Cik lielu procentu viņš ir samaksājis par šo aizdevumu? Pareizā atbilde - 0

Pareiza atbilde	1
Nepareiza atbilde	2
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Q15. Pieņemiet, ka esat noguldījis/-usi krājkontā (bez papildu izmaksām) 100 EUR ar garantētu ienesīguma procentu 2% gadā. Turpmāk Jūs neveicat iemaksas šajā kontā un arī neizņemat šo naudu.

Q15a. Cik daudz naudas būs kontā pirmā gada beigās, kad tur tiks ieskaitīti nopelnītie procenti?

Pareizā atbilde - 102

Pareiza atbilde	1
Nepareiza atbilde	2
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Q15b. Cik daudz naudas būs šajā kontā pēc 5 gadiem? Nolasīt atbildes ar kodiem 1-4. Pareizā atbilde - kods „1”

Vairāk nekā 110 EUR	1
Tieši 110 EUR	2
Mazāk nekā 110 EUR	3
To nav iespējams noteikt ar sniegto informāciju	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q16. Tagad es nolasišu trīs apgalvojumus, lūdzu, pasakiet vai, Jūsaprāt, apgalvojums ir patiess vai nepatiess? Viena atbilde rindiņā

	Patiess	Nepatiess	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
Ieguldījums ar augstu atdevi ir arī ar augstu risku <i>INTERVĒTĀJ, ja nepieciešams paskaidrojiet, ka tas nozīmē, ka, ja kāds Jums piedāvā iespēju nopelnīt daudz naudas, visdrīzāk pastāv arī iespējamība, ka Jūs varat zaudēt daudz naudas</i>	1	2	97	99
Augsta inflācija nozīmē, ka strauji pieaug dzīves izmaksas	1	2	97	99
Ir iespējams samazināt ieguldījumu risku akciju tirgū, pērkot vairākas dažādu akciju paketes (līdzīgi kā – nelikt visas olas vienā groziņā) <i>INTERVĒTĀJ, ja nepieciešams paskaidrojiet, ka tas nozīmē, ka, ir mazāk ticams, ka Jūs zaudēsiet visu savu naudu, ja to glabāsi vairāk nekā vienā vietā</i>	1	2	97	99

Kartīte Q17

Q17. Kāds ir Jūsu mājsaimniecības ienākumu galvenais avots? Nolasīt visus atbilžu variantus. Viena atbilde

Darba alga	1
Paša vai no sava biznesa iegūti ienākumi	2
Pabalsti, citas izmaksas no valsts	3
Vecuma pensija	4
Pārskaitījumi no ģimenes locekļiem (kuri dzīvo citā mājsaimniecībā)	5
Pārskaitījumi no kāda cita ārpus Jūsu mājsaimniecības (uzturlīdzekļu maksājumi u.c.)	6
Citi	7
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q18. Apsverot visus Jūsu mājsaimniecības ienākumu veidus katru mēnesi, vai Jūs varētu apgalvot, ka Jūsu ienākumi ir regulāri un Jūs varat uz tiem paļauties? Viena atbilde

Jā	1
Nē	2
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Q19. Cik grūti Jums ir nosegt visas izmaksas un samaksāt visus rēķinus parastā mēnesī? Savu vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5-punktu skalā, kur 1 nozīmē, ka tas nemaz nav grūti, bet 5 – ļoti grūti. Viena atbilde

1 (Nemaz nav grūti)	2	3	4	5 (Ļoti grūti)	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	2	3	4	5	97	99

Q20. Kurš no šiem izteikumiem vislabāk ataino to, kā Jūs sekojat saviem izdevumiem? Nolasīt visus atbilžu variantus. Viena atbilde

Es vispār nepievēršu uzmanību izdevumiem	1	Pāriet pie Q22. jaut. Uzdot Q21. jaut.
Es mazliet uzraugu savus izdevumus	2	
Neveicu pierakstus, taču diezgan labi kontrolēju savus izdevumus (piem., caurskatu pārskatus internetbankā)	3	
Lai efektīvi kontrolētu savus izdevumus, es visu pierakstu (<i>INTERVĒTĀJ, ja nepieciešams paskaidrojiet, ka ar pierakstīšanu šeit tiek saprasts gan pieraksti, kuri veikti ar roku, gan elektroniski pieraksti, piem., excel failā u.c.</i>)	4	
Nezina/ grūti pateikt	97	Pāriet pie Q22. jaut.
Atsakās atbildēt	99	

Q21. uzdot, ja Q20. atzīmēts kodi 2,3,4

Q21. Kādā veidā Jūs uzskaitāt, sekojat līdzī saviem/ savas mājsaimniecības izdevumiem un ienākumiem, plānojat tos? Var būt vairākas atbildes

Uzskaitu un plānoju atmiņā/ no galvas	1
Izmantoju paša izveidotu uzskaites sistēmu rakstveidā uz papīra	2
Izmantoju paša izveidotu uzskaites sistēmu elektroniski (datorā, viedtālrunī vai citās ierīcēs)	3
Izmantoju savas vai citas komercbankas piedāvāto interneta plānotāju	4
Izmantoju citus internetā pieejamus rīkus vai plānošanas sistēmas	5
Izmantoju kādu citu risinājumu	6
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Uzdot visiem!

Q22. Kurus no šiem finanšu dokumentiem Jūs saglabājat (t.sk. elektroniski, arī tie, kas tiek saglabāti automātiski) tā, ka nepieciešamības gadījumā Jums tie ir viegli pieejami? Viena atbilde rindīņā

		Saglabā	Nesaglabā	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt	Neattiecas (nesaņem finanšu dokumentus)
1	Svarīgāko pirkumu čekus	1	2	97	99	98
2	Bankas pārskatus	1	2	97	99	98
3	Kredīta vai īres, komunālie maksājumu pārskatus	1	2	97	99	98
4	Nodokļu aprēķinus	1	2	97	99	98
5	Galvenos regulāros rēķinus (elektrības, gāze, skolas u.c. maksājumi)	1	2	97	99	98
6	Līgumus par finanšu pakalpojumiem, t.sk. kredītlīgumus	1	2	97	99	98
7	Citus	1	2	97	99	98

Q23. Kura no šīm kategorijām vislabāk raksturo to, cik precīzi Jūs zināt, cik daudz naudas līdzekļu Jums konkrētā brīdī ir pieejami ikdienas tēriņiem? Viena atbilde

Man nav nekāda priekšstata	1
Aptuveni, bet virs 500 euro līmeņa	2
Zīnu robežās līdz 500 euro	3
Zīnu robežās līdz 100 euro	4
Zīnu robežās līdz 50 euro	5
Zīnu robežās līdz 10 euro	6
Zīnu robežās līdz 1-2 euro	7
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q24. Domājot par visiem Jūsu rīcībā esošajiem finanšu līdzekļiem (aktīviem), kredītiem un uzkrājumiem, cik apmierināts/-a Jūs esat ar savu pašreizējo finanšu situāciju? Savu vērtējumu, lūdzu, sniedziet 5-punktu skalā, kur 1 nozīmē, ka Jūs nemaz neesat apmierināts/-a, bet 5 – esat pilnībā apmierināts/-a. Viena atbilde

1 (Nemaz nav apmierināts/-a)	2	3	4	5 (Pilnībā apmierināts/-a)	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	2	3	4	5	97	99

Q25. uzdot, ja respondents jautājumā Q2b ir norādījis, ka viņam ir vismaz viena kredītkarte (atzīmēts kods 3), ja nav tad pāriet pie Q28. jautājuma

Q25. Cik daudz kredītkaršu Jums ir? Lūdzu, ieskaitiet degvielas uzpildes staciju u.c. komercuzņēmumu kredītkartes, bet ne debetkartes!

Ja nepieciešams paskaidrot: Debetkarte ir maksājumu karte, ar kuru iespējams norēķināties par precēm un pakalpojumiem, kā arī bankomātā izņemt skaidru naudu, savukārt kredītkarte ir maksājumu karte, kas tās īpašniekam sniedz tādas pašas iespējas kā debetkarte, bet papildus ļauj saņemt līgumā noteiktu kredīta limitu, kuru pēc kartes balansa beigšanās ir iespējams izmantot tāpat kā kartē esošo naudu. Šīm kredītam gan tiek piemēroti procentu maksājumi līdzīgi kā jebkuram bankas aizdevumam.

Skaits _____ Nezina/ grūti pateikt 97 Atsakās atbildēt 99

Q26. un Q27a/b. uzdot tiem respondentiem, kuriem ir vismaz viena kredītkarte

Q26. Kuri no šiem izteikumiem raksturo Jūsu pieredzi ar Jūsu kredītkartēm pēdējo 12 mēnešu laikā?

Lasiet atbilžu variantus pēc kārtas, atzīmējiet visas atbilstošās atbildes!

Neesmu izmantojis/-usi savu kredītkarti pēdējos 12 mēnešos (ja „jā”, nākamās variantus nelasīt un pāriet pie nākamā jautājuma!)	1
Dažos mēnešos esmu izmantojis/-usi kredītkarti, lai izņemtu skaidru naudu bankomātā	2
Dažas reizes esmu izmantojis/-usi šo karti, lai apmaksātu rēķinus vai pirkumus	3
Es vienmēr pilnībā atmaksāju no savas kredītkartes iztērētos līdzekļus (ja „jā”, nākamās variantus nelasīt un pāriet pie nākamā jautājuma!)	4
Dažos mēnešos man tika piemēroti procentu maksājumi par limita pārsniegšanu (ja „jā”, nākamās variantus nelasīt un pāriet pie nākamā jautājuma!)	5
Dažos mēnešos es veicu tikai minimālo atmaksu	6
Dažos mēnešos man tika piemērota kavējuma nauda par vēlāku atmaksu	7

Ja viena kredītkarte, tad jautā Q27a. Cik lieli ir līdzekļu izmantošanas procenti Jūsu kredītkartei? Viena atbilde
Ja ir vairākas kredītkartes, tad jautā Q27b. Cik lieli ir līdzekļu izmantošanas procenti tai Jūsu kredītkartei, kurai tie ir vislielākie? Viena atbilde

Precīzi % _____ Nezina/ grūti pateikt 97 Atsakās atbildēt 99

Uzdot visiem!

Q28. Vai Jūs personīgi pēdējo 12 mēnešu laikā kādam no šiem nolūkiem esat izmantojis/-usi aizņēmumu (t.sk. kredītkartes līdzekļus) un maksājis/-usi par to procentus? Iespējamās vairākas atbildes

Q29. uzdot par Q28. atzīmētajām atbildēm

Q29. Cik bieži pēdējos 12 mēnešos Jūs esat izmantojis/-usi aizņēmumu/ kredītkarti šiem nolūkiem?

	Q28.	Q29. (Viena atbilde rindīnā)				
		Vienreiz	Vairāk nekā 1, bet mazāk nekā 5 reizes	5 reizes un vairāk	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1 Regulāro rēķinu apmaksai	1	1	2	3	97	99
2 Pārtikai	2	1	2	3	97	99
3 Ikdienas tēriņiem	3	1	2	3	97	99
4 Ziedojumam, labdarībai	4	1	2	3	97	99
5 Lai atbalstītu kādu ārpus Jūsu mājsaimniecības	5	1	2	3	97	99
6 Impulsa/ mirkļa pirkumiem	6	1	2	3	97	99
7 Dāvanām	7	1	2	3	97	99
8 Nevienam no minētajiem	8					

Kartīte Q30

Q30. Vai Jūs zināt, cik lieli ir peļņas procenti Jūsu uzkrājumiem šobrīd? Viena atbilde.

Nav uzkrājumu	1
Jā, zinu precīzi	2
Jā, zinu aptuveni	3
Nē	4
Cita atbilde	5
Grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q31. Vai pēdējo 12 mēnešu laikā esat vērsies/-usies pie finanšu profesionāļa pēc padoma kādā no šiem jautājumiem? Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

Q32. Vai pēdējo 12 mēnešu laikā esat vērsies/-usies pie ģimenes locekļiem vai draugiem pēc padoma kādā no šiem jautājumiem? Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

	Q31	Q32
Uzkrājumi un ieguldījumi	1	1
Hipotekārā kredīta saņemšana	2	2
Jebkāda veida apdrošināšana	3	3
Nodokļu plānošana	4	4
Kredītsaistību pārvaldība	5	5
Pakalpojumu drošība un nelicencēti pakalpojumi	6	6
E-pakalpojumi	7	7
Nevienā no minētajiem	8	8
Grūti pateikt	97	97
Atsakās atbildēt	99	99

Kartīte Q33 (skala)

Q33. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat tālāk minētajiem apgalvojumiem? Viena atbilde rindīnā

	Nemaz nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Drīzāk piekrītu	Pilnībā piekrītu	Nezina/ grūti pateikt	Neattiecas	Atsakās atbildēt
1 Man ir pilnīga skaidrība par finanšu pakalpojumu veidiem, kuri man ir nepieciešami, un nav vajadzīga finanšu padomdevēju konsultācija	1	2	3	4	97	98	99
2 Es vienmēr rūpīgi izpētu visas iespējas pirms pieņemu lēmumu par kādu finanšu pakalpojumu	1	2	3	4	97	98	99

Q34. Cik pārliecināts/-a esat, ka zināt, kā un kur vērsties ar sūdzību par banku vai kādu citu finanšu institūciju? Nolasīt atbilžu variantus. Viena atbilde

Nemaz neesmu pārliecināts/-a	1
Drīzāk neesmu pārliecināts/-a	2
Drīzāk esmu pārliecināts/-a	3
Pilnībā pārliecināts/-a	4
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q35. Kā Jūs uzskatāt, kurā vecumā jāsāk veidot finansiālais plāns pensijas vecumam?

Gadu skaits/ vecums _____

Nezina/ grūti pateikt

97

Atsakās atbildēt

99

Q36. Kuri no šiem ienākumu/ atbalsta veidiem ir iekļauti Jūsu finansiālajā plānā pensijas vecumam? Ar to tiek domāts kāda veida ienākumi Jums būs/ir esot pensijā, kā arī no, kā cerat saņemt/ jau saņemat finansiālu palīdzību. Nolasīt atbilžu variantus. Atzīmēt visus, kas atbilst

Valsts pensija	1
Darbavietas pensiju plāna ienākumi	2
Privātu pensiju (uzkrājumu) plānu ienākumi	3
Finanšu aktīvu (akcijas, obligācijas, fondu daļas) pārdošana	4
Nefinanšu aktīvu pārdošana (auto, dzīvojamais īpašums, mākslas un antīkie priekšmeti, dārglietas u.c.)	5
Mantojums	6
Ienākumi, kas tiks gūti, pārvaldot īpašumus/piederošās lietas, piemēram, tās izīrējot	7
Paļaušanās uz dzīvesbiedru	8
Bērnu atbalsts	9
Atbalsts no attālākiem ģimenes locekļiem	10
Līdzekļi/ ienākumi no paša biznesa	11
Darbs pensijas vecumā	12
Cits (<i>precizēt!</i>)	13
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q37. Vai Jūs pers onīgi sekojat finanšu tendencēm un pārmaiņām šādās jomās? Nolasīt atbilžu variantus .

Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

Mājokļu tirgus	1
Akciju tirgus	2
Valūtas tirgus	3
Procentu likmes	4
Inflācija	5
Nodokļu politika	6
Darba tirgus	7
Pensiju plāni	8
Valdības pabalsti	9
Ne vienam no minētajiem	10
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q38. Kuras no tālākminēto iestāžu interneta vietnēm/ materiāliem Jūs esat izmantojis/-usi izglītošanās nolūkos? Nolasīt atbilžu variantus. Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

<i>Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) Klientu skolu</i>	1
Latvijas Bankas uzziņas vietnes (Naudas skola, www.makroekonomika.lv)	2
Finanšu ministrijas un Valsts ieņēmumu dienesta (VID) vietni	3
<i>Patērētāju tiesību aizsardzības centra (PTAC) vietni</i>	4
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) vietni	5
Manapensija.lv	6
Komercbanku vietnes	7
Nevienu no minētajiem	8

Kartīte Q39

Q39. Cik regulāri pārbaudāt bankas konta izrakstus, savus darījumus internetbankā? Viena atbilde

Katru dienu/ gandrīz katru dienu	1
Apmēram reizi nedēļā	2
Apmēram reizi divās nedēļās	3
Apmēram reizi mēnesī	4
Retāk kā reizi mēnesī	5
Nekad	6
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Kartīte Q40

Q40. Cik rūpīgi izlasāt līgumus, vienošanās u.c. dokumentus pirms parakstīšanas? Viena atbilde

Vienmēr rūpīgi izlasu	1
Lasu tikai atsevišķus dokumentus	2
Visbiežāk tikai ātri pārskrienu, neiedziļinos	3
Nelasu vispār	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Kartīte Q41

Q41. Vai Jūs savas maksājumu kartes glabājat atsevišķi no to PIN kodiem? Viena atbilde

Jā, kodi ir pierakstīti un glabājas atsevišķi	1
Kodi glabājas kopā ar karti	2
Kodus atceros no galvas, tie nekur nav pierakstīti	3
Nav maksājumu kartes	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Kartīte Q42

Q42. Vai turat noslēpumā savus pieejas datus finanšu pakalpojumiem internetā (kodu kartes, paroles, PIN kodus u.c.)? Viena atbilde

Jā, šī informācija ir pieejama tikai man	1
Šī informācija ir pieejama arī tuvākajiem ģimenes locekļiem	2
Šī informācija ir pieejama plašākam cilvēku lokam	3
Neattiecas/ nav internetbankas	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q43. Vai dažādās finanšu pakalpojumu interneta vietnēs (internetbankās) izmantojat atšķirīgas paroles?

Viena atbilde

Jā	1
Nē	2
Neattiecas/ neizmanto	3
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q44. Vai pašlaik Jums ir jāatmaksā kāds kredīts/-i (ne līzings)? Viena atbilde

Jā	1	Uzdot Q45. jaut.
Nē	2	Pāriet pie Q48. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q45. - Q47. jautājumus uzdot, ja ir kredīts (Q44=1)

Q45. Vai Jums ir kredīti, kuru atmaksāšana Jums liek no daudz kā atteikties, būtiski ierobežo? Viena atbilde

Jā, tāds ir viens kredīts	1
Jā, tādi ir vairāki kredīti	2
Nē, kredīta atmaksāšana mani neierobežo	3
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q46. Vai Jums ir kredīti, kuru atmaksas grafiks patlaban tiek kavēts? *Viena atbilde*

Jā, vienam kredītam	1
Jā, vairākiem kredītiem	2
Nē, kredīta atmaksāšanas grafiks netiek kavēts	3
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q47. Vai Jums ir pārstrukturizēti kredīti (problemātiskie, kavētie pārvērsti jaunās saistībās)? *Viena atbilde*

Jā, viens kredīts	1
Jā, vairāki kredīti	2
Nav	3
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Uzdot visiem!

Q48. Vai jebkad esat izmantojis/-usi „ātros kredītus”? *Viena atbilde*

Jā, vienreiz	1
Jā, vairākas reizes	2
Neesmu	3
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q49. Vai Jūs plānojat savus/ savas mājsaimniecības tēriņus, sekojat tam, lai izdevumi nepārsniedz regulāros ienākumus? *Tikai viena atbilde!*

Plānoju pastāvīgi/ visu laiku	1
Plānoju dažreiz/ pēc nepieciešamības	2
Nesekoju, neplānoju	3
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q49a. Vai Jūs situācijās, kuras tūlīt nosaukšu, biežāk maksājat skaidrā naudā vai arī ar bezskaidru naudu (ar karti, pārskaitījumu u.tml.)? *Viena atbilde rindīnā*

		Vienmēr vai gandrīz vienmēr skaidrā naudā	Biežāk skaidrā naudā	Biežāk ar bezskaidru naudu	Vienmēr vai gandrīz vienmēr ar bezskaidru naudu	Nav šādu pirkumu vai maksājumu	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	Apmaksājot komunālo un citu pakalpojumu rēķinus	1	2	3	4	98	97	99
2	Veicot norēķinus par kredītsaistībām	1	2	3	4	98	97	99
3	Norēķinoties veikalā par pārtiku, sadzīves precēm u.tml.	1	2	3	4	98	97	99
4	Pērkot apģērbu	1	2	3	4	98	97	99
5	Pērkot biļetes uz izklaides pasākumiem	1	2	3	4	98	97	99
6	Norēķinoties par ceļojumiem	1	2	3	4	98	97	99
7	Ārzemēs norēķinoties kafējnīcās un restorānos	1	2	3	4	98	97	99
8	Ārzemēs norēķinoties par viesnīcu	1	2	3	4	98	97	99

Q49b. uzdot respondentiem, kuriem Q49a. ir vismaz viena atbilde "1" vai "2".

Q49b. Kas nosaka to, ka norēķināties skaidrā naudā? *Nolasīt atbilžu variantus. Atzīmēt visas atbilstošās atbildes.*

Nav iespējas izmantot bankas kontu (nav bankas konta, tas ir bloķēts, ir maksātnespējas process u.tml.)	1
Nav pieejami bezskaidras naudas norēķini (veikalā nav karšu lasītāja, pārdevējs nepieņem bezskaidru naudu u.tml.)	2
Ienākumus vai to daļu saņemu skaidrā naudā	3
Pieradums	4
Tā vieglāk kontrolēt izdevumus	5
Nevēlos, lai banka dokumentē manus darījumus un pirkumus	6
Neuzticos bezskaidras naudas norēķiniem	7
<i>Nezina/ grūti pateikt</i>	97
<i>Atsakās atbildēt</i>	99

Q50. Vai Jūs patlaban kādu noteiktu daļu savu ienākumu novirzāt uzkrājumu veikšanai? Viena atbilde

Jā, šobrīd uzkrāju daļu no saviem ienākumiem	1
Šobrīd neuzkrāju, taču mani ienākumi ir pietiekami lieli, lai es spētu uzkrāt, ja vēlētos	2
Šobrīd neuzkrāju, un kaut ko uzkrāt es spētu tikai ar lielām grūtībām, no daudz kā atsakoties	3
Ienākumi šobrīd nav pietiekami, lai, pat no ļoti daudz kā atsakoties, es spētu uzkrāt	4
Nav ienākumu	5
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q51. Vai pēdējā gada laikā esat atradis/-usi papildu peļņas iespējas? Viena atbilde

Jā	1
Nē, bet turpinu meklēt	2
Nav nepieciešamības	3
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q52. Vai esat iesaistīts/-a fondēto pensiju shēmā (pensiju sistēmas 2. līmenī)? Viena atbilde

Jā	1	Uzdot Q52a. jaut.
Nē	2	Pāriet pie Q57. jaut.
Neattiecas	98	
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q52a jautājumu uzdot, ja ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieks (Q52=1)

Q52a. Vai iesaistījāties pensiju sistēmas 2.līmenī brīvprātīgi vai arī tikāt iesaistīts/-a automātiski? Viena atbilde

Piezīme: Tie strādājošie, kas dzimuši pēc 1971.gada 1.jūlija, tika iesaistīti automātiski, bet tie, kas dzimuši no 1951.gada 2.jūlija līdz 1971.gada 30.jūnijam, varēja pievienoties brīvprātīgi.

Iesaistījās brīvprātīgi	1	Pāriet pie Q52c. jaut
Tika iesaistīts automātiski	2	Uzdot Q52b. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	Pāriet pie Q52c. jaut
Atsakās atbildēt	99	

Q52b jautājumu uzdot, ja tika automātiski iesaistīts pensijas sistēmas 2.līmenī (Q52a=2)

Q52b. Vai pats/-i izvēlējāties ieguldījumu plānu, kura dalībnieks/-ce esat, vai arī tikāt novirzīts automātiski, jo pats neizdarījāt izvēli? Viena atbilde

Izvēlējās pats/-i	1
Valsts Sociālās Apdrošināšanas aģentūra novirzīja automātiski	2
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q52c jautājumu uzdot, ja ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieks (Q52=1)

Q52c. Vai zināt, kurā ieguldījumu plānā esat dalībnieks/-ce? Viena atbilde

Jā	1	Uzdot Q52d. jaut.
Nē	2	Pāriet pie Q54. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q52d un Q53 jautājumu uzdot, ja zina kurā ieguldījumu plānā ir dalībnieks (Q52c=1)

Q52d. Kas no šeit minētā Jums bija svarīgāk, kad izvēlējāties ieguldījumu plānu? Viena atbilde

Lai plāns būtu ar mazāku zaudējumu risku (tas nozīmē arī mazāku iespējamo peļņu)	1
Lai plānā būtu iespējami lielāka peļņa (tas nozīmē arī lielāku zaudējumu risku)	2
Lai zaudējumu riski un iespējamā peļņa būtu sabalansēti	3
Neizvēlējās pēc šādiem apsvērumiem	98
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q53. Vai sekojat līdzī izvēlētā ieguldījumu plāna darbībai (komisijas maksas, ienesīgums, u.c.)?

Jā	1
Nē	2
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q54 - Q55 jautājumus uzdot, ja ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieks (Q52=1)

Q54. Vai zināt, kādas ir uzkrātā kapitāla saņemšanas iespējas, aizejot pensijā? Viena atbilde

Zinu	1
Nezinu	2
Grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q55. Vai pēdējā gada laikā esat mainījis/-usi pensiju plāna pārvaldītāju? Viena atbilde

Jā	1	Uzdot Q56. jaut.
Nē	2	Pāriet pie Q56a. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q56 jautājumu uzdot, ja ir mainīts pensiju plāna pārvaldītājs (Q55=1)

Q56. Kāds bija galvenais iemesls, kāpēc izvēlējāties mainīt pensiju plāna pārvaldītāju? Viena atbilde

Reklāmas/ bankas darbinieku ietekmē	1
Neapmierināja darbības rādītāji	2
Sekoju kāda cita padomam/ piemēram	3
Cits iemesls	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q56a jautājumu uzdot, ja ir pensijas sistēmas 2.līmeņa dalībnieks (Q52=1)

Q56a. Kā, Jūsaprāt, būtu labāk – ļaut pensiju sistēmas 2.līmeņa dalībniekam pašam izvēlēties noguldījumu plānu vai arī to noteikt automātiski? Viena atbilde

Jānosaka automātiski	1	Uzdot Q56b. jaut.
Jāļauj izvēlēties pašam	2	Pāriet pie Q57. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q56b. Kādam, jūsaprāt, būtu jābūt automātiski izvēlētajam plānam? Viena atbilde

Ar lielāku peļņu, kas nozīmē, ka arī iespējamie zaudējumi būtu lielāki	1
Ar mazāku peļņu, kas nozīmē, ka arī iespējamie zaudējumi būtu mazāki	2
Sabalansētam, kas nozīmē, ka gan iespējamā peļņa, gan iespējamie zaudējumi būtu vidējā līmenī	3
Plānam jāmainās atbilstoši dalībnieka vecumam – jaunākajiem dalībniekiem plāns ar augstākām peļņām un zaudējumu iespējām, bet, pieaugot dalībnieka vecumam plānam jāmainās uz tādu, kur iespējamā peļņa un zaudējumi ir mazāki	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Uzdot visiem!

Q57. Vai esat iesaistīts/-a kādā no privātajiem pensiju fondiem (pensiju sistēmas 3. līmenī)?

Vienlaicīgi var būt atzīmēti kodī 1 un 2

Jā, pats/-i veicu iemaksas	1	Uzdot Q58. jaut.
Jā, darba devējs veic par mani iemaksas	2	
Nē, neesmu	3	Pāriet pie Q59. jaut.
Nezina/ grūti pateikt	97	
Atsakās atbildēt	99	

Q58. jautājumu uzdot, ja ir pensijas sistēmas 3.līmeņa dalībnieks (Q57=1 UN/ VAI 2)

Q58. Vai patstāvīgi sekojat līdzī sava pensiju plāna darbības rezultātiem? Viena atbilde

Jā	1
Nē	2
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Uzdot visiem!

Kartīte Q59

Q59. Nākamais jautājums ir par pensijas plānošanu neatkarīgi no tā, vai Jūs jau esat vai neesat pensijā. Cik lielā mērā Jūs esat pārliecināts/-a par to, ka Jūs esat labi pastrādājis/-usi pie sava finansiālā plāna pensijas vecumam? Viena atbilde

1 Pilnībā pārliecināts/-a	1
2	2
3	3
4	4
5 Nemaz neesmu pārliecināts/-a	5
Respondents nav plānojis pensiju [nelasīt!]	6
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q60. Ņemot vērā visus vecuma pensijas ienākumu avotus (ieskaitot valdības nodrošinātos, personīgos, darba ienākumu avotus, kā arī uzkrājumus), cik pārliecināts/-a Jūs esat, ka ienākumi Jums nodrošinās tādu dzīves līmeni VISĀ pensijas periodā, uz kādu esat cerējis/-usi? Nolasīt atbilžu variantus. Viena atbilde

Nemaz neesmu pārliecināts/-a	1
Drīzāk neesmu pārliecināts/-a	2
Drīzāk esmu pārliecināts/-a	3
Pilnībā pārliecināts/-a	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q61. Kā Jūs novērtētu savas zināšanas par finanšu pakalpojumu krāpniecības un aizdomīgu darījumu pazīmēm? Viena atbilde

Ļoti slikti informēts/-a	1
Drīzāk slikti informēts/-a	2
Drīzāk labi informēts/-a	3
Ļoti labi informēts/-a	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q62. Daži cilvēki sev izvirza tādus finanšu mērķus kā mācību maksas segšana, automašīnas iegāde vai atbrīvošanās no parādiem. Vai Jums ir personīgs finanšu mērķis TUVĀKAJAM laikam (īstermiņa mērķis)?

Jā	1	Uzdot Q63 jaut.
Nē	2	
Nezina/ grūti pateikt	97	Pāriet pie Q64 jaut.
Atsakās atbildēt	99	

Q63 jautājumu uzdot, ja ir mērķis (Q62=1)

Kartīte Q63

Q63. Kā rīkosieties, lai īstenotu šo mērķi? Viena atbilde

Taupīšu, mēģināšu sakrāt	1
Centīšos nopelnīt vairāk	2
Aizņemšos, lai ātrāk īstenotu savu mērķi	3
Cits variants	4
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Uzdot visiem!

Q64. Vai Jums patlaban ir kāds no šiem finanšu mērķiem? Var būt vairākas atbildes

Līdzsvarot ienākumus ar izdevumiem (t.i., netērēt vairāk nekā varat atļauties)	1
Nomaksāt parādus vai atmaksāt kredītus	2
Sakrāt naudu kādai precei vai pakalpojumam (gan dažādām sadzīves lietām, gan arī tādām lietām kā mājoklim, mašīnai, ceļojumiem utt.)	3
Sakrāt līdzekļus drošām vecumdienām	4
Sakrāt naudu sava biznesa sākšanai, attīstīšanai vai paplašināšanai	5
Man nav neviena no šiem mērķiem	6
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

Q65. Kā Jūs novērtētu savas finanšu zināšanas skalā no 1-5, kur 1 nozīmē, ka tās ir ļoti vājas un 5, ka tās ir ļoti labas? Viena atbilde

1 (Ļoti vājas)	2	3	4	5 (Ļoti labas)	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	2	3	4	5	97	99

DEMOGRĀFIJA.

Intervijas nobeigumā, lūdzu, sniedziet īsas ziņas par sevi!

D1. Dzimums:

Vīrietis	1
Sieviete	2

D2. Vai Jūs varētu pateikt, kāds ir Jūsu vecums?

Skaitlis _____ Atsakās atbildēt 99

D3. Kāds ir Jūsu ģimenes stāvoklis?

Precējies	1
Neprecējies	2
Šķīries vai nedzīvo kopā ar vīru/ sievieti	3
Dzīvo ar partneri	4
Atraitis	5
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

D4. Ar ko Jūs dzīvojat kopā savā mājāsaimniecībā? Vai Jūs dzīvojat ... Var būt vairākas atbildes

[pilnīgi] Viens/-a	1
Kopā ar partneri/ vīru/ sievieti	2
Kopā ar saviem (vai partnera) bērniem vecumā līdz 18 gadiem	3
Kopā ar saviem (vai partnera) bērniem vecumā no 18 gadiem	4
Kopā ar vecākiem/ partnera vecākiem	5
Kopā ar citiem radniekiem	6
Kopā ar draugiem, kolēģiem vai studentiem	7
Kādā citā mājāsaimniecības veidā/ grupā	8
Nezina/ grūti pateikt	97
Atsakās atbildēt	99

D4a. Cik bērni vecumā līdz 18 gadiem dzīvo ar Jums, Jūsu mājāsaimniecībā?

Skaitlis _____ Nezina/ grūti pateikt 98 Atsakās atbildēt 99

D4b. Cik cilvēki vecumā no 18 gadiem dzīvo ar Jums, Jūsu mājāsaimniecībā, neskaitot Jūs?

Skaitlis _____ Nezina/ grūti pateikt 98 Atsakās atbildēt 99

D5. Kāds ir Jūsu augstākais sasniegtais izglītības līmenis? Nolasīt sarakstu, atzīmēt pirmo atbilstošo atbildi

Nav oficiāli iegūtas izglītības	1
Nepabeigta pamatizglītība	2
Pamatizglītība	3
Nepabeigta vidējā	4
Vidējā	5
Vidējā speciālā	6
Augstākā	7
Atsakās atbildēt	99

D6. Kāda ir Jūsu tautība?

Latvietis (-te)	1
Krievs (-iete)	2
Cits (-ta)	3

D7. Kādā valodā Jūs galvenokārt runājat ģimenē? Atzīmēt vienu atbildes variantu!

Latviešu	1
Krievu	2
Citā	3

D8. Vai Jums ir LR pilsonība?

Ir	1
Nav	2

D9. Kādā sektorā Jūs strādājat?

Publiskajā sektorā (valsts, pašvaldības)	1
Privātajā sektorā	2
Nestrādāju	3
Cits	4
Nezina/ Grūti pateikt	97

D10. Kurš no šiem variantiem visprecīzāk apraksta Jūsu pašreizējo nodarbošanos? Atzīmēt vienu atbildes variantu!

Individuālais darbs	1
Algots darbs	2
Darba meklētājs	3
Mājsaimniece	4
Nestrādā slimības dēļ	5
Pensionārs	6
Students	7
Nestrādā un nemeklē darbu	8
Māceklis	9
Cits	10
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

D11. Kurš Jūsu mājsaimniecībā ir atbildīgs par ikdienas lēmumiem, kas saistīti ar naudu?

Nolasīt atbilžu variantus 1-3

Jūs pats/i pieņemat šos lēmumus	1
Jūs pieņemat šos lēmumus kopā ar vēl kādu	2
Šos lēmumus pieņem kāds cits	3
Neviens	4
Nezina	97
Atsakās atbildēt	99

Kartīte D12

D12. Kurai no šīm kategorijām atbilst Jūsu mājsaimniecības ienākumi pēc nodokļu nomaksas?

Līdz 250 EUR	1
No 250 līdz 600 EUR	2
No 600 līdz 1000 EUR	3
No 1000 līdz 1500 EUR	4
1500 EUR un vairāk	5
Atsakās atbildēt	99

D13. Kādi ir mēneša vidējie ienākumi uz vienu Jūsu ģimenes locekli pēdējo sešu mēnešu laikā (pēc nodokļu nomaksas) ņemot vērā visus ienākumus – algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.?

(PIERAKSTIET EIRO) _____ Nezina/Grūti pateikt.....9801 -> uzdot D13a.

D13a. Lūdzu, norādiet kaut vai aptuveni mēneša vidējo ienākumu uz vienu Jūsu ģimenes locekli pēdējo sešu mēnešu laikā (pēc nodokļu nomaksas) aptuvenu apmēru, ņemot vērā visus ienākumus – algas, stipendijas, pabalstus, pensijas utt.? Izsniegt respondentam kartīti D13a. ar ienākumu grupām!

A	€ 0 – 30	1	F	€ 151 – 180	6	K	€ 301 – 350	11	P	€ 701 – 850	15
B	€ 31 – 60	2	G	€ 181 – 210	7	L	€ 351 – 400	12	Q	€ 851 – 1000	17
C	€ 61 – 90	3	H	€ 211 – 230	8	M	€ 401 - 500	13	R	€ 1001 - 1200	18
D	€ 91 – 120	4	I	€ 231 – 260	9	N	€ 501 – 600	14	S	€ 1201 - 1400	19
E	€ 121 – 150	5	J	€ 261 – 300	10	O	€ 601 – 700	15	T	Virš € 1400	20
									Nezina/ atsakās atbildēt		98

D14. Kādi ir Jūsu personīgie mēneša vidējie ienākumi pēdējo sešu mēnešu laikā (pēc nodokļu nomaksas) ņemot vērā visus Jūsu ienākumus?

(PIERAKSTIET EIRO) _____ Nezina/Grūti pateikt.....9801 Atsakās atbildēt.....9802

Pateicamies par piedalīšanos aptaujā!

Aizpilda intervētājs tūlīt pēc intervijas

Intervijas vieta.

D15. Reģions:

Rīga	1
Pierīga	2
Vidzeme	3
Kurzeme	4
Zemgale	5
Latgale	6

D16. Novads (pierakstiet)

D17. Pilsēta/ pagasts (pierakstiet).....

Intervētāja kods

INDEKSA APRĒĶINA METODIKA

Finanšu pratības indeksu izstrādājis 2014.-2015.gadā notikušā pētījuma veicējs SIA "SKDS" kopīgi ar Finanšu un kapitāla tirgus komisiju. Indeksa pamatā ir punktu piešķiršana par konkrētām respondentu sniegtajām atbildēm. Indeksa punktu kopējais skaits svārstās no -76 līdz 99. Minimālo punktu skaitu varēja iegūt gadījumā, ja visām respondentu sniegtajām atbildēm ir mazākā iespējamā punktu vērtība, bet maksimālo punktu skaitu bija iespējams iegūt, sniedzot visas iespējamās atbildes ar lielāko punktu vērtību.

Finanšu pratības indeksu veido 7 apakšindeksi:

- finanšu pakalpojumi (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -13, maksimālais ir 24);
- uzkrājumi (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -9, maksimālais ir 28,5);
- plānošana/ budžets (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -13,5, maksimālais ir 15);
- kredīti (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -20, maksimālais ir 4);
- pensija (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -4,5, maksimālais ir 10,5);
- informētība un e-drošība (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -11, maksimālais ir 12);
- uzdevumi (minimālais iegūstamais punktu skaits ir -5, maksimālais ir 5).

No sākuma saskaitīti punkti katrā no apakšindeksiem, tad, lai aprēķinātu kopējo finanšu pratības indeksu, saskaitīti kopā apakšindeksi. Trīs apakšindeksi - plānošana/ budžets, uzkrājumi, pensija – atbilst Latvijas iedzīvotāju finanšu pratības stratēģijas 2014.-2020. galvenajam mērķim, t.i., finanšu plānošanas un uzkrājumu veidošanas tradīcija, tāpēc tiem piemērots koeficients 1,5.

Zemāk atspoguļoti jautājumi, kuri iekļauti indeksa aprēķinā. Tie ir sagrupēti pēc jomām. Pie atbilžu variantiem, kuriem piešķirts noteikts punktu skaits, sniegtas attiecīgas norādes ar sarkanu.

FINANŠU PAKALPOJUMI

Q3. Kurš no tālāk minētajiem apgalvojumiem visprecīzāk raksturo veidu, kā Jūs izvēlējāties

		Pirms lēmuma pieņemšanas es apsvēru vairākus dažādu uzņēmumu piedāvājumus	Es apsvēru vairākus viena uzņēmuma piedāvājumus	Es neapsvēru citas alternatīvas un arī tās nemeklēju	Lai gan es meklēju citas alternatīvas, es neatradu citus piedāvājumus	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
1	kontu bankā	1 +2		3 -1	4	97	99
3	kredītkarti	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
10	krājkontu	1 +2		3 -1	4	97	99
11	privāto pensiju fondu (pensiju sistēmas 3.līmeni)	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
12	kredītu, kuram nav nodrošinājuma (patēriņa kredīts, overdrafts, kredītlīnija)	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
13	kredītu, kura nodrošinājums ir kāds īpašums	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
16	„ātro kredītu”	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
17	hipotekāro kredītu, kura nodrošinājums ir kāds īpašums	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
18	īpašuma apdrošināšanu	JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS KODS NO 18-22	JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS KODS NO 18-22	JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS KODS NO 18-22	4	97	99
19	nelaimes gadījumu apdrošināšanu				4	97	99
20	autoīpašnieku civiltiesiskās atbildības obligātā apdrošināšanu (OCTA)				4	97	99
21	automašīnu apdrošināšanu (KASKO)				4	97	99
22	civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (CTA)				4	97	99
24	dzīvības apdrošināšanu	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99
25	dzīvības apdrošināšanu ar uzkrājumu	1 +2	2 +1	3 -1	4	97	99

Q33. Cik lielā mērā Jūs piekrītat vai nepiekrītat tālāk minētajiem apgalvojumiem?

		Nemaz nepiekrītu	Drīzāk nepiekrītu	Drīzāk piekrītu	Pilnībā piekrītu	Nezina/ grūti pateikt	Neattiecas	Atsakās atbildēt
2	Es vienmēr rūpīgi izpētu visas iespējas pirms pieņemu lēmumu par kādu finanšu pakalpojumu	1 -2	2 -1	3 +1	4 +2	97	98	99

UZKRĀJUMI

Q10. Vai pēdējos 12 mēnešos esat personīgi uzkrājis/-usi naudu kādā no tālāk minētajiem veidiem, neatkarīgi no tā, vai Jums pašlaik vēl ir uzkrājumi? Iespējamās vairākas atbildes

Skaidra nauda mājās vai naudasmakā	1 +1,5
Vairāk līdzekļu bankas kontā	2 +3
Iemaksas krājkontā	3 +3
Naudas iedošana ģimenei uzkrājumu veidošanai Jūsu vārdā	4 +3
Uzkrājums kādā pašpalīdzības kasē	5 +1,5
Finanšu instrumenti (obligācijas, kapitāla daļas, akcijas, trasta investīcijas, bet ne pensiju fondi)	6 +3
Ieguldījumi nekustamajos īpašumos, zemes iegāde	7-13 +1,5 JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS KODS NO 7-13
Dārglietas vai senlietas	
Mākslas darbi	
Ekskluzīvas lietas (retro auto u.tml.)	
Investīciju zelts (monētas, stieņi)	
Kriptovalūtas	
Cits veids (pārskaitījumi, mājlopu vai īpašuma iegāde)	
Neesmu veidojis/-usi uzkrājumus/ nav naudas uzkrājumu veidošanai	14 -1,5

Q11. Ja Jūs/ Jūsu mājsaimniecība zaudētu savu galveno ienākumu avotu, cik ilgi Jūs spētu segt savus izdzīvošanas izdevumus no saviem uzkrājumiem bez aizņemšanās? Lūdzam, šeit neņemt vērā arī bezdarbnieka pabalstu vai situācijas, kad Jūs kāds uzturētu (piem., laulātais, vecāki utt.).

Vismaz 1 mēnesi, bet ne 3 mēnešus	3 +1,5
Vismaz 3 mēnešus, bet ne 6 mēnešus	4 +3
6 mēnešus un vairāk	5 +3

Q16. Tagad es nolasišu trīs apgalvojumus, lūdzu, pasakiet vai, Jūsprāt, apgalvojums ir patiess vai nepatiess?

	Patiess	Nepatiess	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
Ieguldījums ar augstu atdevi ir arī ar augstu risku	1 +1,5	2 -1,5	97	99
Augsta inflācija nozīmē, ka strauji pieaug dzīves izmaksas	1 +1,5	2 -1,5	97	99
Ir iespējams samazināt ieguldījumu risku akciju tirgū, pērkot vairākas dažādu akciju paketes (līdzīgi kā – nelikt visas olas vienā groziņā)	1 +1,5	2 -1,5	97	99

Q30. Vai Jūs zināt, cik lieli ir peļņas procenti Jūsu uzkrājumiem šobrīd?

Jā, zinu precīzi	2 +3
Jā, zinu aptuveni	3 +1,5

Q50. Vai Jūs patlaban kādu noteiktu daļu savu ienākumu novirzāt uzkrājumu veikšanai?

Jā, šobrīd uzkrāju daļu no saviem ienākumiem	1 +1,5
Šobrīd neuzkrāju, taču mani ienākumi ir pietiekami lieli, lai es spētu uzkrāt, ja vēlētos	2 +3

PLĀNOŠANA/ BUDŽETS

Q20. Kurš no šiem izteikumiem vislabāk ataino to, kā Jūs sekojat saviem izdevumiem?

Es vispār nepievēršu uzmanību izdevumiem	1 -3
Es mazliet uzraugu savus izdevumus	2 +1,5
Neveicu pierakstus, taču diezgan labi kontrolēju savus izdevumus (piem., caurskatu pārskatus internetbankā)	3 +1,5
Lai efektīvi kontrolētu savus izdevumus, es visu pierakstu	4 +3

Q22. Kurus no šiem finanšu dokumentiem Jūs saglabājat (t.sk. elektroniski, arī tie, kas tiek saglabāti automātiski) tā, ka nepieciešamības gadījumā Jums tie ir viegli pieejami? Viena atbilde rindīnā

	Saglabā	Ne-saglabā	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt	Neattiecas (nesaņem finanšu dokumentus)
1 Svarīgāko pirkumu čekus	1 +1,5 JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS 1.- 3.DOKUMENTU VEIDS, BET NAV ATZĪMĒTI 4.- 6.DOKUMENTU VEIDI	2	97	99	98
2 Bankas pārskatus		2	97	99	98
3 Kredīta vai īres, komunālie maksājumu pārskatus		2	97	99	98
4 Nodokļu aprēķinus	1 +3 JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS	2	97	99	98
5 Galvenos regulāros rēķinus (elektrības, gāze, skolas u.c. maksājumi)		2	97	99	98
6 Līgumus par finanšu pakalpojumiem, t.sk. kredītlīgumus		2	97	99	98

Q23. Kura no šīm kategorijām vislabāk raksturo to, cik precīzi Jūs zināt, cik daudz naudas līdzekļu Jums konkrētā brīdī ir pieejami ikdienas tērīņiem?

Man nav nekāda priekšstata	1 -3
Aptuveni, bet virs 500 euro līmeņa	2-7 +1,5 JA ATZĪMĒTS KODS NO 2-7
Zinu robežās līdz 500 euro	
Zinu robežās līdz 100 euro	
Zinu robežās līdz 50 euro	
Zinu robežās līdz 10 euro	
Zinu robežās līdz 1-2 euro	97 -1,5
Nezina/ grūti pateikt	

Q39. Cik regulāri pārbaudāt bankas konta izrakstus, savus darījumus internetbankā?

Katru dienu/ gandrīz katru dienu	1-4 +1,5
Apmēram reizi nedēļā	JA ATZĪMĒTS KODS NO 1-4
Apmēram reizi divās nedēļās	
Apmēram reizi mēnesī	
Nekad	6 -1,5

Q49. Vai Jūs plānojat savus/ savas mājsaimniecības tērīņus, sekojot tam, lai izdevumi nepārsniedz regulāros ienākumus?

Plānoju pastāvīgi/ visu laiku	1 +3
Plānoju dažreiz/ pēc nepieciešamības	2 +1,5
Nesekoju, neplānoju	3 -3

Q63. Kā rīkosieties, lai īstenotu šo mērķi?

Taupīšu, mēģināšu sakrāt	1 +1,5
Centīšos nopelnīt vairāk	2 +3
Aizņemšos, lai ātrāk īstenotu savu mērķi	3 -3

KREDĪTI

Q26. Kuri no šiem izteikumiem raksturo Jūsu pieredzi ar Jūsu kredītkartēm pēdējo 12 mēnešu laikā?

Atzīmēt visas atbilstošās atbildes!

Neesmu izmantojis/-usi savu kredītkarti pēdējos 12 mēnešos (ja „jā”, nākamās variantus nelasīt un pāriet pie nākamā jautājuma!)	1 +1
Dažos mēnešos esmu izmantojis/-usi kredītkarti, lai izņemtu skaidru naudu bankomātā	2 -1
Es vienmēr pilnībā atmaksāju no savas kredītkartes iztērētos līdzekļus (ja „jā”, nākamās variantus nelasīt un pāriet pie nākamā jautājuma!)	4 +1
Dažos mēnešos man tika piemēroti procentu maksājumi par limita pārsniegšanu (ja „jā”, nākamās variantus nelasīt un pāriet pie nākamā jautājuma!)	5 -2
Dažos mēnešos es veicu tikai minimālo atmaksu	6 -1
Dažos mēnešos man tika piemērota kavējuma nauda par vēlāku atmaksu	7 -2

Ja viena kredītkarte, tad jautā Q27a. Cik lieli ir līdzekļu izmantošanas procenti Jūsu kredītkartei? Viena atbilde
Ja ir vairākas kredītkartes, tad jautā Q27b. Cik lieli ir līdzekļu izmantošanas procenti tai Jūsu kredītkartei, kurai tie ir vislielākie?

Precīzi % +1 _____ Nezina/ grūti pateikt 97 0 Atsakās atbildēt 99 0

Q28. Vai Jūs personīgi pēdējo 12 mēnešu laikā kādam no šiem nolūkiem esat izmantojis/-usi aizņēmumu (t.sk. kredītkartes līdzekļus) un maksājis/-usi par to procentus? Iespējamās vairākas atbildes**Q29. Cik bieži pēdējos 12 mēnešos Jūs esat izmantojis/-usi aizņēmumu/ kredītkarti šiem nolūkiem?**

	Q28.	Q29. (Viena atbilde rindīnā)				
		Vienreiz	Vairāk nekā 1, bet mazāk nekā 5 reizes	5 reizes un vairāk	Nezina/ grūti pateikt	Atsakās atbildēt
3 Ikdienas tēriņiem	3	1 -1	2 -2	3 -2	97 -1	99 -1
4 Ziedojumam, labdarībai	4 -2	1	2	3	97	99
6 Impulsa/ mirkļa pirkumiem	6 -2	1	2	3	97	99
7 Dāvanām	7 -2	1	2	3	97	99

Q45. Vai Jums ir kredīti, kuru atmaksāšana Jums liek no daudz kā atteikties, būtiski ierobežo?

Jā, tāds ir viens kredīts	1 -1
Jā, tādi ir vairāki kredīti	2 -2
Nē, kredīta atmaksāšana mani neierobežo	3 +1

Q46. Vai Jums ir kredīti, kuru atmaksas grafiks patlaban tiek kavēts?

Jā, vienam kredītam	1 -1
Jā, vairākiem kredītiem	2 -2
Nē, kredīta atmaksāšanas grafiks netiek kavēts	3 +1

Q47. Vai Jums ir pārstrukturizēti kredīti (problemātiskie, kavētie pārvērsti jaunās saistībās)?

Jā, viens kredīts	1 -1
Jā, vairāki kredīti	2 -2

PENSIJA**Q53. Vai sekojat līdzī izvēlētā ieguldījumu plāna darbībai (komisijas maksas, ienesīgums, u.c.)?**

Jā	1 +1,5
Nē	2 -1,5

Q54. Vai zināt, kādas ir uzkrātā kapitāla saņemšanas iespējas, aizejot pensijā?

Zinu	1 +1,5
Nezinu	2 -1,5

Q56. Kāds bija galvenais iemesls, kāpēc izvēlējāties mainīt pensiju plāna pārvaldītāju?

Neapmierināja darbības rādītāji	2 +3

Q57. Vai esat iesaistīts/-a kādā no privātajiem pensiju fondiem (pensiju sistēmas 3. līmenī)?

Jā, pats/-i veicu iemaksas	1 +3

Q58. Vai patstāvīgi sekojat līdzī sava pensiju plāna darbības rezultātiem?

Jā	1 +1,5
Nē	2 -1,5

INFORMĒTĪBA UN E-DROŠĪBA**Q34. Cik pārliecināts/-a esat, ka zināt, kā un kur vērsties ar sūdzību par banku vai kādu citu finanšu institūciju?**

Nemaz neesmu pārliecināts/-a	1 -2
Drīzāk neesmu pārliecināts/-a	2 -1
Drīzāk esmu pārliecināts/-a	3 +1
Pilnībā pārliecināts/-a	4 +2

Q38. Kuras no tālākminēto iestāžu interneta vietnēm/ materiāliem Jūs esat izmantojis/-usi izglītošanās nolūkos? Atzīmēt visas atbilstošās atbildes

Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (FKTK) Klientu skolu	1-5 +1 JA ATZĪMĒTS VISMĀZ VIENS KODS NO 1-5
Latvijas Bankas uzziņas vietnes (Naudas skola, www.makroekonomika.lv)	
Finanšu ministrijas un Valsts ieņēmumu dienesta (VID) vietni	
Patērētāju tiesību aizsardzības centra (PTAC) vietni	
Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras (VSAA) vietni	

Q40. Cik rūpīgi izlasāt līgumus, vienošanās u.c. dokumentus pirms parakstīšanas?

Vienmēr rūpīgi izlasu	1 +2
Lasu tikai atsevišķus dokumentus	2 +1
Visbiežāk tikai ātri pārskrienu, neiedziļinos	3 -1
Nelasu vispār	4 -2

Q41. Vai Jūs savas maksājumu kartes glabājat atsevišķi no to PIN kodiem?

Jā, kodi ir pierakstīti un glabājas atsevišķi	1 +2
Kodi glabājas kopā ar karti	2 -2
Kodus atceros no galvas, tie nekur nav pierakstīti	3 +2

Q42. Vai turat noslēpumā savus pieejas datus finanšu pakalpojumiem internetā (kodu kartes, paroles, PIN kodus u.c.)?

Jā, šī informācija ir pieejama tikai man	1 +2
Šī informācija ir pieejama arī tuvākajiem ģimenes locekļiem	2 -1
Šī informācija ir pieejama plašākam cilvēku lokam	3 -2

Q43. Vai dažādās finanšu pakalpojumu interneta vietnēs (internetbankās) izmantojat atšķirīgas paroles?

Jā	1 +1
Nē	2 -1

Q61. Kā Jūs novērtētu savas zināšanas par finanšu pakalpojumu krāpniecības un aizdomīgu darījumu pazīmēm?

Ļoti slikti informēts/-a	1 -1
Drīzāk slikti informēts/-a	2 -1
Drīzāk labi informēts/-a	3 +1
Ļoti labi informēts/-a	4 +1

UZDEVUMI

Q12. Iedomājieties, ka 5 "brāļiem" tiek uzdāvināti 1000 EUR. Cik saņems katrs no brāļiem, ja šī nauda tiks vienlīdzīgi sadalīta? Pareizā atbilde - 200

Pareiza atbilde	1 +1
Nepareiza atbilde	2 -1

Q13. Tagad iedomājieties, ka brāļiem ir jāgaida vesels gads, lai saņemtu savu daļu, un inflācija šajā laikā ir 3%. Cik daudz katrs no viņiem varēs nopirkt par šo naudu pēc gada? Pareizā atbilde - kods „3”

Vairāk nekā šodien	1 -1
To pašu daudzumu preču	2 -1
Mazāk nekā šodien	3 +1
Tas atkarīgs no precēm, kuras pirks	4 +1

Q14. Jūs aizdodat draugam 25 EUR un viņš Jums nākamajā dienā atdod atpakaļ 25 EUR. Cik lielu procentu viņš ir samaksājis par šo aizdevumu? Pareizā atbilde - 0

Pareiza atbilde	1 +1
Nepareiza atbilde	2 -1

Pieņemiet, ka esat noguldījis/-usi krājkontā (bez papildu izmaksām) 100 EUR ar garantētu ienesīguma procentu 2% gadā. Turpmāk Jūs neveicat iemaksas šajā kontā un arī neizņemat šo naudu.

Q15a. Cik daudz naudas būs kontā pirmā gada beigās, kad tur tiks ieskaitīti nopelnītie procenti?

Pareizā atbilde - 102

Pareiza atbilde	1 +1
Nepareiza atbilde	2 -1

Q15b. Cik daudz naudas būs šajā kontā pēc 5 gadiem? Pareizā atbilde - kods „1”

Vairāk nekā 110 EUR	1 +1
Tieši 110 EUR	2 -1
Mazāk nekā 110 EUR	3 -1
To nav iespējams noteikt ar sniegto informāciju	4 -1